

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΩΝΣΤ. ΜΑΚΡΗ Ὁ γλύπτης Κωνσταντῖνος Μενιέ.
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΜΙΣΤΡΑΔ Ἡ Ὅμορφη τοῦ Αὐγούστου. μετάφρασις Α. Μ.
Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ Ὁ Πεντάρφανος, διήγημα.
ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΓΓΛ Σκέψεις.
Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ Ὁ πρίγκηψ Γεώργιος.
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Ὁ Κόσμιος Βράχος, μυθιστόρημα συνέχεια.
Μ. Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ Αἱ ξέναι λέξεις ἀναπληρῶνουν ἀνάγκας τῆς γλώσσης.
Γρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Θεατρικὴ Ζωή, ἡ Κατοχή.
ΠΕΤΡΟΥ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ Ρωμουνικά ἐντυπώσεις Ὁ Διωγμὸς τῶν Ἑλλήνων.
ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ Λόγοι καὶ Ἀντίληγοι.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΡΩΜΗ Ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Σαμφόρ. — Ὁ ποιητὴς Σαμαὶν. — Μπου-
κρό. — Μουσικὴ. — Τὰ ἀγαπητικὰ γράμματα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων τοῦ 1906. — Δημοσιό-
ματα. — Εἰκόνες: Μεταλλουργοὶ ὑπὸ Κωνσταντῖνου Μενιέ, ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Ὁ Κωνστ. Μενιέ εἰς
τὸ ἐργαστήριόν του. — Μεταλλωρύχοι ὑπὸ Κωνστ. Μενιέ. — Ὁ πρίγκηψ Γεώργιος. — Μαρία Μαγδαλάνη,
ἐκκλησία τοῦ πρίγκηπος ἐν Χαλτίκῃ. — Ἑλληνικὰ ταξίδια, Σαλαμίς.

Ἐκαστὸν τεύχος Δρ. 1,20

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΑΘΗΝΑΙ, 35, ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Αι εγγραφαι λογίζονται άρχοντα
από 15 Οκτωβρίου ή 15 Α-
πριλίου.
Τα χειρόγραφα δεν επιστρέ-
φονται.
Εν τεύχος αποστέλλεται δωρεάν
ως δείγμα.
Αγγέλλεται πών νέον βιβλίον, τοῦ
αυτοῦ αποστέλλονται εἰς τὸ γρα-
φεῖον δύο αντίτυπα.

ΔΕΥΤΕΡΙΟΥ ΔΕ ΕΝ ΕΤΟΣ Φρ. 25
ΔΕ ΕΞ ΜΗΝ. 13

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΠΛΗΡΟΝΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 5 κατὰ τὴν ἐγγραφήν, Δρ.—Φρ. 25
μετὰ 2 μῆνας καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρις ἀποπληρωμῆς.

— Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγράφην συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ.
ἢ ταχ. ἐπιταγὴν.
πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35, Ἀθήνας.

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ—ΑΘΗΝΑΣ

Ὅλα τὰ τεύχη τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ὑπερτιμημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ἑλὴν τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος.
Ὁδησὸς rue Pouschkin N° 66.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ εἰς ἑλὴν τὴν Αἴγυπτον ὁ κ. Τριαντάφυλλος Τσιτσέλης Βιβλιοπωλεῖον ὁ «Ερ-
μῆς» ἐναντι τοῦ Ἀβερωφίου Γυμνασίου.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Υ. τοῦ Βασιλόπαιδος Γεωργίου.

ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ὁδείου γνωστοποιεῖ ὅτι αἱ ἐγγραφαι τῶν παλαιῶν καὶ νέων μαθητῶν
διὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1905-1906 ἄρχονται τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι διὰ μὲν τοὺς πα-
λαιούς τῇ 11ῃ, διὰ δὲ τοὺς νέους τῇ 15ῃ ἰδίου.

Οὐδείς ἐκ τῶν παλαιῶν μαθητῶν δύναται ν' ἀνανεώσῃ τὴν ἐγγράφην του, ἄνευ τῆς προσ-
γωγῆς τοῦ ἐνδεικτικοῦ του καὶ τῆς καταβολῆς διδάκτρων καὶ δικαιώματος ἐγγραφῆς.

Οἱ μὴ δυνάμενοι αὐτοπροσώπως νὰ παρουσιασθῶσιν ἐντὸς τῆς ὀριζομένης προθεσμίας δύ-
νανται δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἀντιπροσώπου νὰ υποβάλωσι περὶ ἐγγραφῆς αἰτησίαν τῶν. Οἱ
προσερχόμενοι μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἄνω προθεσμίας γίνονται δεκτοὶ ἐὰν ὑπάρχωσι θέσεις κεναὶ
ἢ δὲν παρεμποδίζεται ἡ πρόοδος τῶν ἄλλων μαθητῶν.

Δικαίωμα ἐγγραφῆς δι' ὅλας τὰς σχολὰς τοῦ Ὁδείου πλὴν τῆς Ἑσπερινῆς δρ. 7.

Ἑσπερινὴ Σχολὴ δρ. 2. Τὰ μαθήματα τῶν παλαιῶν μαθητῶν ἄρχονται τὴν 11 Σεπτεμβρίου.

Διὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ὁδείου καθ' ἑκάστην 10-12 π. μ.

Ὁ Διευθυντὴς Γ. Ν. ΝΑΖΟΣ

ΔΩΡΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» κομψότατα χαρτοδεμένοι με χρωματιστὸν ἐξώ-
φυλλον. Ἐκαστος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 400 σελίδων.

Τόμος Α' (1900)	πρὸς Δρ.—Φρ.	6 ἀντὶ	13
Τόμος Β'—ΣΤ' (1901-3) ἕκαστος τόμος	» » »	7 »	13
Τόμος Ζ'—Η' (1903-4) » » »	» » »	9 »	13

Νικόλαος Γύζης εἰδικὸν τεύχος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιερ-
ωμένον εἰς τὸν Ἕλληνα καλλιτέχνην με 26 εἰκόνας Δρ.—Φρ. 1 ἀντὶ 2.

Διονύσιος Σολωμὸς τεύχος εἰδικὸν τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»
ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν με διαφόρους εἰκόνας » » 1 » 2.

Τὸ Δελφικὸν τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» » » 1 » 2.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν ὡραιότατα δῶρα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους.

Αἱ ἀνωτέρω τιμαὶ εἶναι ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τὸ τίμημα τῶν παραγγελιομένων ἀποστέλλεται μαζί με τὴν παραγ-
γελίαν διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς.

ΤΑ ΜΕΤΑΞΩΤΑ

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

ΒΕΙΩΘΗΣΑΝ 10 ΒΑΣΙΔΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΙ-
ΜΗΘΗΣΑΝ ΔΙΑ ΧΡΥΣΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΩΝ ΤΙΜΗΣ
ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ & ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὰ περίφημα ταῦτα μεταξωτὰ τῆς κ. Σπάρτης Καρασταμάτη, τὰ ὑμνηθέντα εἰς ὅλας τὰς
γλώσσας καὶ διαδοθέντα εἰς ὅλον τὸν κόσμον κατέστησαν περιώνυμα διὰ τὴν ἀπαράμυλλον στε-
ρεότητά των καὶ τὴν ἐκ καθαρᾶς καὶ φυσικῆς μεταξῆς λεπτεπίλεπτον τέχνην των.

33—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—33

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

‘ΡΩΣΣΙΑ,

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 200.000.000 ΔΡ.

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ

ΖΩΗΣ—ΠΥΡΟΣ—ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΩΝ—ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
—ΘΡΑΥΣΕΩΣ ΓΕΛΩΝ

Ὑποκατάστημα ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Σταδίου 21

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαιον ἐταιρικὸν 10.000.000.—Ἀποθεματικὸν 4.700.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Ἀλεξανδρείᾳ
Χανίοις καὶ Ἡρακλείῳ Κρήτης.

Προεξοφλήσεις, ἐισπραξεις γραμματίων, προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων
Τρεχ/νοι λ/σμοὶ ἡγγυημένοι, Φύλαξις χρεωγράφων, Ἑνοικίσεις χρηματοκιβωτίων εἰς ἰδιώτας.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εἰς χυρὸν ἢ τραπεζογραμμάτια:

3% εἰς πρώτην ζήτησιν.—3½% ἀπόδοσις μετὰ 6 μῆνας.—4% μετὰ ἓν ἔτος.—5%
μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, πρὸς 4%.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Τόμος 3.	σελ. 4400	δρ. 48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλίδου.	» 780	» 12
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλίδου.	» 872	» 10
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ι. Ὀλυμπίου.	» 360	» 6
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.	» 1087	» 11
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.	» 1100	» 11
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Περγάνου.	» 1087	» 11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη.	» 1000	» 11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη.	» 1146	» 10
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου.	» 1080	» 10

Εὐρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

RICHARD JOHNSON CLAPHAM & MORRIS L^D

24 — 26 LEVER STREET

MANCHESTER

Ἐμποροὶ καὶ Προμηθευταὶ εἰς τὰ ἐξῆς εἶδη:

Γαλβανισμένα λαμαρίνα ἴσαι καὶ αὐλακωτά.	Σύρματα σιδηρᾶ, γαλβανισμένα καὶ μή.
Λαμαρίνα μαῦραι.	» χάλκινα, ὀρειχάλκινα καὶ κασσιτερωμένα.
Τενεκέδες διάφοροι.	Συρματοφράκται γαλβανισμένοι.
» γαλλικοί.	Σουηδικὸς Σίδηρος.
Μόλυβδος εἰς φύλλα καὶ χελῶνας.	Ἄγκυραι καὶ Ἄλυστοι.
Κασσίτερος.	Κλῖναι διάφοροι.
Χαλκὸς εἰς φύλλα καὶ κύκλους.	Χημικὰ προϊόντα.
Σωλῆνες διὰ κλίνας.	Χρώματα διάφορα.
Σιδηροσωλῆνες διὰ φωταέριον καὶ ὕδωρ.	Ἐλαια.
Σωλῆνες ἐκ χαλκοῦ, ὀρειχάλκου καὶ μολύβδου.	Γλυκερίνη.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

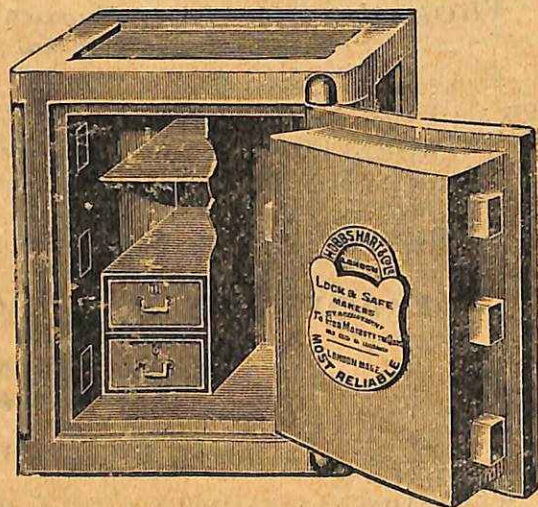
HOBBS, HART & Co. L^{td}.

ΜΟΝΟΚΟΜΑΤΑ

ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ, ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ ΤΩΝ ΘΥΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ,

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. C.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ESTD. 1848.

THE GRESHAM LIFE ASSURANCE SOCIETY LIMITED

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ
ΕΔΡΑ: ST MILDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΤΩ 1848

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἐνεργητικὸν	Διρ. Ἀγγλ.	8,688,242.14	Δραχ.	347,529,683
Ἐτήσιον εἰσόδημα	»	1,332,130.05	»	53,285,201
Πληρωθέντα ποσά	»	19,549,056.00	»	781,962,240

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Ὅστε ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ εἴναι ἐν γνώσει τῶν ὁρῶν ὑφ' οὗς ἀσφαλίζεται.

Συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλιζομένων κατὰ 90% εἰς τὰ κέρδη.

Ἀσφάλεια ἰσόβιοι, μικταί, προικοδοτήσεις κτλ.

Ὑποκατάστημα διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Κοραῆ 5.

Διευθυντής

Β. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Νομικὸς Σύμβουλος

Δ. ΡΑΛΛΗΣ βουλευτὴς κλπ.

Τραπεζίτης τῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι: Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ^α

ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ
κτλ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς διαφόρους Ἐκθέσεις οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν Ἐκθεσὶν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλα Βραβεῖα (Grand prix).

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΙΤΑΝΟΥ
ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεῖα Ἀγίων Θεοδώρων
Ἀθῆναι.

Ὅλα τὰ εἶδη χαρτὸν τυπογραφικοῦ
πρωτοκόλλων, γραφῆς κλπ.

Τιμαὶ ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

ΑΝΑΜΦΣΒΗΤΟΣ
ΑΛΗΘΕΙΑ

ἐκφεύγουσα μετὰ θαυμασμοῦ ἐκ τοῦ στόματος ὁλοκλήρου τῆς μεγίστης πελατείας τοῦ Ὑποδηματοποιείου Ζ. ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΥ, Ὀδὸς Προαστείου ἀρ. 10, ὅτι οὐδέποτε ἀπενεμήθη δικαιότερον βραβεῖον ἀπὸ τὸ Χρυσὸν Βραβεῖον τῆς τελευταίας Διεθνούς Ἐκθέσεως, δοθὲν εἰς τὸ Κατάστημα ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΥ.

διότι

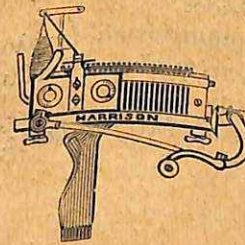
τὰ ὑποδήματά του, γόβες, σκαρπίνια, μπότες καὶ ἡ ἐν γένει ἐργασία του φέρει

Σφραγίδα τῆς Τελειότητος

ὑπὸ ἔποψιν κομψότητος καὶ στερεότητος.

HARRISSON PATEN KNITTING MACHINE C^o. L^{td}.
WORKS 267 UPPER BROOK STREET, MANCHESTER.

ΠΛΕΚΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

Ἐνασχόλησις ἐπωφελὴς καὶ εὐχάριστος.

Ἡ μηχανὴ αὐτὴ πλέκει Κάλτσες ἀπλῆς καὶ ριγωτές, χειρόκτια καὶ ἐνδύματα μάλλινα, μεταξωτά ἢ βαμβακερά. Εἰδικῶς πλέκει ἐσώρουχα χωρὶς εἰρήνην καὶ σκουφάκια ὀνομαζόμενα Tam-O-Shanters. Χειροκίνητοι ἢ ἀτμοκίνητοι. Στέλλονται τιμολόγια εἰς τὸν ζητούντα.

Ἀντιπρόσωποι ἐν Ἀθήναις: Τράπεζα Ἐμπεδοκλέους.

ΑΤ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Καλλιτεχν. Διακοσμήσεις Οικοδομῶν

Αδελφοὶ Ρόδιοι, ὁδὸς Βουλῆς, 8.

Κολώνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κουμώδεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Modes

Ἑρμεῖον, Ἑργοστάσια φορεμάτων, ἐπανωφο-
ρίων, ἀσπρορρούχων, στηθοδέσμων (cor-
sets) πύλων, ὅλοι οἱ τελευταῖοι νεωτερι-
σμοί, Γαλλίδες ράπτριαι, καὶ ράπται, αἱ
Mlles Jeanne, Henriette, Clémence κλπ.

Μαρμαρογλυφεῖα

Ιωάννης Γ. Χαλ' ούσης ὁδὸς Πανεπιστημίου 69

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκη, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Α. Τριανταφυλλίδου, ὁδὸς Ἡπείρου 67.

Ἀποικιακά

Δημ. Ἀγγλος, ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου.

Βιβλιοδε-εῖα

Σ. Ἀμπατζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου καὶ Αἰόλου.

Τὰ κομψότερα **Σακάκια** ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα
Ἀγγλικά καὶ Γαλλικά ὑφάσματα εἰς τὸ μέγα
ἐμποροπραπτικὸν κατάστημα:

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁδὸς Σταδίου 12, (Ἐναντι Βουλῆς).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1886 ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΘΕΙΣΑ ΤΩ 1905

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον καταβεβλημένον: **2,000,000** δραχμαὶ

ΑΘΗΝΑΙ — ΣΟΦΟΚΛΕΙΟΝ

Τμήμα Τραπεζικόν. — Συνάλλαγμα. — Ἐκδοσίς ἐπιταγῶν (chèques). — Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. — Εἰσπράξεις — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ Χρεωγράφων. — Προεξοφλήσεις. — Καταθέσεις. — Φύλαξις τίτλων καὶ τιμαλφῶν.

Τμήμα Ταμειυτηρίου. — Ταμειυτήριο 4 0/0. — Μηνιαῖαι καταθέσεις ἀνατοκιστικά. — Μηνιαῖαι δόσεις πρὸς ἀγορὰν Λαχειοφόρων Ἐθν. Τραπ. Ἑλλάδος.

Τμήμα Χρηματιστηρίου. — Ἀγοραπωλησίαι χρεωγράφων. — Χρηματιστικαὶ ἐντολαί.

Τμήμα Ἐμπορίου. — Προμήθειαι ἐμπορευμάτων. — Ἀντιπροσωπεῖαι οἴκων. — Πληροφορίαι ἐμπορικαί. — Δέρματα κατεργασμένα βυρσοδεψίου Μοσχάτου.

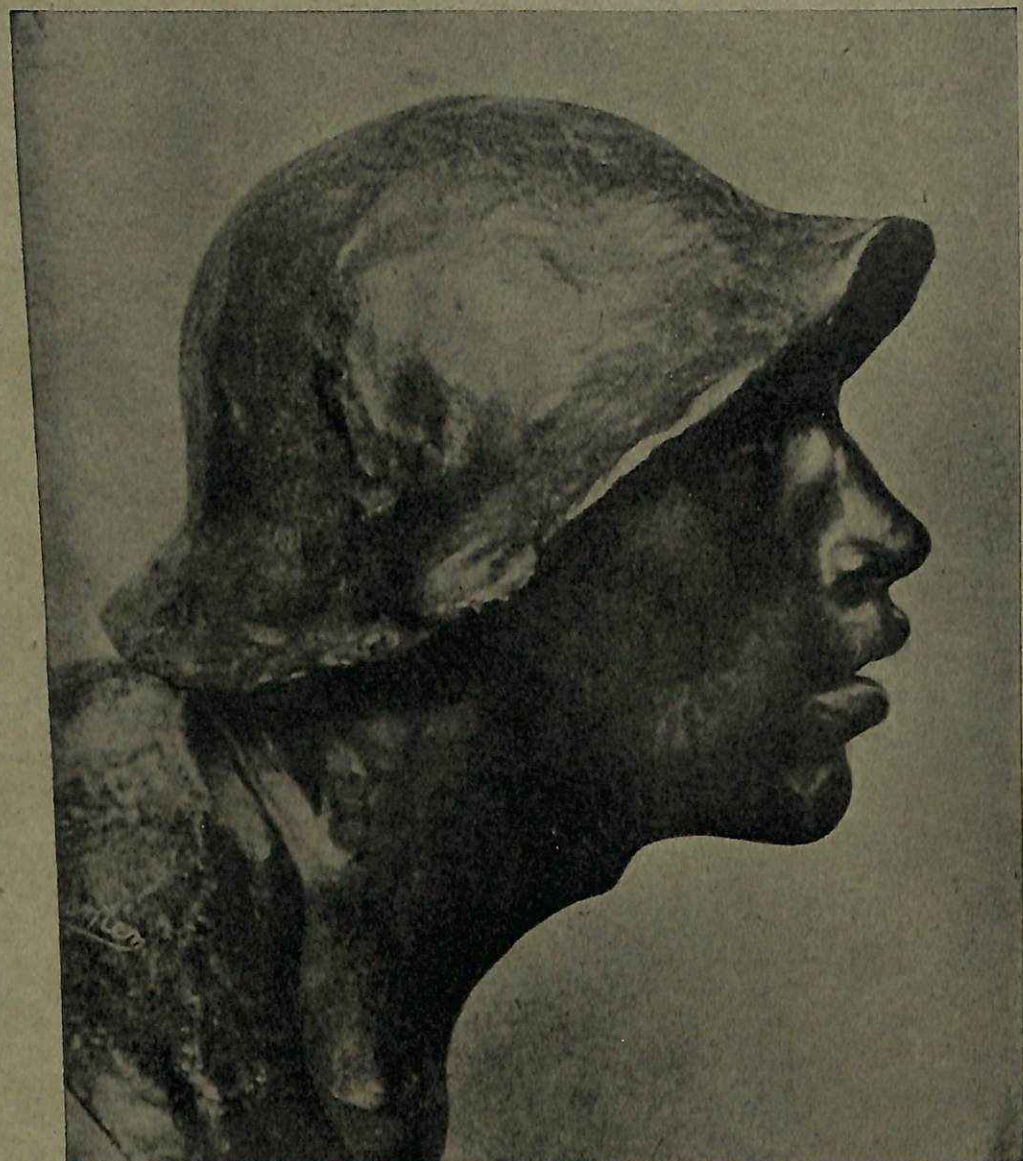
Γενικὸν Πρακτορεῖον ἐν Ἑλλάδι τῆς New York Life ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς ζωῆς.

Τόκοι καταθέσεων

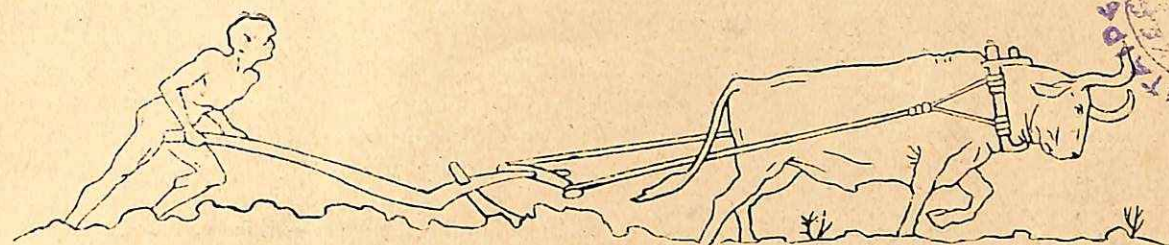
3	1 1/2 0/0	ἀπόδοσις εἰς πρώτην ζήτησιν
3	3/4 0/0	» μετὰ ἓνα μῆνα
4	0/0	» μετὰ τρεῖς μῆνας
4	1/4 0/0	» μετὰ ἕξ μῆνας
4	1/2 0/0	» μετὰ ἓν ἔτος
5	0/0	» μετὰ δύο ἔτη
5	1/2 0/0	» μετὰ τρία ἔτη καὶ πλέον

Διὰ καταθέσεις εἰς χρυσὸν κατὰ 1/2 0/0 ὀλιγώτερον

ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΟΣ
ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΝΙΕ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Ε' 34 ΑΥ-
ΓΟΥΣΤΟΥ 1905

Ο ΓΛΥΠΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΝΙΕ

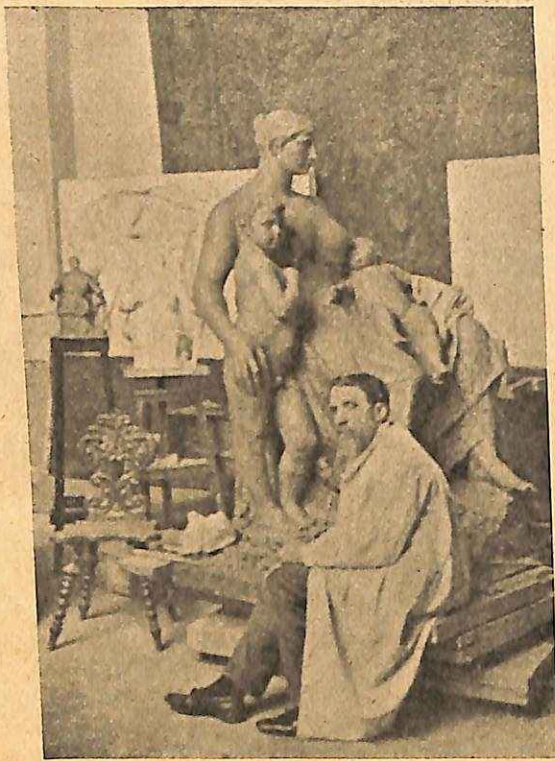
«Ο καλλιτέχνης, ὁ προσπαθὼν νὰ ζωγραφίσῃ τὴν φύσιν κατ' εὐθείαν, ὅπως ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, ἢ καλλίτερα ὅπως τὴν βλέπει ὁ ἴδιος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ κατορθώσῃ ὥστε ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἀποδίδει τὰς διαφορὰς αὐτῆς φάσεις, νὰ μὴ γίνῃ πράγματι καλλιτεχνικός». Καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἐδίδασκε περὶ τῆς ζωγραφικῆς ὁ μέγας τῆς Ἀγγλίας ζωγράφος καὶ ποιητὴς Δάντε Γαβριήλ Ροσσέτι ἐφαρμόζεται πληρέστατα καὶ ἐπὶ τῆς γλυπτικῆς. Παράδειγμα φωτοβόλον αὐτὸς ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν μέγας τοῦ Βελγίου καλλιτέχνης καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλειότερους γλύπτας τῆς συγχρόνου ἐποχῆς Κωνσταντίνος Μενιέ.

Ἀκαδημαϊκώτατος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του, δηλαδὴ τηρητὴς τῶν κανόνων καὶ γλύπτης τῶν σοφῶν ἀλλὰ ματαίων καὶ πεθαμένων στάσεων τῶν ἐργαστηρίων, ἐπὶ πολλὸν καιρὸν ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ εὕρῃ τὸν ἀληθινὸν τοῦ δρόμου. Καὶ δὲν τὸν ἤρεε παρὰ μόνον ὅταν ἄφησε πλέον κατὰ μέρος ὅλους τοὺς κανόνας, τὰ ἐνδεδειγμένα παραδείγματα καὶ τὰ πρότυπα τῶν προγενεστέρων γλυπτῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιμόνως καὶ τυφλῶς ἀκολουθοῦσαν ὅλοι σχεδὸν οἱ γλύπται, καὶ ἄρχισε νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ μελετᾷ τὴν φύσιν κατ' εὐθείαν, ἔξω ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰς προσποιητὰς αὐτῶν καὶ κατὰ συνθήκην στάσεις. Καὶ ἡ αὐστηρὰ καὶ καρτερικὴ μελέτη μιᾶς φύσεως τῆς συγχρόνου ζωῆς, τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, ἔγινε τὸ μόνον μέλημα ὅλης τῆς καλλιτεχνίας του. Φλαμανδὸς, γεννηθεὶς εἰς τὸ κέντρον τῆς πυρετώδους συγχρόνου ἐργασίας, τῆς τελουμένης εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, τὰ λα-

τομεῖα ἀφ' ἑνός, καὶ εἰς τὰ διαβολικῆς ὀφειᾶς βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, εἰς τὸν μαῦρον τόπον τοῦ καρβουνίου καὶ τοῦ σιδήρου, ἦτο φυσικώτατον ἡ προσοχή του νὰ δεσμευθῇ ἀπὸ τὴν ὀλόγυρά του τελουμένην ἐργασίαν καὶ ἡ ψυχὴ του νὰ ἀγαπήσῃ τὴν ζωὴν τῶν ἐργατῶν. Τὴν ἀκολούθησε μὲ συμπάθειαν, εἰσέδυσσε εἰς τὸν περίπλοκον μηχανισμόν τῆς ἐργασίας των, ἐφίλοσόφησε ἐπὶ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ ὡς προϊόν τῆς μακρᾶς αὐτῆς σκέψεως καὶ παρατηρήσεως παρουσίασε εἰς διαφορὰς ἐναλλαγὰς καὶ σκέψεις τὸ ὄργανον, τὸ μέσον αὐτῆς τῆς δημιουργικότητος, φέρον ἀποτυπωμένα ἐπάνω του ὡς στίγματα τὰ ἔχνη τῆς κολοσιαιᾶς αὐτῆς ἐργασίας. Ἔτσι ἀνεδείχθη ὁ κατ' ἐξοχὴν γλύπτης τῶν ἐργατῶν.

Ἀλλ' ἡ πιστὴ αὐτῆ μελέτῃ τῆς φύσεως, ὁ νατουραλισμός, δὲν ἀπερρόφησε τὸ καλλιτεχνικὸν πνεῦμα τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ. Σύμφωνα μὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ Ροσσέτι, ἡ καρτερικὴ αὐτῆ σπουδὴ τῆς φύσεως ὑπεβόηθη τὸν γλύπτην νὰ ἀναδείξῃ καὶ νὰ βγάλῃ εἰς φῶς ὅλην τὴν καλλιτεχνικὴν του δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν δημιουργοῦσε τὸ κατάλληλον παραστατικὸν ἔνδυμα ποῦ ἐνέδυε τὴν ἐννοημένην καὶ χώνευμένην πλέον φύσιν. Δὲν ἀντέγραφε λοιπὸν ἀλλ' ἐρμήνευε τὴν φύσιν. Καὶ ἰδοὺ ποῖα ἦτο ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῆ δύναμις τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ:

Ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον παρατήρησιν καὶ τὴν τελείαν κατανόησιν τῶν στάσεων καὶ τῶν παραμικροτέρων κινήσεων ἤξευρε νὰ ἐκλέγῃ τὰς σημαντικωτέρας, νὰ συλλέγῃ τὰς ἐκφράσεις τὰς πλέον χαρακτηριστικὰς, τὰς δραματικωτέρας ποῦ

Ο Κωνσταντίνος Μενιέ εις τὸ ἐργαστήριόν του.

ἡμπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ ἀνθρωπίνην μορφὴν, τὰς κινήσεις τὰς πλέον ζωντανάς, τὰς κινήσεις ποῦ νομίζεις ὅτι ὁμιλοῦν, καὶ τὰς παραστατικώτερας στάσεις. Τὴν νεκρὰν φύσιν τὴν παρίστανε ἐν ἐνεργείᾳ, τὴν ἐξωντάνευσε, ἢ καλλίτερα τῆς ἐδίδε μίαν τέτοιαν ζωὴν, ἱκανὴν ὥστε νὰ τὴν κάμνῃ νὰ λέγῃ ἢ ἰδίᾳ τί θέλει νὰ παραστήσῃ, τί θέλει νὰ ἐρμηνεύσῃ παρεντιθεμένη εἰς μίαν σύνθεσιν. Συνάξει λοιπὸν ἀπὸ τὴν φύσιν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς στοιχείᾳ, αὐτὴν τὴν ψυχὴν τῆς, καὶ διὰ τῶν ἐφοδίων αὐτῶν, διὰ τοῦ πλουσίου αὐτοῦ θησαυροῦ, δημιουργεῖ ἀσφαλὲς πλέον, ἀρχίζει νὰ συνθέτῃ τὸ ἔργον του. Ἀφήρεσε ὅ,τι ἀσήμαντον εἶχε, τὴν ἐκαθάρισε ἀφ' ὅ,τι πρόσκαιρον τὴν ἐκάλυπτε, καὶ τὴν παρουσιάζει ὑπὸ νέαν μορφήν ἐκ στοιχείων πάλιν ἰδικῶν τῆς, κρυπτομένων ὅμως ἕως τώρα. Ὡς ἄλλος Προμηθεὺς τῆς χαρίζει τὴν ἀθανασία.

Δὲν εἶναι πολλὰ ἔτη, μόλις μία γενεά, ὅπου ἀκόμη τὸ Βέλγιον ἦτο βυθισμένον εἰς ἓνα φοβερὸν σχολαστικισμόν. Τὰ γράμματα ἐπλεονεμύοντο μέσα εἰς τὸν βόμβρον του, καὶ ἡ τέχνη ἀμέριμνος ἀνεπαίετο στὸν ἀκαδημαϊσμόν. Ὅλοι

γοὶ ἄνθρωποι, ἔχοντες πραγματικὴν συνείδησιν τῆς προτέρας τῶν εὐκλείας καὶ ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν τέχνην, τὴν θαυμασίαν φλαμανδικὴν τέχνην ἢ ὁποία ἐθαυματούργησε πρὸ δύο αἰώνων, ἀπεσπάρθησαν τρόπον τινὰ ἀπὸ τὴν ἀποκτηνωτικὴν μάζαν καὶ ὡς ἀληθεῖς ἀναμορφωταὶ ἐκανόνισαν τὴν καλαισθησίαν ἐνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ καὶ μὲ μίαν πρωτοφανῆ ὁμόνοιαν καὶ ἀλληλοσκούνημα ἐπέφεραν τὴν ἀληθινὴν ἀναγέννησιν εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὰ γράμματα, ποῦ παρατηρεῖται σήμερον εἰς τὸ Βέλγιον μὲ τὴν ἑξοχὸν πλειάδα τῶν συγχρόνων συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν του. Ὁ Κωνσταντίνος Μενιέ ὑπῆρξεν ὁ ἀναμορφωτὴς καὶ ὁ διδάσκαλος ὅσον ἀφορᾷ τὴν γλυπτικὴν. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐταλαντεύθη καὶ αὐτός, μόνον δὲ ὅταν ὡς ζωγράφος ἀπεμονώθη μὲ τὴν φύσιν καὶ ἤρχισε νὰ τὴν μελετᾷ χωρὶς προλήψεις καὶ ἄνευ ἐπιρροῶν σχολῶν καὶ τεχνοτροπιῶν, τότε τὴν ἠσθάνθη καὶ ἐδίδασκε ἀργότερα μεγαλοφύως μὲ τὸ θαυμάσιον ἔργον του πῶς πρέπει νὰ σπουδάζῃ κανεὶς τὴν φύσιν. Ἀφορμὴ τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν γνωστότατον Βέλγον συγγραφέα Καμὶλ Λεμοννιέ, ὁ ὁποῖος τὸν παρώτρυνε νὰ ζωγραφίσῃ τὸ Βέλγιον του. Τὸ ἔργον αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ γνωρίσῃ ἓνα ἄλλο Βέλγιον, μίαν ξεχωριστὴν τάξιν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸν βίον αὐτῶν, τὸν ἀφανῆ ἀλλ' ὁμῶς νευρώδη, φθάνοντα πολὺ συχνὰ μέχρι τῆς τραγικότητος. Ἐξωγράφησε τὸν κόσμον τῶν καταχθονίων καμίνων, τῶν χαλυβουργείων, κεραμουργείων καὶ λατομείων, καὶ μὲ τὰς διαφόρους σκηνὰς ποῦ ἠντλησε ἀπὸ ἐκεῖ εἰς σκοτεινὰ παστὲλ σκεπασμένα μὲ ἓνα πέπλον πένθους, ὡσὰν νὰ τὰ ἐξωγράφησε μὲ τὴν μαύρην σκόνην τῶν καρβούνων, συνέθεσε τὸ τραγικὸν δράμα τοῦ Μαύρου Τόπου.

Ὁ ζωγράφος Millet, μὲ τὸν ὁποῖον ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν ὁ Μενιέ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν τεχνοκριτῶν, λέγει εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του: «ἡ θλίψις εἶναι ἴσως τὸ ἐλατήριον, τὸ ὁποῖον ὠθεῖ περισσότερον τοὺς καλλιτέχνας πρὸς δημιουργίαν. Καὶ δὲν ὑπάρχει δημιουργία παρ' ἐκεῖ μόνον ὅπου ὑπάρχει ἔκφρασις».

Ὁ Κωνσταντίνος Μενιέ ὑπῆρξε πολὺ δυστυχής. Καὶ ἡ θλίψις του, ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα δεκαπέντε ἔτη τῆς ζωῆς του, τὸν ἠνάγκασε νὰ συγκεντρωθῇ ὁλόκληρος εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔπειτα τὸν ἀφῆσε ἀκράτητον νὰ χυθῇ εἰς μίαν πλατείαν δημιουργίαν, γεμάτην ἀπὸ ἔκφρασιν. Ὁ κόσμος τοῦ Μαύρου Τόπου, τοῦ ὁποῖου διαρκὴς σύντροφος εἶναι ἡ θλίψις καὶ ἡ ἰδέα τοῦ

θανάτου, τὸν περιτριγυρίζει συχνότερα· σχεδὸν εἰς καθὲ στιγμὴν τὸν εἴλκυσε μὲ τὴν σύντομόν του ζωὴν ἀλλὰ μὲ τεταμένην ἐνέργειαν, καὶ ἡ τεθλιμμένη του ψυχὴ ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἀποτυπώσῃ καὶ νὰ τὸν συμπίξῃ εἰς ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα ἑξοχα.

Τὰ ἀγάλματά του εἶναι ἀπλᾶ χωρὶς ἔμφρασιν καὶ παραφουσκώματα τὰ ἀνάγλυφά του μεγαλοπρεπῆ, γεμάτα ἀπὸ ἀρχαῖκόν κάλλος καὶ μεγαλεῖον. Τὴν καθαρὰν οὐσίαν, τὸν χυμὸν — εἶναι εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμιλήσῃ κανεὶς ἔτσι — τὸν ὁποῖον ἐστράγγισε ἀπὸ τὴν σκληρὰν καὶ πένθιμον ζωὴν τῶν κακομοίρηδων καὶ ταπεινῶν, τῶν καταπιεσμένων εἰς ἰσόβιον πάλιν μὲ τὰς πλέον τραχείας καὶ ἀστόργους ἐργασίας καὶ τῶν ὁποίων τὸν ἀγῶνα ἠκολούθησε μὲ τόσῃν ἐπιμονῇ καὶ ἀδελφικὴν συμπάθειαν, τὸ ἀκαθάρτον αὐτὸ ἄνθος ἀπεκρυστάλλωσε μὲ δύναμιν καὶ μὲ ἔκφρασιν μεγάλου καλλιτέχνου εἰς τὰ ἔργα του. Εἰς τὰ ἀγάλματα αὐτὰ καὶ τὰ ἀνάγλυφα ἀποδίδεται τὸ σιγανὸν καὶ βαρὺν περπάτημα τοῦ ξεφορτωτοῦ τοῦ διαρκῶς διπλωμένου εἰς δύο ἀπὸ τὸ βαρὺ καὶ ἀέναν φορτίον εἰς τὸ ὠραῖον ἀνάγλυφον ὁ Λιμὴν τῆς Ἀμβέρσας· τὸ κτηνῶδες ξεσβέγκωμα τοῦ μεταλλευτοῦ, σκυμμένου πάντοτε πρὸς τὴν γῆν τὴν ὁποίαν σκαλίζει, εἰς τὸν Μεταλλεὺν (χάλκινον ἀγαλμα) ἢ κοπιαστικὴ ἐργασία εἰς τὸν Σφυρηλάτην (ὁμοίως ἀγαλμα χάλκινον). Μία ἱερατικὴ ἐπισήμωσις εἰς τὸν Σπορέα (ἀγαλμα), καθὼς καὶ τὸ ὠραιότατον καὶ διακοσμητικώτατον ἀνάγλυφον τὸν Θερισμόν, ἢ ἀφαρὸς κόπωσης ἀπὸ τὸν θαυμάσιον Καθαριστὴν λυομένου σιδήρου (ἀγαλμα χαλκῶδες ἀναπνεύμενον στιβαρὸν ἐργάτην κατὰκοπον) καὶ μία μεγαλοπρέπεια ὑπερανθρώπου ἰσχύος ἐκκινεῖται ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφον τὸ παριστᾶν τοὺς Τιτᾶνας αὐτοὺς ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ. Καὶ ἀκόμη θὰ ἀνεύρουν εἰς τὰ ἔργα αὐτὰ ὅσοι ἡμποροῦν νὰ ἰδοῦν διὰ μέσου τῶν ἐξωτερικῶν παραστάσεων, μορφῶν καὶ κινήσεων, τὰ σημεῖα τῆς ἀναισθησίας ποῦ ἀφήνει εἰς τὰ πρόσωπα ἢ ἀποκτηνῶσις, τὸ συστηματικὸς σκότωμα τοῦ πνεύματος καὶ ὁ ὑπέρογκος μόχθος τοῦ ἐργάτου. Συγχρόνως ὅμως θὰ αἰσθανθοῦν καὶ ἓνα σεβασμὸν ἐνώπιον τῆς σοβαρότητος ἐκείνης, ποῦ προσδίδει ἡ διηγετικὴ καὶ μοιραία ἐργασία εἰς τὴν περπατησίαν καὶ τὸ φέρισμον τοῦ ἐργάτου. Μὲ λίγα λόγια ὅλη ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης μὲ τὰ φοβερά στίγματα τῆς σκλαβιάς εἰς τὸ μέτωπον, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ διὰ τοὺς ὁποίους κυρίως ἐλέχθη, ἥτις θὰ φάγουν τὸν ἄρτον τῶν ἐν ἰδρωτί τοῦ προ-

σώπου τῶν, παρελαύνουν εἰς τὸ μέγα φιλοσοφικὸν καὶ παροτρῦνον εἰς σκέψεις ἔργον τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ.

Ὁ Κωνσταντίνος Μενιέ ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην χορείαν τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνῶν μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐρμήνευσε, διὰ τῆς κατ' ἑξοχὴν ἀρχαίας τέχνης τῆς γλυπτικῆς, τὴν νεωτέραν ζωὴν μὲ θέματα παρμένα ἀπὸ τὴν σύγχρονον ζωὴν καὶ μὲ πρόσωπα ζωντανά. Τὰ ἀρχαῖα κάλλος, συμμετρίας καὶ ἐπιβλητικότητος ἀνάγλυφα του, νομίζει κανεὶς ὅτι εἶναι ἀποσπασμένα ἀπὸ τὰς ζωοφόρους τῆς Περγᾶμου. Ὁ αὐτὸς ρυθμὸς τῶν γραμμῶν, ἡ αὐτὴ ἀπλότης καὶ ἐκφραστικότης. Ἡ περιγραφή τῶν ἀναγλύγων τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ σὺν παραμυθίᾳ, ὅπου περιγράφονται οἱ ὑπεράνθρωποι ἀγῶνες καὶ αἱ προσπάθειαι συγχρόνων ἡρώων καταπιεσμένων μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως, εἰς πράξεις καὶ ἐπεισόδια ἀμέτρητα, περιέργα καὶ ἐνδιαφέροντα καὶ ἐξ ἴσου θαυμαστά ὅσον καὶ τὰ μυθολογικὰ θέματα τῶν ἀρχαίων ἀναγλύφων μὲ τοὺς τρομακτικὸν καὶ ἐκπληκτικὸν πολέμους τῶν Τιτάνων καὶ τὰς διαμάχας τῶν ὑποχθονίων θεοτήτων. Τὰ ἀγάλματα του πάλιν εἶναι ὁμνηδία εἰς τοὺς ἰδίους ἥρωας τοὺς ὁποίους, ἀφανεῖς ἕως τώρα, προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἀνυψώσῃ καὶ νὰ τοὺς κατατάξῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡμιθέων. Ἀπὸ ἔτη τώρα ὁ Κωνσταντίνος Μενιέ εἰργάζεται ὅπως ἐνώση ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἔμνημονους καὶ τὰς περιγραφὰς εἰς ἓνα ὅλον ἀρμονικόν, εἰς ἓνα μνημεῖον τῆς συγχρόνου κοπιαστικῆς ἐργασίας. Ἡ ψυχὴ του πρῶτα ἀγαλλίασε εἰς τὴν περίπλοκον ἐκείνην ἀνάμειν τῆς βίης καὶ τῶν προσώπων, τῶν σχημάτων καὶ τῶν κινήσεων ποῦ ἔβλεπε ἐπὶ ἔτη μακρὰ ὁλόγυρά του, καὶ ὕστερα ἔχων ὁδηγὸν τὴν πραγματικότητα, τὰς ἐτακτοποίησε καὶ κατέστρωσε τὸ ποίημά του, ἐποποιῶν ὁλόκληρον, περιγραφῶν εἰς σειρὰν σκηνῶν καὶ πορτραίτων σφυρηλατημένων εἰς τὸ μέταλλον καὶ τὸν χαλκόν, τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον τόσον ἠγάπησε.

Ἡ ἀποθέωσις αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀναφαίνεται εἰς τὸ ἔργον καὶ ἄλλης κορυφῆς τῆς συγχρόνου γλυπτικῆς τοῦ Rodin. Εἰς τὸ ἔργον τοῦ Rodin οἱ θεοὶ ἰσοπεδοῦνται μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Μενιέ προσπαθεῖ νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς ἀνθρώπους μέχρι τῶν θεῶν. Πέρυσιν ἀκόμη εἰς τὸ Παρισινὸν Σαλόν, δίπλα εἰς ἓνα

Θεόν του Rodin, εις τὸν Σκεπτόμενον ἄνθρωπον, εὐρίσκειτο ἓνα ἄλλο ἔργον ὃ Ἐργαζόμενος ἄνθρωπος, ὁ Μεταλλευτὴς τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ, γονατισμένος, ἔτοιμος διὰ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν. Τὸ στιβαρὸν καὶ ἰσχυρὸν αὐτὸ ἔργον ἦτο τὸ συμπλήρωμα τοῦ πρώτου.

Ὁ Κωνσταντίνος Μενιέ ἐγεννήθη εἰς τὰς Βρυξέλλας τὸ 1831. Τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς του τὸ ἐπέρασεν εἰς τὸ Λουναίν, μικρὰν παλαιὰν ἐπαρχιακὴν πόλιν, ἀλλὰ δονουμένην ἀπὸ τὴν σφριγῶσαν ζωὴν τῶν φοιτητῶν. Ἦτο καθηγητὴς τοῦ σχεδίου εἰς τὴν ἐκεῖ Ἀκαδημίαν, καὶ

τὸ καλλιτεχνικὸν του ἐργαστήριον ἦτο τὸ προσφιλὲς ἐντευκτήριον τῆς διασκορπισμένης σπείρας τῶν Βέλγων λογίων καὶ καλλιτεχνῶν.

Ἄλλ' ὁ Μενιέ ὑπῆρξε πολὺ δυστυχὴς ὡς πατήρ. Ἐχασε ταυτοχρόνως τοὺς δύο υἱοὺς του, τῶν ὁποίων ὁ ἓνας, ὁ Κάρολος Μενιέ ἦτο ἤδη ζωγράφος καταρτισμένος. Ἐκτοτε ἡ συμπαθεστάτη καὶ πατριαρχικὴ μορφή, καὶ τόσον ἀγαπητὴ εἰς τὴν νεολαίαν τῆς Λουναίν, ἔγινε σπανιωτέρα. Ὁ Κωνσταντίνος Μενιέ ἀπεμονώθη καὶ ἐκλείσθη μόνος πλέον μετὰ τὴν τέχνην του εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, ὅπου ἄλλοτε ἐδέχετο φιλοστόργως τοὺς πολυπληθεῖς του μαθητὰς καὶ τοὺς ἀπείρους θαυμαστάς του.

ΚΩΝΣΤ. ΜΑΚΡΗΣ

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΜΙΣΤΡΑΛ

Η ΟΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

I

Ἡ Μαργκάη, μεθυσμένη ἀπὸ ἔρωτα, γυρνᾷ στὸν κάμπο τὰ χαράματα. — Κατεβαίνει τὸ βουνάκι σὰν τρελλή. «Μάταια τὸν γύρενα, εἶπε, τὸν ἔχασα... Ἀλλοίμονο! σύψυχη τρέμω».

Ἀηδονάκια, τζίτζικια, σωπάστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς Ὁμορφῆς τοῦ Αὐγούστου.

Ἡ Μαργκάη εἶνε τόσο νόστιμη ὥστε τὸ φεγγάρι μέσα ἀπὸ τὰ σύννεφα, εἶπε γλυκά. Πέρνα, σύννεφο, ὁμορφο σύννεφο, θέλει ἡ ὄψη μου νὰ ῥίξῃ μιὰν ἀχτίδα στὴ Μαργκάη: ἡ σκιά σου μὲ στενοχωρᾷ».

Τὸ πουλὶ στὸ δέντρο, ποῦ νανουρίζει τὰ μικρά του, τεντώνει λίγο τὸ κεφάλι γιὰ νὰ ἰδῇ τὸ λεπτὸ πρόσωπό της: μὰ βλέποντάς την νὰ κλαίῃ, σηκώνεται καὶ γιὰ παρηγοριά τῆς μίλησε κάμποση ὥρα.

Καὶ ἡ πυγολαμπίδα ἀκόμα, ποῦ στὸ δάσος λάμπει, τῆς εἶπε: «Καῦμένη, πάρε τὸ φῶς μου, ἂν θές! Τὸν καλὸ σου γυρεύεις; Καῦμένη, ἂν τῶλεγες νορίτερα, ἡ λάμπα μου θὰ σε ὀδηγοῦσε.

Ἀηδονάκια, τζίτζικια, σωπάστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς Ὁμορφῆς τοῦ Αὐγούστου.

II

Τριγύριζε, τριγύριζε ἡ Μαργκάη ὡς ὅτου βοῆκε τὸν νέο στὴ σκιά ἐνὸς δρόμου. — «Ἀπὸ τὴν αὐγή, εἶπε, τὸ φόρεμά μου βρέχεται μὲ δάκρυα: πόση ἀγάπη γι' αὐτὸν ποῦ μ' ἀρπάζει. Ἀηδονάκια, τζίτζικια, σωπάστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς Ὁμορφῆς τοῦ Αὐγούστου.

Τὸ φεγγάρι μὲ κύτταζε καὶ τὸ πουλάκι μοῦ μιλοῦσε γιὰ σένα, ἐρωτεμένη μου! Κι' αὐτὴ ἡ πυγολαμπίδα, χαριτωμένη, ἤθελε νὰ μοῦ δαείσῃ τὸ καντηλάκι της

Μὰ, τὸ μέτωπό σου εἶνε σκυθρωπο! Φαίνεται ἄρρωστος... Ὁραῖε μου, θές νὰ γυρίσω στὸ σπίτι τοῦ πατέρα; — «Ἄν ἔχω θλιβερὴ ὄψη, μὰ τὴν ἀλήθεια, κάποια μαύρη πεταλοῦδα μὲ τρώμαξε στὸ διάβα της».

— Ἡ φωνή σου ἄλλοτε τόσο γλυκεῖα, μοιάζει σήμερα μὲ βοή ποῦ βογγᾷ κάτω ἀπ' τὸ χῶμα... Ρίγος μὲ περνᾷ. — Ἄν' εἶν' ἔτσι βραχνὴ ἡ φωνή μου, εἶνε γιατί περιμένοντάς σε ξαπλώθηκα μὲ τὴ ράχη στὸ χοιράρι».

— Πρὶν ἐπέθαινα ἀπὸ λύπη, τώρα ἀπὸ φόβο: σήμερα ποῦ μὲ πέρνεις, καλέ μου, πενθεῖς! — «Ἄν ὁ μανδύας μου εἶνε σκοτεινός,

μαῦρος, ἡ νύχτα τί εἶνε; Καὶ ὅμως ἔχει τὸ μεγαλεῖο της».

Ἀηδονάκια, τζίτζικια, σωπάστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς Ὁμορφῆς τοῦ Αὐγούστου.

III

Ὅταν τὸ ἄστρο τοῦ βοσκοῦ ἄρχισε νὰ γλωμαίνῃ, κι' ὁ βασιλιάς τῶν ἄστρων ἀνέβαινε πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ἔξαφνα ἐπάρθηκαν, πήδησαν σ' ἓνα μαῦρο ἄτι κι' ἔφυγαν μαζί.

Καὶ τὸ ἄτι πετοῦσε στὸν πέτρινο δρόμο καὶ σάλευε ἡ γῆ, κάτω ἀπ' τοὺς ἐρωτεμένους: καὶ ἔλενε πῶς Νεράιδες ξωτικές χόρευαν γύρω τους ὡς τὸ πρῶτ' μὲ τὴν καρδιά τους γελώντας.

Τότε τὸ ἄσπρο φεγγάρι τυλίχτηκε στὰ σύν-

νεφα: τὸ πουλάκι ἀπ' τὸ κλαρὶ πέταξε μὲ τρόμο: καὶ ἡ πυγολαμπίδα ἀκόμα, ἡ δύστυχη! ἔσβυσε τὴ λάμπα της καὶ γλήγορα ἐκρύφτηκε ἀνάμεσα στὴ χλόη.

Καὶ ἔλενε ὅτι στὸ γάμο τῆς ἄτυχῆς Μαργκάης, οὔτε γλέντησαν, οὔτε γέλασαν καθόλου: καὶ ἔλενε ὅτι τ' ἀρραβωνιάσματα γίνθηκαν σ' ἓναν τόπο ποῦ ἡ φωτιὰ φαινόταν ἀπὸ τῆς σχισμιάδας.

Κουιάδες, γειτονικά μονοπάτια, ποτὲ πειὰ σὲ λόφο ἢ σὲ πεδιάδα δὲν ξαναεῖδατε τὴ Μαργκάη. — Ἡ μάνα της προσεύχεται καὶ κλαίει καὶ δὲν παύει νὰ μιλῇ γιὰ τὴν ὥραία βοσκοπούλα.

Ἀηδονάκια, τζίτζικια, σωπάστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς Ὁμορφῆς τοῦ Αὐγούστου.

Μετάφρασις ὑπὸ Α. Μ.

Ο ΠΕΝΤΑΡΦΑΝΟΣ

Α! αὐτὸ πρώτη φορὰ εἶνε ἄνθρωπο νὰ τρώῃ ἄλλο ἄνθρωπο!

Οὕτω πως ἐξέφραζε μετὰ γέλωτος τὴν ἐκπληξίν του ὁ ἀγαθὸς Βαναρὸς Γουλιέλμος Βίλδ, ὁ ἐξασκήσας ἐπὶ πενήντα ἔτη σωστὰ τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα εἰς Σ..., ὅταν ἐν δειλινὸν ἐκλήθη νὰ ἐπισκεφθῇ χάσκουσιν καὶ αἱμάσσουσιν πληγὴν ἐπάνω εἰς τὸ δεξιὸν ὀφρῦδιον μιᾶς καλῆς οἰκοκυρᾶς, τῆς Ἀρετῆς Καβούλαινας. Ὁ ἱατρὸς ἐξήτασε τὸ τραῦμα, τὸ ἐκαθάρισε καλῶς διὰ τοῦ χειρουργικοῦ ψαλιδίου, εἶτα τὸ ἔρραψε λίαν ἐπιτηδεῶς. Ἦτο προφανῶς ἀπὸ δαγκωματιὰν ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα γυναικός: ἀλλὰ τὸ βάθος καὶ τὸ εὖρος τῶν ἰχνῶν ἀπεδείκνυν, ὅτι εἶχε δοθῇ σχεδὸν μετὰ θηριώδους ὀρμῆς.

Ἐλέγθη, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐπίστευσεν, ἂν καὶ δὲν εἶχε κληθῇ ὁ εἰρηνοδίκης ἢ ὁ ἀστυνόμος τοῦ τόπου διὰ νὰ ἐνεργήσωσιν ἀνακρίσεις καὶ συντάξωσιν ἐκθεσιν, ὅτι εἶχον μαλώσει ἀπὸ ἡμερῶν δύο συμπεθέραις, ἡ παθοῦσα, ἡ Ἀρετὴ Καβούλαινα, καὶ ἡ δρασάσα, ἡ Ἀρετὴ Χαράναινα (ὅποια σύμπτωσις, δύο Ἀρεταὶ νὰ τρώγονται οὕτω μεταξὺ των), καὶ ἡ δευτέρα, ἐν τῇ μανίᾳ τῆς ὀργῆς της, ἐρρίφθη κατεπάνω τῆς ἄλλης καὶ τὴν ἐδάγκασε τόσον φοβερὰ εἰς τὸ πρόσωπον: ὅθεν τὸ τόσῳ ἀφελὲς σχόλιον

τοῦ Γερμονοῦ ἱατροῦ εἶχε κάπως τὸν τόπον του.

Ἐν τούτοις ἡ ἀγχιστεία των ἦτο πολὺ παλαιά, καί, κατὰ τὴν παροιμίαν, εἶχε φοφῆσει τὸ βῆδι τους «πάει ἡ κολληγιά τους». Ὁ ἀδελφὸς τῆς Καβούλαινας καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Χαράναινας, οἵτινες ἀπετέλουν παλαιὰ ποτὲ ἀνδρόγυνον, πρὸ πολλοῦ δὲν ὑπῆρχον πλέον εἰς τὸν κόσμον. Ὁ μόνος καρπὸς τῆς συζυγίας των, τὸ ἴχνος τῆς διαβάσεώς των (τὸ μόνον, διότι πᾶν ἄλλο ἴχνος των ἐχάθη εἰς τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον, καθὼς θὰ ἴδωμεν), ἦτο ὁ μοναχογιὸς των Στάμος Καβούλης, εἰκοσιδύο ἐτῶν σήμερον, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὁποίου ἀκριβῶς εἶχαν μαλώσει αἱ δύο παλαιαὶ συμπεθέραι.

Πῶς νὰ μὴ μαλώσουν, ἀφοῦ ἡ θεὰ του ἡ Καβούλαινα ἤθελε νὰ τὸν πανδρεύῃ μὲ τὸ μέρος ὅπου ἐπροτίμα αὐτὴ, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν καὶ τῆς θεῆς του τῆς Χαράναινας; Ἦτον, ἀλήθεια, ἀκριβὸς καὶ περιζήτητος γαμβρὸς ὁ Στάμος. Ἀλλὰ νὰ θέλῃ ἡ πρὸς πατρός θεὰ του νὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὡς πρᾶγμα ἰδικόν της, χωρὶς νὰ ἔχῃ εἰδῇ καὶ ἡ ἄλλη θεὰ του, ἡ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητρὸς, ποῦ ἠκούσθη αὐτό; Γίνονται ποτὲ αὐταῖς ἡ δουλειὰς χωρὶς νὰ ἐρωτηθοῦν αἱ συγγενεῖς μεταξὺ τους; Μεταξὺ συγγενεῖς μάλιστα εἶναι πολὺ αὐστηροί

εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὥστε ἐὰν δὲν ἐρωτη-
θοῦν νὰ δώσουν γνώμην περὶ τοῦ ὑποψηφίου
προσώπου καὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ δὲν
κληθοῦν εἰς τοὺς ἀρραβῶνας, εἰς τὰ ῥυπαρίδια,
εἰς τὸν γάμον, οὔτε θέλουν νὰ ἀναγνωρίσουν
τὸν νέον ἐξ ἀγχιστείας συγγενῆ, εἴτε νύμφη
εἴτε γαμβρὸς εἶνε.

Τοῦ Στάμου οἱ γονεῖς εἶχον ἀποθάνει ὅταν
αὐτὸς ἦτο βρέφος, καὶ ὅλοι μὲν οἱ συγγενεῖς
ἐφρόντισαν περὶ τῆς ἀνατροφῆς του, ἀλλ' ὑπὲρ
πάντας καὶ πάσας ἡ πρὸς μητρὸς θεία του
ἡ Χαρανίνα. Οὗτος ὑπῆρξεν ὅχι ἀπλῶς ὀρφανός,
ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο «πεντάρφανος». Διότι
μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του Ζωΐτσας
(θάνατον τραγικόν, ἢ μᾶλλον τραυτικόν, ὡς θὰ
ἴδωμεν), εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ του, ὁ
Γιάννης Καβούλης, εἶχε λάβει δευτέραν σύζυ-
γον μὲ τὴν εὐλογον πρόφασιν, τὴν ὁποίαν
εὐρίσκουν πρόχειρον ὅλοι οἱ ἔχοντες τέκνα χη-
ρευμένοι· ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν δὲν
πρόκειται μόνον διὰ τὴν περίθαλψιν τοῦ μι-
κροῦ Στάμου, ἔχοντος ἡλικίαν ὀλίγων μηνῶν
ὑπῆρχε καὶ εἰς παλαιὸς ἔρως τοῦ Γιάννη μὲ
τὴν Φλωροῦ, τὴν δευτέραν σύζυγόν του. Εἶτα
μετὰ ἐν ἔτος ἐπῆγε κι' ὁ πατέρας του, ἀδικοθά-
νατος κι' αὐτός. Ὑστερον ἡ μητρυνία του μετ' οὐ
πολὺν ἔξέχασε τὸν παλαιὸν ἔρωτα, κ' ἔλαβε δεύ-
τερον ἄνδρα. Τότε ὁ μικρὸς Στάμος εὐρέθη
εἰς τὴν οἰκίαν, ἣτις ἦτο προικὴ τῆς μητρὸς
του, μεταξὺ μιᾶς μητρυνίας κ' ἑνὸς συζύγου τῆς
μητρυνίας, παραμητρυνίου. Οἱ συγγενεῖς τότε ἐ-
ζήτησαν νὰ παραλάβουν τὸν μικρὸν ἀπὸ τὰς
χεῖρας τῆς μητρυνίας του, ἀλλ' αὐτὴ μὴ ἔχουσα
τέκνον, καὶ ἴσως θέλουσα νὰ ἔχῃ ἀπολογίαν
εἰς τὴν συνειδήσιν της, ἐπειδὴ ἑκατοῖκε καὶ
διητᾶτο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς προκατόχου της,
ἐπέμεινε νὰ τὸν κρατήσῃ, κ' ἐπεδείκνυε πρὸς
αὐτὸν μελετημένην στοργήν. Δυστυχῶς ἡ
Φλωροῦ μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπέθανε κι' αὐτή.
Ὁ Χάρος ἐμάχετο πολὺ τὸ σπῆτι ἐκεῖνο. Τότε
ὁ παραμητρυνίος του ἐπῆρεν ἄλλην παραμη-
τρυνίαν, κ' ἑκατοῖκησεν ἄλλου. Τέλος, ἡ θεία ἡ
Χαρανίνα ἐπῆρε τὸν Στάμον εἰς τὴν οἰκίαν
της καὶ εἰς αὐτῆς τὰς χεῖρας ἐμεγάλωσεν ὁ νέος.

Εἶχεν ἐγερωθὴ ζήτημα, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τε-
λευταίας ταύτης ἐπιγαμίας, ἂν ἐπετρέπετο νὰ
γίνῃ ὁ γάμος, καὶ ὁ ἀρχαῖος Παπ' Ἀλέξαν-
δρος, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Δεσπότη, δὲν ἤθελε
νὰ δώσῃ ἄδειαν, λόγῳ ὅτι ἡ τελευταία αὕτη
παραμητρυνία, καίτοι πρώτην φοράν ὑπανδρευο-
μένη αὕτη, ἐνυμφεύετο τὸν παραμητρυνίον δι-
γαμὸν ἐκ διγαμίας, καὶ ἄρα ἀπετελεῖτο τε-

τραγαμία. Ἄλλ' οἱ ἐνδιαφερόμενοι «ἐπῆγαν
παραμέσα», δηλ. ἔκαμαν ἔκκλησιν εἰς τὴν ἀρ-
χιεπισκοπήν, καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος, ἀφοῦ ἔλα-
βεν, ὡς ἐλέχθη, δύο ἑκατοστάρικα (ὅπως πι-
στεύουν τινὲς ὅτι συμβαίνει κάποτε, λόγῳ ἐκ-
κλησιαστικῆς «οἰκονομίας») ἐν ἀγνοίᾳ, ὡς φαί-
νεται, τοῦ Δεσπότη, ὅστις διετέλει σχεδὸν εἰς
ἀνικανότητα, ἐπέτρεψε τὸν γάμον.

Οὕτω πως ἀνετράφη ὁ Στάμος, ὁ υἱὸς
τοῦ Γιάννη Καβούλη, ὁ «πεντάρφανος». Καὶ
σήμερον, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τὸν νυμφεύσουν,
ἐφιλονείκησαν τόσοι κακὰ αἱ δύο του θεῖαι.
Ἐν τούτοις τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἡ
θεία ἡ Καβούλαινα ἦτο καλὸν καὶ ἡρεσκεν εἰς
αὐτὸν τὸν νέον. Ἄλλ' ἡ Χαρανίνα ἡσθάνετο
τὴν φιλοτιμίαν της προσβαλλομένην, ἐπειδὴ
ἤθελε νὰ φανῇ ὅτι αὕτη ἔπρεπε νὰ τὸν ὑπαν-
δρεύσῃ, καὶ ὅχι ἡ θεία του ἡ ἄλλη.

Ὁ νέος, ἱκετικῶς, εἶχεν εἰπῇ εἰς τὴν θεία
Χαρανίναν.

— Ντέρτι δικό μου, θεῖά, κασσαβέτι δικό
σου!

Ἡ φράσις αὕτη τὴν ὁποίαν, μαζί μὲ ἄλλα
ρητὰ καὶ παροιμίας, εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τοὺς
θεῖους του τοὺς Χαραναίους (ἀπλοϊκοὺς καὶ
λίαν ἐντίμους γεωργοκτηματίας) ἐσήμαινε πε-
ρίπου ὅτι τὸ πρῶτον πρόσωπον ἦτο ἀρμόδιον
νὰ κρίνῃ περὶ ὑποθέσεως ἀφορώσης αὐτό,
καὶ ὅχι τὰ δεύτερα καὶ τὰ τρίτα. Ἡλπίζε δέ,
διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς πραότητός του, ν'
ἀφοπλίσῃ τὴν ἀνδρογυναικία, τὴν ὁποίαν με-
γάλως ἐσέβετο, διότι εἰς τὴν οἰκίαν της εἶχεν
ἀνδρωθῇ καὶ τὴν ἐγνώριζεν ὡς μητέρα.

Ἄλλ' ὑπὸ ποίας περιστάσεις εἶχον ἀποθάνει
οἱ γονεῖς του, τοῦτο θὰ διηγηθῶμεν τώρα.
Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τραυτικοῦ, ἡ ἀτυχῆς ἡ
μᾶνα του, ὅταν αὐτὸς ἦτο νήπιον, ἐπνίγη ἐντὸς
τῆς καρούτας, ὅπου ἐπατοῦσε τὰ σταφύλια.

Ἡ καρούτα, ξυλίνη, ἦτο τεραστία, χωροῦσα
στέμφυλα περὶ τὰ ἑκατὸν φορτώματα, ἰσο-
δυναμοῦντα σχεδὸν μὲ ἄλλας τόσας βαρέλας
μούστου. Εἶχε κατὰ μήκος ἄνω πρὸς τὰ χεῖλη
δύο λεπτὰς δοκούς, συνεχούσας τὰς δύο
πλευρὰς τοῦ πλάτους, ἀλλ' ἡ γυνή, ἡναγκασ-
μένη νὰ κρατῇ μὲ τὴν ἀριστερὰν ἄνω τῶν
κνημῶν τὰ φορέματά της, ἐπιάνετο μὲ τὴν
δεξιὰν ἀπὸ τὴν μίαν δοκὸν· ἀλλ' ἐπὶ μίαν
στιγμὴν συνέβη, ποῖος ἤξευρε πῶς, νὰ ξέπια-
σθῇ, καὶ τότε ἐβούλιαξε μέχρι τοῦ λαιμοῦ εἰς
τὸν μούστον. Ἡ ἀγωνία ὑπῆρξε βραχεῖα· μό-
λις ἐπρόφθασε νὰ ἐκβάλλῃ κραυγὴν. Μετ' ὀλί-
γα λεπτὰ τῆς ὥρας τὴν ἡῤῥαν πνιγμένην

μέσα εἰς τὸ μεθυστικὸν ρευστὸν τοῦ Διονύσου.

Τὸ πῶς ἐχάθη ὁ πατήρ του, ὀλίγους μῆνας
μετὰ τὸν δεύτερον γάμον, δὲν ἔμαθε ποτὲ
οὔτε αὐτὸς ὁ Στάμος οὔτε αἱ θεῖαι του, οὔτε
παπᾶς, οὔτε πνευματικὸς, οὔτε κανεὶς ἄλλος εἰς
τὸν τόπον. Ἐγνώσθη μόνον ὅτι ἐβυθίσθη κ'
ἐπνίγη μὲ τὴν ἰδίαν γολέτταν του, μὲ τὴν
ὁποίαν ἐταξίδευε κατ' ἔτος τὰ ἴδια κρασιά
του καὶ ὅσα ἄλλα ἠγόραζεν ἀπὸ γείτονας. Εἶχε
φορτώσει τὰ κρασιά τῆς ἄλλης χρονιάς, κατό-
πιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐπέπρωτο νὰ γείνωσι
πλημύρα σπονδῶν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας
καὶ εἰς τὸν δρόμον, μετὰ τὸν πνιγμὸν τῆς πρῶ-
της γυναικὸς του. Ὡ! τὰ μοιραῖα ἐκεῖνα κρα-
σιά τῶν ἀτυχῶν ἀμπέλων! — Πλὴν πόθεν
προῆλθε τὸ ναυάγιον, καὶ ἐκ ποίας ἀφορμῆς
ἐβυθίσθη ἡ γολέττα; Ἐπιστεύθη κατ' ἀρχὰς
ὅτι ἔγεινεν ὅπως ὅλα τὰ ναυάγια, δηλ. ἀπὸ
τρικυμίας, ἀπὸ ὕφαλον ἢ σκόπελον, κτλ. Τὴν
ἀληθῆ αἰτίαν μόνος ἴσως κανεὶς γηραλέος
πνευματικὸς, εἰς τὴν Ἀγίαν Ἄνναν ἢ εἰς τὰ
Καφοκαλύβια τοῦ Ἀθῶνος, θὰ τὴν ἔμαθεν.
Ἄλλ' ἐχρειάσθη νὰ παρέλθωσι καιροὶ καὶ
χρόνοι, ν' ἀποθάνῃ ὁ κρυφὸς αἴτιος τῆς συμ-
φορᾶς, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἐνόχου νὰ διηγηθῇ
εἰς τινὰς ἐξαδέλφους της τὸ γεγονός, διὰ νὰ ξε-
κολάσῃ, ὡς εἶπε, τὸν μακαρίτην τὸν ἀδελ-
φόν της.

Ὁ ἀδελφὸς τῆς ἀφηγητρίας ἦτο μαραγκὸς
(ἦτοι ναυπηγός), καὶ μάλιστα *πουργοτζίης* (τρι-
βελιστής) ἐκτάκτως ἐπιδέξιος. Τὸ ἐπάγγελμα
τοῦτο δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ εἶνε καλλωπιστής,
ὅλας τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτάς, θεωροῦ-
μενος ὡς «ἀσκήης», ὠραῖος νέος. Τὸν καιρὸν
ἐκεῖνον οἱ νέοι πάσης τάξεως ἤξευραν τί θὰ
ᾤοντο «Ἐρωτας». Ἐκαμναν πατινάδες συχνά,
τὰς νύκτας, καὶ μάλιστα ὅταν ἐξημέρωνεν ἑορτή,
εἰς τὰς ὥρας τοῦ τόπου. Ὁ Γιάννης ὁ Κα-
βούλης καὶ ὁ Νίκος ὁ Μπλεκαρῆς, ὁ *πουργο-*
τζής, περὶ οὗ ὁ λόγος, ὑπῆρξαν ποτὲ ἀντε-
ρασταί.

Εἰς τὸν Ἀπάνω Μαχαλᾶν, ἄνω τῆς κρημνώ-
δους ἀκτῆς, ὅπου θραύονται τὰ κύματα καὶ
λαλοῦν θρηνηδῶς οἱ γλάροι, ὑπῆρχε μία εὐ-
μορφὴ κοπέλλα ἡ Φλωροῦ τοῦ Μανάνη, τὴν
ὁποίαν πολλοὶ νέοι, καὶ τινες γέροι, ἐρωτεύοντο.
Διότι ὑπῆρχον πολλὰ γεροντοπαλλήκαρα, τὰ
ὁποῖα ἐλάμβανον μέρος εἰς τοὺς νυκτερινούς
κόμους. Μίαν νύκτα, ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς
ὥρας Φλωροῦς, μεγάλη ἔρις καὶ σύγκρουσις
ἐπῆλθε μεταξὺ δύο ὁμίλων. Ἡ παρέα τοῦ Νί-

κου τοῦ *πουργοτζί* ἀργοποροῦσεν ὑπὸ τὸν
ἐξώστην τῆς οἰκίας, τραγουδοῦσα τὸ «Ἀστρο
τῆς ἀγῆς», καὶ τὴν «Πάπια τοῦ γαλοῦ». τότε
ἐφθασεν ἡ παρέα τοῦ Γιάννη τοῦ Καβούλη,
ψάλλονσα τὸν «Διπλὸν καὶ μόνον». Τότε αἱ δύο
ὁμάδες ἦλθαν εἰς ῥῆξιν. Φαίνεται ὅτι ὁ Γιάν-
νης ἐφάνη σκληρὸς καὶ βάρβαρος, κ' ἐκτύπησε
μὲ τὰς ἰδίας χεῖρας του τὸν ἀντεραστὴν του.

Ὁ Νίκος τοῦ εἶπε «νὰ τὸ κρεμάσῃ σκουλα-
ρίκι» ἀλλ' ὁ Καβούλης δὲν τὸ ἐψήφισεν. Ὑστε-
ρον ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν, ὁ Γιάννης, ἂν καὶ
ἐπρωτίμα τὴν ὠραίαν Φλωροῦ, ὑπεῖκων εἰς
συγγενικὰς ἐπιρροάς, τὴν παρέβλεψε κ' ἐνυμ-
φύθη τὴν Ζωΐτσαν. Ὅταν αὕτη μετὰ τινὰ
χρόνον ἐπνίγη ἐντὸς τῆς καρούτας τοῦ μού-
στου, τότε ὁ Γιάννης ἐνθυμήθη τὴν παλαιὰν
ἀγάπην του. Ἡ Φλωροῦ, ἂν καὶ ἀπόχρητον,
τὸν ἠθέλῃσε, κ' ἔγεινεν ὁ δεύτερος γάμος. Αὕτη
ὑπῆρξεν ἡ κυρίως μητρυνία τοῦ Στάμου, ἣτις
εἶχε δεῖξει φιλοστοργίαν τινὰ πρὸς τὸν πρόγο-
νόν της, κατὰ τὸν βραχὺν χρόνον ὃν ἐπέζησε.

Χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι, πρὶν ἀποφασίσῃ
αὕτη νὰ λάβῃ τὸν δεύτερον σύζυγον, τὸν ὁποῖον
ἔλαβε μετὰ τὸν ἐν θαλάσῃ θάνατον τοῦ Γιάννη
Καβούλη, οἱ συγγενεῖς της ἐξ ὀνόματος αὐτῆς
εἶχον ζητήσῃ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Νίκον, τὸν
*πουργοτζί*ν, τὸν παλαιὸν ἑραστὴν της, μένοντα
ἀγαμὸν. Ἄλλ' οὗτος ἐνῶ εἰς μάτην τὴν εἶχε ζη-
τήσῃ ἄλλοτε, τώρα ἡρνήθη. Ὅλοι οἱ φίλοι
καὶ οἰκεῖοι του δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ ἐννοή-
σουν τὴν ἀποποίησιν αὐτὴν τοῦ Νίκου. Ἄλλ' ὁ
ἄνθρωπος, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὕστερον
γνωσθέντων, ἴσως εἶχεν ἐγκλημα εἰς τὴν συνεί-
δησιν του. Εὐθὺς ὕστερον ἐξετινέθη, καὶ ἀφοῦ
ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγον καιρὸν εἰς τοὺς ἀρσανά-
δες τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἐργαζόμενος ὡς μαραγ-
κός, ἀπῆλθεν εἰς μίαν παραθαλάσσιον πόλιν
τῆς Θράκης, ὅπου ἀποκατεστάθη.

Ἴδου τώρα, καθὼς ἐβεβαίωσεν ἡ ἀδελφὴ
του, ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἐγκλημα τοῦ Νίκου
Μπλεκαρῆ. Οὗτος δὲν ἦτο ἐπιτήδειος *πουρ-*
γοτζίης εἰς μάτην. Ἐπνεεν ἐκδιήσιν κατὰ
τοῦ Καβούλη, ὅστις τὸν εἶχεν ἀκούσει ὑβριστι-
κῶς ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς Φλωροῦς, καὶ ὕστε-
ρον, μετὰ καιρὸν, τοῦ ἐπῆρε τὴν ἀγάπην του
καὶ μάλιστα εἰς δεύτερον γάμον· ἐνῶ αὐτόν,
ὅταν τὴν ἐζήτησε, δὲν τὸν εἶχε θελήσει ἐκεῖνη,
καὶ μετὰ τὸν γάμον τοῦ ἀντεραστοῦ του μὲ
ἄλλην.

Ὀλίγον καιρὸν ὕστερον ἀπὸ τὸν δεύτερον

γάμον του, ἡ γολέττα τοῦ Καβούλη εἶχεν ἀρχίσει νὰ φορτώνῃ κρασιὰ τῆς χρονιάς. Βαθεῖα τὴν νύκτα, ἐνῶ ὁ νεαρὸς μοῦτσος ἐκοιμάτο εἰς τὸν θαλαμίσκον κάτω, ὁ Νίκος ὁ Μπλεκαρῆς, ἑλαφρά, ἑλαφρά, ὥς νὰ ἐπάτει «βαμβακάκια», καθὼς λέγουν αἱ γυναῖκες τοῦ τόπου, ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γολέτταν, φέρον δύο μεγάλα τρύπανα ἢ τριβέλια, περιτυλιγμένα εἰς λεπτότατον τουλοπάνι. Κατέβη κάτω εἰς τὸ ἀμπάρι, ἤναψεν ἐν κλεπτοφάναρων τὸ ὅποιον εἶχεν εἰς τὸν κόλπον του, παρεμέρισεν ὀλίγους ἀσκούς γεμάτους οἶνον σιμὰ εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σκάφους, ἤνοιξεν ὀκτὼ ἢ δέκα τρύπες, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, εἰς τὰ μαδέρια τοῦ πλοίου. Τὰς τρύπας ταύτας κατεσκεύασε μὲ τὴν τέχνην τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐγνώριζεν, οὐδὲ θὰ συγκατένευε ποτὲ νὰ τὴν διδάξῃ εἰς ἄλλον. Εἶχε διατυπύσει ὅλον σχεδὸν τὸ πάχος τῶν σανίδων, ἀλλ' εἰς τὴν αἰχμὴν τοῦ τρυπάνου, πρὸς τὰ ἔξω, ἄφησεν ἀτρύπητον λεπτὸν φλοιόν, τὸν ὅποιον διέθεσε κατὰ τινὰ τρόπον, καὶ ὑπελόγιζεν ὅτι εἰς τὸσας ἀκριβῶς ἡμέρας ἢ ὥρας, ἔμελλε νὰ τὸν διαπεράσῃ τὸ ἀκάματον, μονότονον κῦμα, τὸ ὅποιον θὰ ἐπληττε τὰ πλευρὰ τοῦ σκάφους. Εἶχε πληροφορίας ὅτι ἡ μικρὰ σκούνα, μέλουσα νὰ συμπληρώσῃ τὸ φορτίον τὴν ἐρχομένην ἡμέραν, θὰ ἀπέπλεε τὴν μεθαύριον· ἀλλὰ καὶ ἂν τυχὸν ἔνεκα περιστάσεων ἀνεβάλλετο ὁ ἀπόπλους, ὁ μάστορ ἦτο βέβαιος ὅτι ὁ λεπτὸς φλοιὸς εἰς τὸν πυθμένα τῶν ὁπῶν, ἐνόσφ τοῦ πλοίου ἐμενεν ἀραγμένον εἰς τὸν λιμένα, θὰ ἀντεῖχεν εἰς τὴν μαλακὴν προστριβὴν τοῦ κύματος· ἀλλ' ἄμα τὸ σκάφος θὰ ἐπελαγώνετο, ἡ δύναμις τῆς προστριβῆς θὰ ἦτο πολλαπλασία, καὶ τότε, μετὰ τινὰς ὥρας, θὰ ἐπήρχετο ἡ διάτρησις τοῦ φλοιοῦ καὶ ἡ εἰσροὴ τῶν ὑδάτων εἰς τὸ κύτος.

Ἐπανεφέρεν εἰς τὴν θέσιν των τοὺς ἀσκούς τοῦ οἴνου, ὅσους εἶχε χρειασθῇ νὰ παραμερίσῃ, τοὺς ἐτοποθέτησε λίαν ἐπιδεξιῶς ἄλλους ἐπ' ἄλλων, διὰ νὰ κρύψουν καλῶς τὰς ὁπὰς εἰς τὰ κάτω, δὲν ἐλησμόνησε νὰ σκουπίσῃ καὶ νὰ κάμῃ ἄφαντα τὰ προιονίδια ἢ τὰ μικρὰ ψήγματα τοῦ ξύλου, ἐμάζωξε τὰ τριβέλια του, ἔσβυσε τὸ κλεπτοφάναρων, καὶ πατῶν καὶ πάλιν ἑλαφρά, ἀνυπόδητος, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μικρὸν φελουκάκι του, τὸ ὅποιον εἶχε δέσει εἰς τὸ πορτέλλο τῆς γολέττας, καὶ ἀπῆλθε νὰ κοιμηθῇ... Τίς οἶδεν ἂν ἔκαμε καὶ τὸν σταυρόν του πρὶν πλαγιάσῃ.

Ἐν τούτῳ, ἡ ἀδελφὴ του διηγεῖτο ὅτι, ὁ

κακοποιὸς εἶχε μεταμεληθῇ μέχρι τῆς πρωίας καὶ τὸν ἐτυπτε μὲν ἡ συνείδησις, ἀλλὰ καὶ ἐφοβεῖτο μὴ φώραθῃ, ὅθεν ἐπερίμενε τὴν ἄλλην νύκτα. Ἐμελέτα νὰ ὑπάγῃ πάλιν βαθεῖα τὰ μεσάνυχτα, διὰ νὰ ματαιώσῃ τὸ καταχθόνιον ἔργον. Ἦξευρε νὰ φράξῃ καλῶς τὰς ὁπὰς, ὅπως ἤξευρε νὰ τὰς ἀνοίξῃ· τοῦτο θὰ κατώρθωνε διὰ συμπαγοῦς τινος μῆζης ἐκ πίσεως καὶ ξύλου. Πλὴν φεῦ! τὸ φόρτωμα τῆς σκούνας εἶχε συμπληρωθῇ ἔως τὸ ἀπόγευμα, κ' ἐπειδὴ ἐφύσα καλὸς ἄνεμος, ὁ πρῶτος βορρᾶς ὅστις ἤρχισε τὸν Νοέμβριον νὰ πνέῃ, ὁ Καβούλης, μὴ θέλων νὰ χάσῃ τὸν καλὸν καιρὸν, ἀπεφάσισε κ' ἔκαμε πανιά, ἐκτάκτως ὅπως πρὸ τοῦ μεσονυκτίου καὶ μὲ τὸ ἀπόγειον τοῦ βουνου. Τότε ὁ Νίκος ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα ὡς σημεῖον, καὶ εἶπεν ὅτι, ὅχι αὐτός, ἀλλ' ὁ δίκαιος Θεὸς εἶχε καταδικάσει τὴν γολέτταν καὶ τὸν καραβόκυρην τῆς· ὁ Θεὸς ἄς ἔκαμνεν ἔλεος!

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἦλθεν εἰδήσις ὅτι ἡ γολέττα ἐχάθη. Ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τοῦ τόπου ἠπόρησαν μὲ τὴν «ἀτζαμωσύνην» τοῦ Καβούλη· ἀγκαλά, αὐτὸς ἦτο κτηματίας καὶ οἰνέμπορος, δὲν ἦτο ναύτης. Διότι μεγάλη τρικυμία δὲν ἔγινε, πλὴν αὐτὸς θὰ ἔπεσεν ὡς στραβὸς ἐπάνω εἰς καμμίαν ξέραν...

Μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ πελάγους ἄγνωστον μυστήριον ἐδραματουρήθη τὴν νύκτα ἐκείνην. Κανεῖς δὲν ἤξευρε τί εἶχε συμβῇ. Ἡ ἐκδίκησις τοῦ πουργοῦ σκληρῶς συνετελέσθη.

Καὶ πάλιν πλούσιαι σπονδαί, ὅχι πλέον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἀλλ' εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὴν τὴν φορὰν. Ὁ Βάκχος ἐφιλοτιμήθη νὰ δωρήσῃ χιλίους ἀσκούς οἴνου εἰς τὸν Ποσειδῶνα. Καὶ ἔως τὴν αὐγὴν ἐφάνησαν μεθυσμένοι ὅλοι οἱ Τρίτωνες καὶ αἱ Γοργόνες, ἑλαφρὰ ζαλισμένοι, πλέουσιν μαλακὰ εἰς τὸ κῦμα, κ' αἱ Σειρήνες ἐτόνισαν φαιδρὸν παροίνιον ἄσμα διὰ τοὺς θεοὺς, τὸ ὅποιον ἦτο θρηῆνος καὶ πικρὰ εἰρωνεία διὰ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν μοῖραν των...

Ἐκ τοιούτων ὥρματο ὁ μοναχογιὸς ὁ πεντάρφανος, τοῦ ὁποίου τὸ περὶ γάμου ζήτημα εἶχε δώσει ἀφορμὴν νὰ ῥηθῇ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Βιλδ τὸ ἀφελὲς ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα:

— Ἄνθρωπο νὰ τρώῃ ἄλλο ἄνθρωπο.

Ἀφοῦ ὁ χειρουργὸς ἐπέδεσε τὸ αἱμάσσον τραῦμα, οἱ ἀρραβῶνες τοῦ Στάμου ἀνεβλήθησαν, διότι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν πλέον νὰ παρευρεθῶσιν αἱ δύο θεαὶ του, ἡ μία μὲ

μισὸ φρύδι φαγωμένον κ' ἐστραμμένον, ἡ ἄλλη μὲ ὀδόντας παραπολὺ ὀξεῖς. Τέλος, ὅστερον ἀπὸ ὀλίγας ἐβδομάδας, ἡ πρώτη ἔμεινε μὲ μίαν εἰς τὰ κάτω τοῦ μετώπου βαθεῖαν οὐλὴν, ἡ δευτέρα, δὲν εἰξεύρω ἂν ἐρρίνισε τοὺς ὀδόντας τῆς, ἀλλ' ἐζήτησεν ὑποκριτικὴν συγχώρησιν, καὶ πρόσκαιρος λυκοφιλία ἐπῆλθεν. Ὁ νέος ἐζήτησεν ὡς χάριν ἀπὸ τὴν θεῖαν του τὴν ἀδιάλλακτον νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸν γάμον, τὸν ὅποιον εἶχε προξενεύσει ἡ ἄλλη. Ὁ γάμος ἔγινε.

Μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἀκόμη εὐρίσκομεν τὸν Στάμον χρευμένον ἀπὸ τὴν πρώτην σύζυγον, εἰσελθόντα εἰς δεύτερον γάμον. Ἐκαμε καὶ ἀπὸ τὰς δύο πολλὰ τέκνα, μὲ πλεονασμὸν τῶν κορασίων, ὡς συνήθως. Αἱ ὑποθέσεις δὲν ἐπῆγαν καλὰ· ὅλοι οἱ κάπηλοι καὶ οἱ μικρέμποροι

τοῦ τόπου ἦσαν φοβεροὶ τοκογλύφοι. Ὁ Θεός, ὅστις ἔκαμε τὰς ἀράχνας διὰ νὰ συλλαμβάνουν τὰς μυίας, παρεχώρησε νὰ ὑπάρχουν οἱ τοκογλύφοι διὰ νὰ τιμωροῦνται οἱ μέθυσοι καὶ οἱ ὀκηροί.

Ὁ Στάμος εἶχεν ὑποθηκεύσει τὸ βίός του, διὰ τὸ ὅποιον ἐκαυχᾶτο ἄλλοτε, ἐπώλησε μέρος τῶν κτημάτων. Ἐγήρασε πρὸ τοῦ 45 ἔτους, ἔγινε φαλακρός. Ἐκάπνιζε ναργιλὲ κατ' οἶκον, ἔπινε ρῶμι καὶ πολὺν κρασί, καὶ εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν τὴν ὁποίαν διεπραγματεύετο, εἴτε περὶ ὑποθηκείσεως ἐπρόκειτο, εἴτε περὶ πωλήσεως ἀγροῦ — ἀλλὰ συχνὰ καὶ εἰς ἀπλὰς ὀμιλίας μὲ φίλους — δὲν ἔπανε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὴν ἐπιδόξον του:

— Ντέρτι, δικό μου, βρὲ παιδιά! κασσαβέτι δικό σας.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΟΙ ΜΕΤΑΛΛΕΡΥΧΟΙ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΝΙΕ

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΟ ὕψος, αὐτὸ μόνον ὑπάρχει εἰς τὴν τέχνην. Πολλοὶ ἐκ τῶν προσωπογράφων τῆς Ἀγγλίας εἶναι καταδικασμένοι εἰς τὴν λήθην. Διότι ποτὲ δὲν ζωγραφίζουν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπουν. Ζωγραφίζουν ὅ,τι βλέπει τὸ κοινόν. Καὶ τὸ κοινόν δὲν βλέπει ποτὲ τίποτε.

Εἰς τὴν φιλολογίαν τὰ μόνα πρόσωπα τὰ ὁποῖα ὑφίστανται πραγματικῶς, εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρξαν ποτέ. Καὶ ἂν ἓνας μυθιστοριογράφος εἶναι τόσο μέτριος ὥστε νὰ λαμβάνῃ τοὺς ἥρωάς του κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν ζωὴν, ὀφείλει τοῦλάχιστον νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι δημιουργήματά του καὶ ὅχι νὰ τὰ παρουσιάζῃ ὡς ἔκτυπα. Τὰ πρόσωπα ἐνὸς μυθιστορήματος ἔχουν ἀξίαν ὅχι διότι ὁμοιάζουν μὲ πρόσωπα πραγματικά ἀλλὰ διότι εἶναι πλάσματα τοῦ συγγραφέως· ἄλλως τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο δὲν εἶναι ἔργον τέχνης.

Ἡ Τέχνη, κατ' ἀρχάς, δὲν ἀπευθύνεται οὔτε εἰς τὸν νοῦν οὔτε εἰς τὸ αἶσθημα ἀλλὰ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν φύσιν, ἡ ὁποία, ἀσυνειδήτως ὀδηγουμένη καὶ τελειοποιουμένη διὰ τῆς συχνῆς ἐπαφῆς μὲ ἔργα καλλίτερα, γίνεται ἐπιτέλους κριτὴς ἀσφαλῆς.

Λέγουν πάντοτε ὅτι οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶναι ἀτελεῖς καὶ ἀνισόρροποι. Οὔτε ἡμποροῦν νὰ εἶναι διαφορετικοί! Ἡ συγκέντρωσις τῆς ὁράσεως καὶ ἡ προσήλωσις εἰς μίαν σκέψιν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν καλλιτεχνικὴν ιδιοσυγκρασίαν, περιορίζουν κατ' ἀνάγκην τὸ ἄτομον. Εἰς τοὺς κατεχομένους ἀπὸ τὴν ιδέαν τοῦ ωραίου ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ἀδιάφορα. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις πολλαὶ ἐξαιρέσεις. Ὁ Ροῦμπενς ὑπῆρξε πρέσβυς, ὁ Γκαῖτε σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας καὶ ὁ Μίλτων γραμματεὺς τοῦ Κρόμβελλ. Ὁ Σοφοκλῆς ἐκπληροῖ τὰ πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκοντα.

Ὁ ἄνθρωπος πιστεύει εἰς τὸ ἀδύνατον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν θὰ πιστεύσῃ εἰς τὸ ἀπίθανον.

Τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν αἰσθάνεται πάντοτε εὐχαριστημένον ὅταν τοῦ ὁμιλῇ μία μετριότης.

Τὸ κοινὸν τὰ πάντα ἀνέχεται, ἐκτὸς τῆς μεγαλοφυΐας.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καθημερινὴν ζωὴν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἐγὼ ἔχει τὸ θέλητρον τῆς. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦν δι' ἄλλους, εἶναι συνήθως κουτοί. Ἀλλ' ὅταν ὁμιλοῦν διὰ τὸν ἑαυτὸν των, πάντοτε σχεδὸν κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ ἂν ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς κλείσωμεν ὅπως κλείομεν ἓνα βιβλίον ὅταν ἀρχίζουν νὰ εἶναι βαρετοί, θὰ ἦσαν τέλειοι.

Ἡ μουσικὴ μᾶς δημιουργεῖ παρελθόν τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνωρίζαμεν καὶ μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανώμεθα νέας θλίψεις. Φαντάζομαι ἓναν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἔζησε πάντοτε τὴν ζωὴν τὴν πλέον κοινὴν· ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅταν ἀκούσῃ ἔξαφνα ἓνα δυνατόν κομμάτι μουσικῆς, θὰ ἀνακαλύψῃ ὅτι ἡ ζωὴ του ἐπέραςεν ἐν ἀγνοίᾳ του μέσα εἰς δοκιμασίας τρομεράς, εἰς μοναδικὴν χαράν, εἰς ἀγρίους ἔρωτας, εἰς μεγίστας θυσίας.

Ἡ Τέχνη δὲν ἀπευθύνεται εἰς τὴν διάνοιαν. Ἄν ἀγαπῶμεν τὴν Τέχνην ἀληθινά, τὴν ἀγαπῶμεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον· καὶ ἡ Διάνοια, ἐὰν τὴν ἠκούαμεν, θὰ διεμαρτύρετο κατὰ τοιοῦτον ἔρωτος. Δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ ὑγιὲς εἰς τὴν λατρείαν τῆς Καλλονῆς. Ἡ λατρεία αὕτη εἶναι τόσο μεγάλη ὥστε δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ὑγιής. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ζοῦν μὲ αὐτὴν, θὰ φαίνονται πάντοτε εἰς τοὺς ἄλλους ἀπλοὶ ὄνειροπόλοι.

Τὸ καλλιτέχνημα χρησιμεύει εἰς τὸν τεχνοκρίτην ὡς ἀφετηρία πρὸς δημιουργίαν νέου ἔργου, ἰδικοῦ του, τὸ ὁποῖον ἡμπορεῖ νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν καταφανὴ ὁμοιότητα μὲ τὸ κρινόμενον καλλιτέχνημα.

Τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν ἐνὸς ωραίου πράγματος εἶναι ὅτι ἡμποροῦμεν νὰ εὐρωμεν ἢ νὰ ἴδωμεν μέσα εἰς αὐτὸ ὅ,τι ἐπιθυμοῦμεν. Καὶ ἡ Ὀμορφιά, ἡ ὁποία προσδίδει εἰς τὴν δημιουργίαν στοιχεῖα αἰσθητικά καὶ παγκόσμια, κάμνει καὶ τὸν τεχνοκρίτην δημιουργὸν καὶ ψιθυρίζει χίλια πράγματα τὰ ὁ-

ποῖα δὲν εὐρίσκοντο εἰς τὸν νοῦν τοῦ γλύπτου ἢ τοῦ ζωγράφου.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν μαζί μου, αἰσθάνομαι ὅτι πιθανὸν νὰ σφάλω.

Ἡ αἰσθητικὴ εὐρίσκεται ὑψηλότερα τῆς ἠθικῆς. Ἀνήκει εἰς πνευματικωτέραν σφαῖραν. Τὸ

νὰ διακρίνωμεν τὸ κάλλος τῶν πραγμάτων εἶναι ἢ ὑψηλότερα βαθμὶς ποῦ ἡμποροῦμεν νὰ φθάσωμεν.

Ὁ ὄνειροπόλος εὐρίσκει τὸν δρόμον του ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Καί, πρὸς τιμωρίαν του, βλέπει τὴν αὐγὴν πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΔ

Ο ΠΡΙΓΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἡ ἄμαξά μου, ἐπέραςε κάτω ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν βενετικὴν πύλην τῶν Χανίων, στολισμένην μὲ βαρὺν καὶ ἄκομψον μαρμαρίνον βενετικὸν θυρεὸν, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν στενὴν καὶ δαιδαλωδὴν ὁδόν, ἡ ὁποία διασχίζουσα τὴν πόλιν διευθύνεται πρὸς τὴν Χαλέπαν. Εἰς τὸ βάθος ἀριστερὰ διακρίνονται ἀκόμη ὄρθια τὰ παλαιὰ βενετικὰ τεῖχη, λείψανον μιᾶς θυελλώδους ἐποχῆς, ἡ ὁποία μᾶς εἶναι ἄγνωστος ἀκόμη εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς καὶ ὅμως εἶναι γεμάτη ἀπὸ ρωμαντισμόν, ἀπὸ ἱπποσύνης, ἀπὸ ἓνα ἰδιαίτερον πολιτισμόν, ἐξανθήσαντα εἰς τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς γῆς, ἐρριμμένον εἰς τὸ κέντρον τοῦ πελάγους καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν γύρω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπυκνοῦντο ἡδὴ τὰ νέφη τῆς ἐσπευσμένως ἐρχομένης δουλείας. Μεταξὺ τῶν δύο γωνιῶν τοῦ ὑψηλοῦ τεῖχους ἀπομένει ἀκόμη ἀνοικτὸν τὸ μέρος ὅπου ἡ παράδοσις ἰσχυρίζεται ὅτι ἐγένοντο οἱ ἱπποτικοὶ ἀγῶνες καὶ ὅπου ἓνας Κουερίνης, διὰ νὰ ἀποδείξῃ δημοσίᾳ ὅτι ἐμίσει τὴν γυναῖκα του, ἥτις ἐθεωρεῖτο νόθον τέκνον τοῦ Καλέργη, προσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐπιβαίνων ἡμιόνου, εἰς τὸν λαιμὸν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναρτήσει τὸ περιδέραιον τῆς συζύγου του. Ποῦ καὶ ποῦ ἓνας θυρεὸς καὶ ἓνα βενετικὸν ὄνομα ἀκουόμενον εἰς τὸν δρόμον, ἔρχεται ἀκόμη ὡς ἀτήχησις μακρυνὴ τοῦ βενετικοῦ παρελθόντος τῆς νήσου καὶ ἀπὸ τὸν ἐξώστην μιᾶς οἰκοδομῆς, σκαρφαλωμένης εἰς τὸν βράχον, ποῦ τὸν ἐπέστεφεν ἄλλοτε δαντελλωτὸν τὸ βενετικὸν φρούριον, μὲ χαιρετᾷ μία κυρία φέρουσα ἀκέραιον καὶ ἄθικτον ἐνδοξότατον βενετικὸν ὄνομα. Ἐνα βράδυ ὅταν ἐφιλοξενήθην εἰς τὸ κρητικὸν ἀρχοντοσπίτι, ἠθέλησα νὰ μάθω ἂν σώζονται ἀναμνήσεις τῆς καταγωγῆς. Τίποτε δὲν εἶχαν ἀφήσει αἱ

θύελλαι. Μόνον γηραιὰ δέσποινα καθημένη εἰς εὐρὺ παλαιὸν κάθισμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἡμποροῦσε πλέον νὰ κινηθῇ, μοῦ ἔδειξε περιδεραιοὺς παραδόξου τεχνοτροπίας, τὸ ὁποῖον εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν της καὶ ἐφαίνετο προερχόμενον ἀπὸ τὰ περίφημα βενετικὰ ἐργαστήρια τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος.

Ἡ ἄμαξα τώρα ἐρρίφθη εἰς τὸν ἐξοχικὸν δρόμον τὸν φέροντα πρὸς τὴν Χαλέπαν. Ἀριστερὰ μου τὸ Κρητικὸν πέλαγος ἀποστέλλει πυκνοὺς ἀφρούς εἰς τοὺς πόδας τῶν βενετικῶν τειχῶν, ὡς νὰ προσπαθῇ καὶ αὐτὸ νὰ ὑποσκάψῃ τὰ θεμέλια τοῦ τελευταίου μαρτυρίου μιᾶς ξένης κατοχῆς. Καὶ καθὼς βλέπω τοὺς ἐργάτας κατεδαφίζοντας τὸ δαντέλλωμα τῶν τειχῶν διὰ ν' ἀνοίξουν τὸν δρόμον, καὶ τὸ κύμα κάτω ὑπονομεῖον τὴν βάσιν, συλλογίζομαι εἰς τί ἐχρησίμευσαν τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων ἀγῶνες, μὲ τοὺς ὁποίους ἡ Γαληνοτάτη Δημοκρατία προσεπάθησε νὰ συγκαταστήσῃ εἰς τὴν κατοχὴν τῆς τὴν ἡρωϊκὴν μεγαλόνησον τὴν «Ἱερὰν Κρήτην» ὅπως τὴν λέγει ὁ χρονογράφος.

Δεξιὰ ἐκτείνεται ὠραϊότατον τὸ πανόραμα τοῦ κάμπου τῶν Χανίων. Ὁ ωραίος κάμπος φέρει βαθύτατα τὰ μαῦρα ἴχνη τῶν ἀλλεπαλλήλων καταστροφῶν. Μία μονὴ εἰς τὸ βάθος καὶ εἰς τὰ κράσπεδα τῆς ἡρωϊκῆς Μανδράς, στίζει μὲ τὴν ἀστραπηβολὸν λευκότητά της τὸν μαυροπράσινον πίνακα.

Εὐτυχῶς ἐπάνω ἀπὸ τὸ πανόραμα ἀπλώνεται ἡ λευκότης τῶν ὀρέων τῶν Σφακιῶν καὶ ἀριστερὰ μεταξὺ δύο ἀπαλῶν μαζῶν, κατὰ ὁρμᾶ πρὸς τὰ ὕψη. Εἶναι ἡ Ἰδη, ὁ Ψηλοῤῥιτης, ἡ κορυφὴ τοῦ ἱεροῦ ὄρους εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλ-

ληνική φαντασία ὕψωσε μίαν σελίδα τῆς κοσμογονίας.

Κάτω ἀπὸ τὸ πανόραμα αὐτὸ τῶν αἰχμῶν καὶ τῶν πτυχώσεων, διακρίνω τὴν Μαδάραν καὶ εἰς τὴν διασταύρωσιν δύο ἐξοχικῶν δρόμων βλέπω ἕνα πρόχειρον ἀγίασμα τοῦ ὁποῖου ἡ ἄσβεστος κανδήλα ἐνθυμίζει ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν ἔγινεν ἕνας ἀγὼν ἱερός.

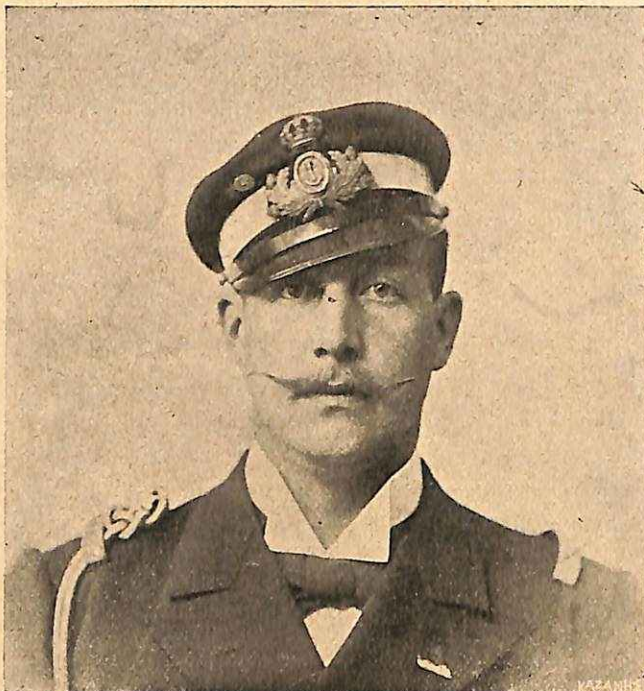
Ἐν τούτοις ἡ ἀμαξία μου διασχίσασα τὸν ἐλικοειδῆ δρόμον τοῦ προαστείου, — εἰρηνικοῦ καὶ ἀθροῦβου προαστείου τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις θὰ σημειωθῇ εἰς τὴν ἱστορίαν συνδεδεμένον μὲ μίαν ἐποχὴν ἀγωνίας διὰ τὴν Κρήτην, — ἐσταμάτησε πρὸ μικρᾶς ἀπερίττου οἰκοδομῆς, μὲ μικρὸν κῆπον ἐμπρός, οἰκοδομῆς ἡ ὁποία τὸ πολὺ μὲ τὰς μικρὰς ἐξοχικὰς οἰκίας τοῦ Φαλήρου καὶ τὰς μικρὰς ἐπαύλεις τῆς Κηφισίας ἡμπορεῖ νὰ παρομοιωθῇ. Ἐνας χωροφύλαξ εἰς τὴν θύραν καὶ μία μεγάλη κρητική σημαία εἰς τὸν ἐξώστην προσοδίδουν ἐξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὸν ἀπερίττον οἰκίσκον.

— Τὸ παλάτι τοῦ Ἀρμοστοῦ! μοῦ εἶπεν ὁ ἀμαξηλάτης, ἐνῶ ἕνας θεράπων ἔσπευδε νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς ἀμαξίας μου καὶ νὰ ὑποκληθῇ.

Ὅταν, διασχίσας τὴν αὐλὴν εἰσῆλθα εἰς τὸ ὑπασπιστήριον, ἐκρατήθην ἀπὸ μίαν σκέψιν.

— Τὸν χωρεῖ τὸν πρίγκηπα τὸ Παλάτι αὐτό; Πραγματικῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἀθλητικὸς ἄρμοστής ἐνεφανίσθη μίαν στιγμὴν εἰς τὸ παράθυρον τοῦ γραφείου καὶ ἐβύθισε τὸ βλέμμα του εἰς τὸ πέλαγος. Καὶ τὸ μικρὸν παλατάκι μοῦ ἐφάνη μικρότερον ἀκόμη διὰ τὸ πελῶριον ἐκεῖνο σῶμα.

Ἀμέσως εἰδοποιήθην ὅτι πρέπει νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν πρίγκηπα. Διέσχισα τότε τὸν διάδρομον τὸν χωρίζοντα τὸ γραφεῖον ἀπὸ τὸ ὑπασπιστήριον καὶ εὐρέθην ἐνώπιον τοῦ Ἀρμοστοῦ. Εἰς τὸ μεταξὺ μία παράδοξος μεταβολὴ εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὴν ἀντίληψίν μου. Τὸ παλατάκι τῆς Χαλέπας ἐσωτερικῶς φαίνεται τουλάχιστον διπλάσιον. Ὁ διάκοσμός του ἀπεριττός καὶ σχεδὸν αὐστηρὸς δὲν στερεῖται λεπτῆς καὶ διακριτικῆς καλαισθησίας. Λέγουν ὅτι ἡ Βασίλισσα Ὀλγα ἐπεστάτησεν ἡ ἰδία εἰς συμπλήρωσιν τοῦ διακόσμου αὐτοῦ. Ὅσοι ἔρχε νὰ ἴδουν τὴν καλαισθησίαν μὲ τὴν ὁποίαν

Ὁ πρίγκηπ Γεώργιος

Φωτογραφία Μπέρικκε

εἶναι ἐπιπλωμένα τὰ διαμερίσματα τῆς Βασιλείσης, ἀναγνωρίζουν τὴν ἰδίαν καλαισθησίαν διευθύνουσαν τὸν διάκοσμον τῶν ἀνακτόρων τῆς Χαλέπας.

Τὸ γραφεῖον τοῦ πρίγκηπος εἶναι γραφεῖον ἡγεμονίδου καὶ ναύτου. Εἰς τοὺς τοίχους διακρίνω εἰκόνας τοῦ Προσαλέντη καὶ ἄλλων θαλασσογράφων καὶ ὅλα τὰ κοσμήματα καὶ τὰ πράγματα τῆς ἀνάγκης ἐνθυμίζουν τὴν θάλασσαν. Ἐνα μελανοδοχεῖον εἶναι ἡ πρῶμνη πλοίου ἡμιβυθισμένον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡ στακτοθήκη τῶν σιγάρων περιστεφεται ἀπὸ ἕνα σωσίβιον καὶ ὑπάρχει μία ἀνθοδόχη μὲ ἀνοικτὰ πανιά μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα προβάλλουν ἄνθη τοῦ χανιώτικου κάμπου, ἀποστέλλοντα τὸ λεπτὸν τῶν ἄρωμα εἰς ὥραϊαν εἰκόνα τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας καταλαμβάνουσιν τὴν γωνίαν. Κογχύλια καὶ Τρίτωνες καὶ δελφίνες συμπληρῶνουν τὸν διάκοσμον καὶ τὴν ἐπίπλωσιν ἄξιον πλαίσιον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἐξαιρεται περισσότερο ἡ ἄδρα μορφή τοῦ ναύτου Ἀρμοστοῦ.

Ὁ πρίγκηπ μοῦ ὀμιλεῖ περιφερόμενος μέσα εἰς τὸ γραφεῖον του μὲ βῆμα τὸ ὁποῖον δὲν κατορθώνει νὰ πνιγῇ εἰς τὸν τάπητα τοῦ πατώματος, καὶ μοῦ ὀμιλεῖ τὴν ἰδικήν του παραστατικωτάτην γλῶσσαν, δανειζομένην στοιχεῖα

ἀφ' ὅπου τῆς χρειάζεται, καὶ μὲ προφορὰν βαθέως κρητικὴν, τόσο βαθέως μάλιστα ὥστε κάποτε νὰ ἐξαφνίζωμαι καὶ νὰ μὴ δύναμαι νὰ κρατήσω ἕνα μειδίαμα. Ἀλλὰ τὴν παρατήρησίν μου ὑποβάλλω εἰς τὸν πρίγκηπα μὲ μεγίστην προσοχήν. Εἰς τὸ Ἀνάκτορον τῆς Χαλέπας ἡ ἐθιμοτυπία ἀναδίδεται ὡς βαρὺ ἀποπνικτικὸν ἄρωμα. Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ ὁ πρίγκηπ εἶναι τῆς σχολῆς τοῦ Γεωργίου Α' τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ μόνον ὅταν ἐξέρχωμαι βλέπω τὸν πρίγκηπα Γεώργιον, σπεύδοντα μέχρι τῆς θύρας νὰ ὑποδεχθῇ γηραιὸν βρακοφόρον Κρητὰ, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου ἡ ἐθιμοτυπία ἐξητμίσθη. Ὁ Κρητικὸς ἐφθασεν ἐμπρὸς εἰς τὸν πρίγκηπα ὅπως ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὸ χωρίον του, ἐπαρουσιάσθη χωρὶς καμμίαν διατύπωσιν. Ἡ βράκα του φέρει εἰς τὰς πτυχὰς τῆς πικνὴν τὴν σκόνην τοῦ μακρυνοῦ δρόμου καὶ τὰ κίτρινά του τσαρδίνια, φέροντα βαθυτάτας ἀμυχὰς, δεικνύουν ὅτι ἦλθαν στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ὁ γέρον ἠναγκάσθη νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸ ζῶον του καὶ νὰ πηδήσῃ ἀπὸ βράχου εἰς βράχον.

Ὁ πρίγκηπ τείνει τὸ πλατὺ του χέρι καὶ σύρει τὸν Κρητικὸν ὁ ὁποῖος ἐξαφανίζεται ὀπίσω τῆς θύρας ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῆς ὁποίας βλέπω μετ' ὀλίγον νὰ καθήσῃ ὁ Κρητικὸς εἰς τὸ ἀνάκλιντρον ἀπέναντι τοῦ Ἀρμοστοῦ.

Αὐτὴ ἡ διπλὴ συμπεριφορὰ, ἄλλη ἀπέναντι τοῦ ξένου τοῦ ἐκτελοῦντος πρᾶξιν εὐλαβείας ἢ ἐρχομένου δι' ὑπηρεσίαν, καὶ τοῦ ἐντοπίου ὁ ὁποῖος τὰς ὑπηρεσίας του τὰς ἐγραφεῖν ἤδη εἰς τὸ βιβλίον τῆς πατρίδος του μεγάλας καὶ ἀναμφισβητήτους, ἐνθυμίζει μᾶλλον τὸν Ὀθωνα. Ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς διηγεῖται εἰς τ' Ἀπομνημονεύματά του ὅτι οἱ ὑπουργοὶ τοῦ πρώτου βασιλέως, ἀπελπισθέντες ἀπὸ τὰς διατυπώσεις εἰς τὰς ὁποίας αὐτὸς τοὺς ὑπέβαλεν, ἐπρότειναν νὰ γίνουν τὰ ὑπουργεῖα γύρω ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα, ὥστε νὰ πηγαίνουν οἱ ὑπουργοὶ μόνον ὅταν εἰδοποιηθοῦν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶναι ἔτοιμος νὰ τοὺς δεχθῇ. Καὶ ὅμως οἱ ἀγωνιστὰὶ εἰσῆρχοντο εἰς πᾶσαν ὥραν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ εἰς τὸν θάλαμον ἀκόμη τοῦ βασιλέως, χρησιμευνούσης ὡς εἰσιτήριον τῆς φουστάνελλας των.

Ἐμπρὸς εἰς μίαν ἐνδοξον Κρητικὴν βράκαν ὑποχωροῦν ὅλαι αἱ αὐστηραὶ διατυπώσεις τῆς ἐθιμοτυπίας αἱ καθιερωθεῖσαι εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Χαλέπας. Τὴν ὥρισμένην ἡμέραν τῆς παρουσιάσεως τῶν ἀρχηγῶν τῶν ξένων στρα-

τευμάτων, συνέβη πολλάκις ξένοι ἀξιωματικοὶ χρυσοστόλιστοι καὶ φορτωμένοι ἀπὸ παράσημα, ἐκπροσωποῦντες δὲ εἰς τὴν Κρήτην τὸ μέγα λείον μιᾶς προστατίδος Δυνάμεως, συνέβη πολλάκις νὰ περιμένουν εἰς τὸ ὑπασπιστήριον ἕως ὅτου τελειώσῃ ὁ πρίγκηπ εἰς τὸ γραφεῖον του τὴν ὁμιλίαν του μὲ χωρικὸν ξεκινήσαντα ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ Σελίνου ἢ ἀπὸ τοὺς κορηνοὺς τῶν Σφακιῶν ἢ ἀπὸ τὰς πεδιάδας τοῦ Μεγαπέλου, ἀπλῶς διὰ νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι τοῦ Ἑλληνος βασιλόπαιδος.

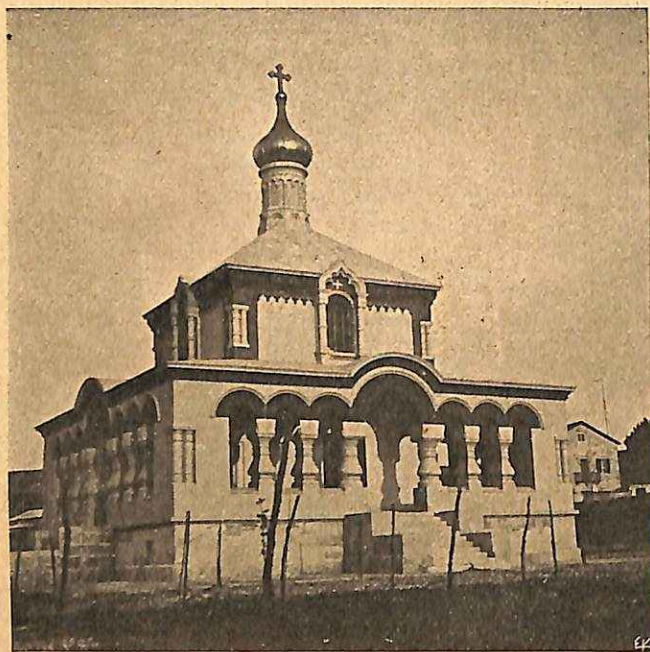
Ἡ μέθοδος αὐτὴ, γεμάτη ἀπὸ εὐλάβειαν πρὸς τὸ ἐνδοξον Κρητικὸν παρελθόν, καὶ γεμάτη διάκρισιν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀπεριγράπτων θυσιῶν καὶ τῆς ὑπερόχου αὐταπαρνήσεως, ἐστερέωσεν εὐρυτάτην τὴν δημοτικότητα τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου εἰς τὴν Κρήτην. Ὁ Κρητικὸς ὁ ἀκούσας τὸν πρίγκηπα νὰ φθάσῃ μέχρις ἐξοικειώσεως πρὸς τὴν νησιωτικὴν προφορὰν, ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον του ποτισμένος ὅλην τὴν ὑψηλὴν συγκίνησιν τῆς ὁποίας ἦσαν ἐπιδεκτικὰ τὰ πλατεῖα ἡρωικὰ στήθη.

Αἱ γραμμαὶ αὐταὶ δὲν ἔχουν οὔτε τὴν ἀξίωσιν οὔτε τὸ χρῶμα πολιτικῆς ἱστορίας τῆς ἀρμοστείας. Ἀφ' ὅτου ὁ γράφων αὐτὴν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην καὶ ἔγινε μάρτυς τῶν περιγραφομένων εἰς τὰς σελίδας αὐτάς, ἐμεσολάβησαν γεγονότα καὶ περιστάσεις διάφοροι τῶν προσδοκωμένων. Ὅλα ταῦτα διαφεύγουν τὴν δικαιοδοσίαν τῶν γραμμῶν αὐτῶν. Ἐδῶ γίνεται λόγος μόνον περὶ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἰδιωτικοῦ μάλιστα ἀνθρώπου, καὶ ὅτι χαρακτηριστικώτερον περιλαμβάνεται ἐδῶ εἶναι αὐστηρότατα ἐξηκριβωμένον.

Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι σπανίως τὴν εἶδα περισσότερο χαρακτηριστικὴν καὶ περισσότερο ἐντονὴν τὴν δημοτικότητα ἐνὸς ὑπευθύνου ἀρχικοῦ λαοῦ, ὅσον τότε εἰς τὴν βραχείαν μου ἐκείνην ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Κρήτην, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ πάθη δὲν εἶχαν ἀκόμη προσλάβει τὴν σημερινὴν ὀξεῖαν μορφήν, καὶ τὸ Θέριsson δὲν εἶχεν ἀκόμη καμμίαν θέσιν εἰς τὴν Κρητικὴν ἱστορίαν.

Ὁ πρίγκηπ ἠσθάνετο γύρω του πικνουμένην τὴν ἀτμοσφαιρὰν τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως καί, ὅπως ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Λουδοβίκος ὁ Δίκαιος, ἠδύνατο νὰ λέγεται ποιμὴν τοῦ λαοῦ του. Εἰς αὐτὸν ἠρμόζεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ Βαγιαμόντι περὶ ἐνὸς δουκὸς τῆς Τοσκάνης.

— Εἶναι ὁ ἡγεμὼν ποῦ γνωρίζει νὰ κατέβῃ τόσα σκαλοπάτια ὥστε νὰ τὸν συναντήσῃ ὁ

Μαρία Μαγδαληνή. Ἐκκλησία τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου ἐν Χαλέπῳ. — Φωτογραφία Ν. Σταυρίδη Υ. Β. Ν.

προσκαλούμενος ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀνέλθῃ λαός του.

Καὶ τὴν συνάντησιν αὐτὴν τὴν εἶδεν ἐπανειλημμένως καὶ εἰς μεγάλην κλίμακα καὶ ἰδιωτικῶς ἢ νεωτέρα Κρητικὴ ἱστορία. Ὁ Κρητικὸς λαὸς συνηγήθη πολλάκις μετὰ τὴν ἡγεμόνα του, χωρὶς ἐπίδειξιν καὶ χωρὶς θόρυβον, εἰς ἐκείνας τὰς μυστικὰς συναντήσεις κατὰ τὰς ὁποίας μόνον αἱ ψυχὰι λαοῦ καὶ ἡγεμόνων κάμνουν τὰ μυστικὰ συνοικέσια. Καὶ ἡ φήμη ἀναφέρει μίαν σωρείαν ἐπεισοδίων τὰ ὁποῖα χρωματίζουν βαθέως τὸν ἀνθρώπον τὸν κρυμμένον μέσα ἀπὸ τὴν στολὴν τοῦ ἡγεμόνος.

Εἰς τὸν ἐξοχικὸν δρόμον ὁ ὁποῖος φέρει πρὸς τὸν ἱστορικὸν Βάμον, δρόμον εἰς τὸν ὁποῖον συχνότατα κάμνει τὰς ἐκδρομὰς του ὁ πρίγκηψ ὑπάρχει καλύβη, λησμονηθεῖσα ἀπὸ τὴν καταστροφὴν καὶ ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν, εἰς τὴν ὁποίαν ζῇ γηραιά Κοῆσσα, γεννηθεῖσα πρὸ τοῦ 1800 καὶ εὐτυχίσασα τώρα νὰ ἴδῃ ἀνατέλλουσιν ἐμπρὸς εἰς τὰ γεροντικά της μάτια νέαν ζωὴν.

Μὲ τὴν μνήμην ἡρωϊκῶς ἀντισταθεῖσαν εἰς τὰς ἐφόδους τοῦ χρόνου καὶ μετὰ τὴν δροσερὰν ἀρηγρηματικότητα ἢ ὁποία εἶναι φυσικὸν δῶρον τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ἡ γραιὴ κατορθώνει

ν' ἀφήνῃ ἀπὸ τὸ στόμα της εἰς δόσεις ἐλκυστικὰς δλόκληρον τὴν Κρητικὴν ἱστορίαν ἐνὸς αἰῶνος. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ εἶδε παρελάνουσιν ἐμπρὸς της τὴν καταστροφὴν καὶ ἐπερχόμενον ἐπανειλημμένως τὸν ὄλεθρον. Γύρω της ἐφρονεῖθησαν ἢ ἐσφάγησαν πυκνοὶ οἱ ἄνδρες καὶ τὰ γυναικόπαιδα, καὶ ἦτο παιδάκι ἀκόμη, ὅταν ἐσκαρφάλωσεν εἰς τὰ Λευκά ὄρη διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸν ἐξαγριωμένον κατακτητήν. Ὅλοι αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐξεγέρσεις αἱ ἀρχίσασαι πολὺ πρὸ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος καὶ ἐκταθεῖσαι ἐβδομήντα ἔτη μετ' αὐτὸν ἐπέρασαν ἀπ' ἐμπρὸς της μετ' ὅλην τὴν φρίκην καὶ τὰς συγκινήσεις των. Ὑπῆρξεν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς νησιώτας οἱ ὁποῖοι δὲν ἐγκατέλειψαν τὸν τόπον των καὶ δὲν κατέφυγαν ἄλλοῦ καὶ ἔκαμε ἀπειράκις εἰς τὴν μακρὰν ζωὴν της τὸν δρόμον ἀπὸ τῆς καλύβης της εἰς τὰ κρυσφύγετα τῶν κρητικῶν ὄρεων. Κατὰ τὸ 1896 εἶδεν ἀπὸ τὴν καλύβην της τὴν πυρκαϊάν τῶν Χανίων καὶ ἡσθάνθη τὸ πῦρ ἀπειλοῦν ὅλον τὸν ὥραϊον κάμνον τῶν Χανίων μέχρι τῶν συνόρων τῆς πόλεως.

Εἰς τὴν καλύβην τῆς γραιᾶς πολλάκις κατήλθε διὰ νὰ ξεκουρασθῇ ὁ πρίγκηψ καὶ ἐπανειλημμένως ἤκουσεν εἰς μεγάλην παραστατικὰ τεμάχια τὴν ἱστορίαν ἐνὸς αἰῶνος. Ὅταν πρῶτην φορὰν ἐπέρασε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβην ὁ ἔλλην πρίγκηψ, ἡ γραιὴ ἐζήτησε νὰ τοῦ φιλήσῃ τὸ χεῖρ καὶ ἔπειτα ν' ἀποθάνῃ ὅπως ὁ Συμεών. Ὁ πρίγκηψ δὲν ἐπέτρεψε νὰ σκύψῃ ἐμπρὸς του ἕνας αἰὼν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην τῆς γραιᾶς, ἀναλυομένης τώρα εἰς δάκρυα. Ἐκτοτε ἡ γραιὴ καὶ ὁ πρίγκηψ ἔγιναν καλοὶ φίλοι καὶ οὐδέποτε τὸ ἄλογον του περὶ αὐτῆς ἀπ' ἔξω, φέρον τὸν ἀθλητικὸν πρίγκηπα, χωρὶς νὰ σταματήσῃ μόνον του, ἀνευ κἄν διαταγῆς τοῦ ἀναβάτου.

Κάποτε ὁ πρίγκηψ καθήμενος εἰς τὸ δωμάτιον τῆς γραιᾶς ἤκουσεν ἀπ' ἔξω δύο χωρικοὺς συζητοῦντας μεγαλοφώνως καὶ ἐπικρίνοντας δορυμύτατα κάποιαν ἀπόφασιν τῆς ἀρμοστείας. Αἱ λέξεις τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο δὲν ἦσαν δανεισμέναι ἀπὸ τὸ λεξικὸν τῆς ἀβρότητας καὶ ὁ πατριωτικὸς των πόνος τοὺς ὑπεγόρευε ἐκφράσεις αἵτινες θὰ ἤμποροῦσαν νὰ πληρωθοῦν ἀκριβῶς. Ἐξαφνα οἱ χωρικοὶ ἐπλησίασαν εἰς τὸ παράθυρον τῆς γραιᾶς καὶ ἔρριψαν βλέμμα περίεργον ἐντὸς τοῦ δωματίου. Ἡ γραιὴ εἰς τὸ ἄκρον ἐνὸς μεντεριοῦ διηγεῖτο

κάποιο ἐπεισόδιον τοῦ καπετὰν Κοιάρη καὶ ὁ πρίγκηψ ἐμπρὸς της καθισμένος ἐπάνω εἰς ὀγκώδη πέτραν ἤκουε τὴν ἱστορίαν.

Οἱ χωρικοὶ συγκινηθέντες πρὸ τοῦ θαύματος αὐτοῦ, ὤθησαν ἡρέμα τὴν θύραν, εἰσῆλθαν καὶ ἀσκεπεῖς ἔκλιναν ἐμπρὸς εἰς τὸν πρίγκηπα, ὁ ὁποῖος σιωπῶν διὰ νὰ μὴ διακόψῃ τὴν γραιᾶν τοὺς ἔδωκε τὸ πλατὺ του χεῖρ, καὶ τοὺς ἐκάλεσε νὰ καθίσουν καὶ αὐτοί. Τίποτε περισσότερον ἀπὸ ὀλίγην σιωπὴν, ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὸ γῆρας, ἀπὸ τὴν ἀφέλειαν τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς νήσου, ἀφώπλισε δύο τολμηροὺς ἐπικριτὰς, οἱ ὁποῖοι ὑψηλοφώνως καὶ χωρὶς καμμίαν ἐπιφύλαξιν κατηγοροῦν δορυμύτατα τὸν νέον τύραννον ποῦ εἶχεν ἐπιβάλλει ἢ Εὐρώπῃ εἰς τὴν πατρίδα των.

Ὅταν μετ' ὀλίγην ὥραν ὁ πρίγκηψ ἵππευσε διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Χαλέπαν, ἐνθουσιώδης προπομπὴ τοῦ ἔγινεν ἐκ μέρους τῶν χωρικῶν τῶν ὁποίων οἰνεώτεροι ἔτρεξαν ὅσον τὸ ἐπέτρεπαν οἱ πνεύμονές των διὰ νὰ συνοδεύσουν τὸν ἵππον τοῦ πρίγκηπος.

Ἡ μεγείρα του!

Εἰς τὴν Κρήτην εἶναι πλέον δημοτικωτάτη. Εἶναι ζῶον ἐκτάκτου ὠραιότητος, ἀγνωστάτης καταγωγῆς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς μεγίστης ἀντοχῆς. Τὸ τελευταῖον αὐτὸ προσὸν εἶναι ἀπαραίτητον δι' ἵππον τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου. Ὁ ναυτικός, ὁ ὁποῖος κάποτε ἦλθεν ἀπὸ τὴν Κρήτην μετ' ὅσην ταχύτητα ὥστε νὰ κινδυνεύσῃ νὰ βυθίσῃ τὸ τορπιλλοβόλον ποῦ τὸν ἔφερεν, εἰς τὴν ξηρὰν εἶναι ἱππεὺς τέλειος καὶ ἀκούραστος.

Αἱ ἐκδρομαὶ του εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου εἶναι ὁ τρόμος τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν ἀκολουθῶν του. Ἡ μεγείρα — ὅπως λέγουν οἱ Κρήτες τὴν φορβίδα — τοῦ πρίγκηπος κατατρώγει τὰς ἀποστάσεις ὡς σιδηρόδρομος. Ἀλλὰ οὔτε τὸ ζῶον οὔτε ὁ ἀναβάτης εἶναι κοινοὶ καὶ ἐπομένως εἶναι δύσκολον νὰ εὐρεθοῦν οἱ ἱκανοὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Καὶ πολλάκις, ὅταν φθάνουν οἱ ἀκόλουθοι εἰς ἕνα χωρίον, εὐρίσκουν ἐκεῖ τὸν πρίγκηπα φθάσαντα ἤδη πρὸ πολλοῦ καὶ ἀναπαυόμενον.

Φυσικὸν εἶναι ὁ πρίγκηψ νὰ τρέφῃ ἰδιάζουσιν στοργὴν πρὸς τὸ ζῶον αὐτό, πολῦτιμον σύντροφον δι' ἕνα ἄνθρωπον διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἱππασία παρουσιάζεται ὑπὸ μορφὴν ἀθλητικῆς μανίας. Καὶ τὴν μεγείραν του ὁ πρίγκηψ τὴν περιποιεῖται μόνος του, μολονότι ὅπως εἶναι γνωστὴ καὶ δημοτικὴ καὶ εἰς τὰ ἄκρα τῆς Κρήτης ἀκόμη, αἱ περιποιήσεις δὲν θὰ τῆς ἐ-

λειπαν ὅπου σταματᾷ. Ἀλλὰ ὁ πρίγκηψ θέλει νὰ τὴν βλέπῃ καὶ νὰ τὴν ἐπιτηρῇ. Καὶ εἰς τοὺς σταθμοὺς πρῶτον κανονίζεται ἡ διαμονὴ καὶ ἡ τροφὴ τῆς μεγείρας καὶ ἔπειτα τοῦ πρίγκηπος.

Ἀγαπᾷ ὅμως γενικῶς τὰ ζῶα ὁ πρίγκηψ Γεώργιος καὶ οἱ Τουρκοκρητῆς τῶν Χανίων διηγοῦνται ἐν ἐπεισοδίῳ του μετὰ τὸν θαυμασμόν τὸν ἀρμόζοντα καὶ εἰς τὴν εὐαισθησίαν καὶ εἰς τὴν ἀθλητικὴν δύναμιν τοῦ Ἀρμοστοῦ.

Ἐπιστρέφων ἀπὸ μίαν ἐκδρομὴν του ὁ πρίγκηψ συνηγήθη μετὰ Τοῦρκον καραγωγέα τοῦ ὁποίου τὸ κάρον, βαρύτατα φορτωμένον, εἶχε σφηνωθῇ εἰς τὴν γῆν. Οἱ Τοῦρκοι εἶναι περιποιητικοὶ πρὸς τὰ ζῶα, καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Μουσουλμάνου πρὸς τὸν ἵππον του τὴν περιέλαβαν εἰς τὰς διατάξεις των τὰ Ἱερά των Βιβλία. Ἀλλὰ ὁ καραγωγεὺς εὐρίσκειτο εἰς κατάστασιν ψυχικὴν τοιαύτην ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐνθυμηθῇ διατάξεις ἱερῶν βιβλίων, καὶ ἐκτύπα τὸ ζῶον του ἀνηλεῶς καὶ ἀγρίως. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφάνη εἰς τὴν καμτὴν τοῦ δρόμου ὁ πρίγκηψ ἐπιβαίνων τῆς μεγείρας του, καὶ εἶδε τὴν σκηνὴν αὐτήν.

Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τὸν ἵππον ὁ Ἀρμοστής ἤρπασε τοὺς τροχοὺς μετὰ τὰς δύο χεῖρας του καὶ ἀνήγειρε τὸ κάρον τὸ ὁποῖον ἐξεκώλησε τοιουτοτρόπως ἀπὸ τοὺς σχηματισθέντας βαθεῖς αὐλάκας. Ὁ Τοῦρκος, ἀπόγονος φυλῆς ἢ ὁποία ἐλάτρευσε τὴν σωματικὴν δύναμιν, ἀπεκαλύφθη συγκεχυμένος καὶ ἔσπευσε νὰ διαδώσῃ τὴν σκηνὴν τῆς ὁποίας ἔγινε μάρτυς.

Αἱ ἐκδρομαὶ τοῦ πρίγκηπος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου εἶναι γεμάται ἀπὸ ἐπεισόδια αὐτῆς τῆς φύσεως. Ἡ Κρήτη εἶναι ἀκόμη ὁ ἀφελὴς τόπος εἰς τὸν ὁποῖον ὁ πολιτισμὸς ἀπλώνεται σιγὰ σιγὰ, ἀντικαθιστῶν τὴν προτέραν ἀνησυχίαν, τὴν ἀκαταστασίαν καὶ τὸν ὄλεθρον. Ἀνθρώπος ἀφελὴς καὶ δημοτικὸς ὅπως ὁ πρίγκηψ Γεώργιος, φύσις ἀγαθὴ καὶ προικισμένη μετὰ τὴν καλωσύνην τὴν ὁποίαν δίδει σχεδὸν πάντοτε ἡ συναισθησις τῆς σωματικῆς δυνάμεως, εἶχεν εὐρὸν σιᾶδιον νὰ ἐπιδείξῃ τὰς φυσικὰς αὐτῆς ἀρετὰς. Καὶ ἡ ὑπαιθρὸς χώρα — ὅπως λέγεται σήμερον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνταρτῶν τοῦ Θεοῦ — ἔχει ν' ἀναφέρῃ μυριάδες ὠραίων παραδειγμάτων αὐτῆς τῆς στενῆς ἐξοικειώσεως τοῦ Ἀρμοστοῦ μετὰ τὸν λαόν του.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ συναντήσῃ κανεὶς χωρὶς τὸν Κρήτην ὁ ὁποῖος νὰ μὴ διηγηθῇ καὶ ἐν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐπεισόδια. Καὶ εἰς μίαν σύντομον

ἐκδρομὴν του εἰς τὰ περίξ τῶν Χανιῶν ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὅπου ἐστάθην διὰ τὰ ἀναπαυθῶ ὀλίγον, οἱ χωρικοὶ προσφέροντες ἕνα ποτήρι κρασί καὶ ὀλίγα μυρωμένα μανδαρίνια μοῦ ἐπανελάβαν ὅλοι ὅτι ὁ μακρυνὸς κονιορτώδης δρόμος ὁ ὁποῖος ἐξετείνετο ἐμπρὸς μου εἰσχωρῶν εἰς τὰ ἀπώτερα μέρη τῆς Κρήτης, εἶδε τὸν πρίγκηπα Γεώργιον ἀρπάζοντα κάποτε τὴν ἀξίνην καὶ διορθώνοντα αὐτὸν διὰ τὰ δῶση ὁ ἴδιος τὸ παράδειγμα τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, ἢ ὅποια καταντᾷ ἀπαράιτος εἰς τὰ δημόσια ἔργα πολιτείας πτωχῆς μὴ δυναμένης νὰ διαθήσῃ ἀκόμη ὅτι ἀπαιτεῖται διὰ τὰ διευκολύνῃ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας τῆς.

Πολιτικαὶ δυσχέρειαι ἀπρόβλεπτοι, διεθνεῖς περιπλοκαὶ ἀνυπέρβλητοι, λόγοι διάφοροι διαφεύγοντες τὴν δικαιοδοσίαν τῶν γραμμῶν αὐτῶν ἐδημιούργησαν εἰς τὴν Κρήτην κατάστασιν ἢ ὅποια δὲν ἀφήνει νὰ φανῇ ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ τῶν προσώπων καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ἑλλήνος αὐτοῦ πρίγκηπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαχε βαρυτάτη καὶ δυσκολωτάτη ἐντολή.

Εἰδικῶς ὅμως περὶ τοῦ ἀνθρώπου διπλῇ γνώμῃ δὲν ὑπάρχει. Ὁ πρίγκηψ εἰς τὸ παλαιὸν Ἀνάκτορον τῶν Χανιῶν, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε διοικητήριον ἄλλοτε καὶ δεσπόζει τοῦ μικροῦ λιμένος, καὶ εἰς τὸ Ἀνάκτορον τῆς Χαλέπας, εἶναι ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀπαιτητικὸς ἡγεμὼν, ὁ κληρονομήσας ἀπὸ τὸν πατέρα του ὅλην τὴν ἀκαμψίαν τῆς ἐθιμοτυπίας τῆς Ἀθηναϊκῆς αὐλῆς περὶ τῆς ὁποίας ὠμιλήσαμεν ἥδη. Ὅλα εἶναι κανονισμένα μέχρι κεραίας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐθιμοτυπικοῦ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὁ ξένος ὁ ὁποῖος θὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Χαλέπαν πρέπει νὰ εἶναι ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ διὰ τὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ πρίγκηπος.

Τὰ γεύματα πρὸς τοὺς ξένους ἀξιωματικούς καὶ τοὺς ἀνωτάτους ὑπαλλήλους γίνονται καθ' ὅλους τοὺς κανόνες τῆς ἐθιμοτυπίας, καὶ ἡ συνεργασία μὲ τοὺς συμβούλους καὶ αἱ παρουσιάσεις καὶ αἱ ἀκροάσεις καὶ αἱ ἐορταὶ δὲν ἀπομακρύνονται οὐδὲ κατὰ ὑφεκατόμετρον τοῦ καθιερωμένου πρωτοκόλλου. Εἰς τὸ τέλος μιᾶς μακρᾶς καὶ οὐσιαστικωτάτης συνομιλίας τὴν ὁποίαν ἔλαβα τὴν τιμὴν νὰ κάμω μὲ τὸν πρίγκηπα Γεώργιον οὗτος μοῦ εἶπε:

— Οἱ τύποι ἔγειναν διὰ τὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν οὐσίαν.

Τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ τὸ ἐφαρμόζει ὥς ἀρχὴν ὁ πρίγκηψ Γεώργιος, καὶ δύο ἀξιωματικοὶ ἀκόλουθοί του μετεβλήθησαν εἰς τελείους

αὐλικούς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου.

Ἄλλ' ὅταν ἐξέλθῃ ὁ πρίγκηψ Γεώργιος ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῶν Χανιῶν καὶ ἀπὸ τὸ μικρὸν ἀνάκτορον τῆς Χαλέπας, ἀποδίδεται τελείως εἰς τὸν ἑαυτὸν του, καταργεῖ πάντα τύπον, εἰσδύει παντοῦ καὶ ὁμιλεῖ μὲ ὅλους, καὶ ἀπομένει πρῶτος πάντοτε μόνον διὰ τῆς φυσικῆς του ἀγαθότητος καὶ τῆς κολοσσιαίας του εἰλικρινείας. Εἰς τὰς ἐκδρομὰς ὅλας αἱ συνήθειαι τῶν ἀνακτόρων καταργοῦνται μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ φαγητοῦ ἀκόμη. Ὁ πρίγκηψ τρώγει καθ' ὁδὸν ὅ,τι εὔρη καὶ ἡ ἀκολουθία του δὲν λαμβάνει τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν ἀπὸ τοῦ μεταφέρει τίποτε ἀπὸ τὰ Χανιά. Ἡ λιτοτάτη Κρητικὴ τράπεζα εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὸν ταξιδεύοντα πρίγκηπα ὀλίγα χόρτα, ὀλίγον κρέας καὶ ὀπωρικά τὸν φθάνουν εἰς τὰς συνεχεστέρας καὶ μᾶλλον ἐξαντλητικὰς πορείας.

Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν ἐκπληξίν τῶν παρουσιαζομένων εἰς τὸν πρίγκηπα Γεώργιον εἶναι ἡ βαθυτάτη γνώσις τῆς ἑλληνικῆς, τὴν ὁποίαν κατέχει καθ' ὅλῃς τῆς τὰς ἀποχωρήσεις. Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ὁμιλήσῃ κανεὶς μὲ τὴν παραστατικότητα τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου. Τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν γνωρίζει ἄριστα, καὶ τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα παρουσιάζει τὸ γραφεῖον του συχνότατα φέρουν διορθώσεις ἰδιοχείρους τοῦ πρίγκηπος, ἀντικαθιστώντος μίαν λέξιν δι' ἄλλης ἀκριβεστέρας ἢ ἐκφραστικωτέρας. Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναυτικοῦ ἔμαθε τὴν ἄλλην γλῶσσαν, τὴν κοινοτέραν, καὶ τὴν ἔμαθε τελείως καὶ τὴν μεταχειρίζεται ὅταν εἶναι ἡ ὥρα τῆς με καταπληκτικὴν δύναμιν.

Ἀπὸ τὰ δύο ιδιώματα ὁ πρίγκηψ δανεῖται τὰς λέξεις ποῦ τοῦ χρειάζονται μὲ μεγάλην εὐκολίαν. Ὁ λόγος του καθ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι ἔντονος, παραστατικὸς, δυνατός, ἀνθισμένος. Μία βιβλιοθήκη ὅχι ἀπέραντος ἀλλὰ οὐσιαστικὴ τὸν τροφοδοτεῖ εἰς τὰς μελέτας του καὶ ὅλα τὰ σπουδαιότερα ναυτικὰ περιοδικὰ καταφθάνουν τακτικώτατα καθ' ἑβδομάδα εἰς τὰ Χανιά καὶ διευθύνονται εἰς τὴν Χαλέπαν. Ὡς πρόεδρος τῆς μεγάλης ἐπιτροπῆς τῆς καταρτισθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, ἔδειξε τελείαν ἐνημερότητα εἰς ὅλας τὰς προόδους τῆς ναυτικῆς τέχνης. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ἡ φιλολογία δὲν τοῦ εἶναι ἀδιάφορος, διαβάσει ἔργα φιλολογικά, καὶ μόνον πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν δὲν αἰσθάνεται συμπάθειαν, μῶλις καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ἀνεχόμενος αὐτὴν ὡς κακὸν ἀναγκαῖον.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ *

Η'.

ΑΡΓΑ, δύσκολα, θλιβερά, περνοῦσαν οἱ τρεῖς τελευταῖες ἡμέρες.

Πρῶτ' κι' ἀπόγευμα ὁ Ἄγγελος κατέβαινε 'στὴ χώρα, καὶ μὲ τὴ συντροφιά τοῦ φίλου του, δὲν ἄφισε ἀγύριστη ζακυνθινὴ ἐκκλησία. Περνοῦσε τὶς πρωινές του ὥρες 'στὴ Βιβλιοθήκη καὶ τὶς ἀπογευματινές του 'στὴ Λέσχη ἐπήγαινε κάποτε καὶ 'στὸ Γραφεῖο τοῦ κ. Σάντη. Ἐπάσχιζε, χωρὶς νὰ ξαφνίσῃ, νὰ μένῃ ὅσο μπορούσε λιγώτερο 'στὸν Κόκκινο Βράχο μὲ τὴ Φωτεινὴ. Καὶ ἡ κυρία Σάντη, ποῦ δὲν ἐπίστευε πολὺ 'στὴν καλλιτεχνικὴ μανία τοῦ ἀνεψιοῦ της, — οὔτε κανενὸς ἀνθρώπου, — ἔλεγε: «Ὁ Ἄγγελος βαρέθηκε πιά τὰ παιδιὰ. Γιὰ νὰ βλέπῃ καὶ κανένα ἄνθρωπο 'στὴ χώρα, προφασίζεται τὴ βυζαντινὴ ἀγιογραφία!»

Τὸ βράδυ ἀνέβαινε ἀργά, τὴν ὥρα τοῦ δείπνου. Ὅλοι τότε συμμαζεμένοι 'στὴ βίλλα, κ' ἡ στενοχώρια λιγώτερη. Γιατὶ ἡ Φωτεινὴ ἔξακολουθοῦσε νὰ τοῦ φέρνεται ὅπως καὶ τὴν πρώτη βραδυὰ μετὰ τὴ σκηνὴ 'στὸν κρατῆρα τοῦ Βράχου. Τοῦ ἀπαντοῦσε ἐλεύθερα 'στὴ γενικὴ ὁμιλία, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὸν ἐρωτοῦσε αὐτὴ. Ἀπόφειγε νὰ τὸν πλησιάζῃ, ἔκανε τρόπο ὥστε νὰ μὴ μένῃ μονάχῃ μαζί του, κι' ἂν τύχαινε κάποτε νὰ ξεμοναχιασθοῦν, οὔτε τὸν ἐκύτταζε οὔτε τοῦ μιλοῦσε. Ὁ ἐξάδελφος εἶχε ἀποξενωθῇ πιά 'στὴν καρδιά της, — ἔτσι ἔδειχνε, — καὶ μιὰ φορὰ μάλιστα, μπροστὰ 'στους ἄλλους τοῦ μίλησε σὲ πληθυντικόν: «Ὅταν θὰ φύγετε...» Ὁ Μίμης ἐγέλασε γιὰ τὸ λάθος της, ἐγέλασε κ' ἡ ἴδια καὶ τὸ διόρθωσε ἀμέσως.

Τότε ἡ λύπη, ἡ κρυμμένη 'στὴν καρδιά τοῦ νέου, ἀνέβηκε 'στὴν ἐπιφάνεια μ' ἕνα δάκρυ γοργόν, πρῶτο καὶ τελευταῖο, — καὶ ἀπότομα ἐτραβήχθηκε πρὸς τὸ παράθυρο γιὰ νὰ τὸ κρύψῃ.

Ὁ πληθυντικὸς ἐκεῖνος, ψυχρὸς καὶ σὰν παραπενημένος, ἀπὸ τὸ γλυκοφιλημένο στόμα τῆς Φωτεινῆς, τοῦ ἀναθύμισε ὅλη τὴ ζωὴ τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν, ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ ἐπρωτοπάτησε τὸ κοκκινόχωμα... Καὶ ποτὲ του δὲν ἔλυπῃθηκε τὴν κόρη περισσότερο, — καὶ ποτὲ του δὲν ἐσιχάθηκε περισσότερο τὸν ἑαυτὸ του.

Ἦσυχος πιά κ' ἐξασφαλισμένος πῶς δὲν τὸν

ἐφοβέριζε καμμιὰ συμφορὰ, βέβαιος πῶς τὸ ἐξετελιστικὸ του μυστικὸ ἔμενε θαμμένο γιὰ πάντα σὲ τίμια στήθη, — εἶχε ὅλον τὸν καιρὸ κ' ὅλη τὴν ἀνεσι νὰ βασανίζεται μὲ τύψεις καὶ νὰ βρίζεται μόνος του. «Εἶμαι παληάνθρωπος!» ἔλεγε μέρα-νύκτα. Τὸν εἶχε κυριευμένο ἡ ἀηδία. Τίποτα πιά δὲν τοῦ ἄρεσε. Ἡ ἐξοχὴ τοῦ φαινόταν θολή, ὅπως τὴν ἡμέρα ἐκείνη ποῦ συννέφιασε ὁ οὐρανὸς κ' ἐχύθηκε ἐπάνω 'στὸ ληοστάσι μελαγχολία, κ' ἐυχάθηκε ὁ σκληρὸς νὰ ἔβλεπε ἔτσι καμμιὰ μέρα καὶ τὸ πρόσωπο τῆς Φωτεινῆς. Ἀλλὰ νὰ ποῦ τὸ ἔβλεπε τώρα ἐξ αἰτίας του, καὶ τὸν ἐσπάραζε. Καὶ τὸ χειρότερο, ποῦ 'στὴ μελαγχολία τῆς Φωτεινῆς δὲν εὑρίσκει καμμιὰ εὐμορφίαν, ὅπως καὶ 'στὴ φύσιν, ποῦ τὴν ἔβλεπε τώρα θλιβερὴ καὶ ἄνοστη, χωρὶς μάγια. Ἦταν στιγμὲς ποῦ ἀποροῦσε κι' ὁ ἴδιος, πῶς μπόρεσε νὰ μπῇ τόσο 'στὴν ψυχὴ του μιὰ ἡμερὴ τοποθεσία μὲ κτυπητὰ καὶ πρόστυχα χρώματα, ὥστε νὰ τοῦ φανῇ σὰν ἔμμορφη γυναῖκα τοῦ γούστου του, καὶ πῶς κατόρθωσε ν' ἀνάψῃ μέσα του τέτοιο πάθος ἕνα κορίτσι τόσο νέο, τόσο ἀθῶο, τόσο ἄγουρο, καὶ πῶς γελάσθηκε νὰ φαντασθῇ πῶς ἦταν δυνατὸ ν' ἀγαπήσῃ αὐτὸς βαθύτερα καὶ διαρκέστερα ἕνα πλάσμα τόσο ἄπραγο, τόσο ταπεινὸ 'στὴν ἀνάπτυξιν καὶ τόσο περιορισμένο, ὥστε νὰ τὸ τρομάξῃ σὰν ἔγκλημα ἡ ἀγάπη μεταξὺ ξαδελφῶν!

Ὁ πόθος του εἶχε σβύσει. Τόσος ἦταν. Εἶχε φθάσει 'στ' ὀξύτερο σημεῖο, ἀνεβαίνοντας ὀρμητικὰ τῆς ἀκμῆς τὸν ἀνήφορο, μέσα σὲ δέκα ἡμέρες ἐξοχῆς· ἀλλὰ δὲν τοῦ ἐχρειάσθηκαν παρὰ λίγες ὥρες, λίγες στιγμὲς, γιὰ νὰ ροβολήσῃ 'στὴν ἀνυπαρξία. Τέτοιος ἦταν... Ἐβλεπε τώρα τὸ σῶμα τῆς Φωτεινῆς χωρὶς πόθο, σὰ νὰ τὸ εἶχε παραχορτάσει, καὶ τὴν ψυχὴ της μόνο μὲ λύπη. Κ' ἐντρεπόταν γιὰ τὴ βέβηλη ἀπόλαυσιν ποῦ συγχωροῦσε τόσον καιρὸ 'στὸν ἑαυτὸ του, κ' ἐθύμονε γιὰ τὴν παραφορὰ ποῦ τὸν ἔκαμε νὰ λησμονήσῃ, νὰ παραβλέψῃ, νὰ μὴ λυπηθῇ, νὰ μὴ σεβασθῇ τίποτε, ν' ἀπατήσῃ καὶ ν' ἀπατηθῇ...

Πολλὲς φορές, τὶς ἀργοκίνητες καὶ θλιβερὲς αὐτὲς ἡμέρες, βλέποντας τὴ Φωτεινὴ ἀλλοιωτικῇ, κρυφοθλιμμένη, νὰ περπατῇ 'στὰ στρατόνια τοῦ κήπου, ἀνάμεσα 'στὰ θλιβερά της ἀνθη,

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεῦχος τῆς 15 Αὐγούστου.

τοῦ ἤλθε νὰ τὴν σταματήσει ἀπότομα, νὰ τὴν τραβήξῃ παραμέρα μὲ τὸ παλὸν θάρρος, καὶ νὰ τῆς πῇ: «Μὴ λυπᾶσαι, παιδί μου, μὴ στενοχωριέσαι. Ἄν εἶσαι θυμωμένη μαζί μου συχώρα με καὶ ξεθύμωσε· ἂν εἶσαι λυπημένη γιὰ μένα, ἡσύχασε. Μοῦ φάνηκε πὼς σ'ἀγάπησα, μὰ γελᾶσθῃκα. Ἐπειδὴ ταιριαζάμε τόσο καλὰ σὰν ξαδέλφια, μοῦ φάνηκε πὼς μποροῦσε νὰ ταιριαζοῦμε κι' ἄλλοιῶτα. Μὰ εἶσαι παιδί καὶ εἶμαι ἄντρας. Εἶσαι καλὴ κ' εἶμαι κακός. Ἡ διαφορὰ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ψυχῆς μᾶς χωρίζει περισσότερο ἀπὸ τὴ συγγένεια ποῦ μᾶς ἐνώνει. Ἐβιάσθῃκα, νὰ τὸ μόνο μου λάθος. Μὰ μπορεῖς, Φωτεινὴ μου, νὰ εἶσαι ἡσύχη, γιὰτὶ δὲ σ' ἀγαπῶ παρὰ σὰν ξαδέλφη μου, σὰν ἀδελφὴ μου. Καὶ τώρα πολὺ περισσότερο ἀπὸ πρῶτα γιὰτὶ σ' ἐπύκρυνα καὶ σ' ἐτάραξα χωρὶς νὰ θέλω...»

Γιὰτὶ δὲν τῶκανε λοιπὸν ὁ Ἄγγελος; Ἰσως τώρα, ποῦ δὲν τὸν ἐστένευε πιά ὁ φόβος ἐνὸς σκανδάλου, νὰ μὴν εὑρίσκει θάρρος ἀρκετὸ νὰ τῆς ξαναμιλήσῃ. Ἰσως ὅμως, — κι' αὐτὴ ἡ αἰτία πρέπει νὰ ἦταν ἡ ἰσχυρότερη, — δὲν τοῦ τὸ συγγωροῦσε ἡ φιλοτιμία του. Τέτοια ἀστασία, τέτοια ἐλαφρότητα, — πὼς τὸ θέλετε; — ἐντροπύον νὰ τὴν ξεγυμνώσῃ ἐμπρὸς ἐπὶ Φωτεινῇ. Τί θὰ ἔλεγε ἡ ζακυνθινὴ Ἑγγλέζα γιὰ τὸν χαρακτήρα του; Ἀς ἔφευγε τώρα... ἂς περνοῦσε λίγος καιρὸς... καὶ ἔπειτα... Ἐτσι ὁ ἐγωῖσμός του εὑρίσκει πολὺ εὐκολώτερο νὰ προσποιῆται τὸν θλιμμένο, τὸν κακότυχον ἐραστὴ, ποῦ ἀγωνίζεται μ' ἀξέπαινο κόπο νὰ καταπνίξῃ τὸ αἶσθημά του...

Ἡ ΑΓΑΘΗ κυρία Σάντρη εἶχε πάντα τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ κρατοῦσε τὸν ἀνεψιὸ τῆς καμμιὰν ἐβδομάδα ἀκόμη ἐπὶ τὸν Κόκκινο Βράχο. Ὅταν ἄκουσε ὅμως, τὸ βράδυ τῆς Δευτέρας, τὴν ἀμετάθετὴ ἀπόφασί του νὰ φύγῃ ἀμέσως αὐριο τὸ πρωῒ, τοῦ παραπονέθηκε:

— Ἐτσι λοιπὸν, αὐτὲς ἦταν οἱ τελευταῖες ἡμέρες καὶ τίς περνοῦσε ὅλο ἐπὶ τὴ χώρα; Ὁ-ραία!... Ἄ, πρέπει νὰ μᾶς ἀποζημιώσῃς. Νὰ καθήσῃς ἀκόμα... ὄχι πολὺ... ὡς τὴν Παρασκευή, καὶ νὰ φύγῃς μὲ τ' ἄλλο βαπόρι.

— Ἀδύνατο!

Ὁ Ἄγγελος ἔφερε δυσκολίες, ἐπροφασίσθηκε χίλιες δουλειὲς καὶ χίλιες ἀνάγκες, τὸν κατακλυσμοὶ τελοςπάντων, γιὰ νὰ τοὺς πείσῃ πὼς δὲν μποροῦσε νὰ νῆμαλῃ οὔτε ὥρα. Τὸν παρακάλεσαν ἐπίμονα ὅλοι. Μόνο ἡ Φωτεινὴ δὲν εἶπε

λέξι. Κ' ἐπειδὴ ἡ συζήτησις ἐμάκρυνε χωρὶς νὰ κινεῖται αὐτὴ καθόλου, ἡ μητέρα τῆς τὸ παρατήρησε καὶ παραξενεύθηκε γιὰ τὴν ἀγένεια.

— Πῶς, Φωτεινὴ; Τί τρόπος εἶν' αὐτός; Δὲν παρακαλεῖς καὶ σὺ τὸν ξαδελφό σου;...

Ἡ Φωτεινὴ ἐσήκωσε διαμῆς τὸ κεφάλι. Ἐκύτταξε ἄφοβα τὴν μητέρα τῆς, ἐκύτταξε μιὰ στιγμή καὶ τὸν Ἄγγελο, — ματιὰ γαλανή, ἀτάραχη, χωρὶς θυμὸ, χωρὶς μῖσος, — ἔπειτα ἔχαμήλωσε τὰ μάτια καὶ εἶπε:

— Ἀφοῦ μᾶς ἐβαρύνθηκε... τί νὰ τοῦ πῶ ἐγώ;

— Δὲν σας βαρύνθηκε, κάθε ἄλλο εἶπε ὁ Ἄγγελος· ἀλλ' ἀφοῦ εἶνε ἀνάγκη νὰ φύγω...

— Νὰ φύγῃς! ἐσυμπλήρωσε ἡ Φωτεινὴ.

— Ἡ καλλίτερα νὰ φύγετε! ἐφώνησε τότε ὁ Μίμης· μὰ τὴν ἀλήθεια, τὴν ἄξιζε ὁ πληθυντικὸς τῆς Φωτεινῆς!

Ἡ κυρία Σάντρη ἔκλεισε τὸ μάτι πρὸς τὸν Ἄγγελο μὲ χαμόγελο ἐκφραστικόν. Σὰ νὰ τοῦ ἔλεγε: «Βλέπεις; τὰ παιδιὰ εἶνε πειραγμένα, καὶ μὲ τὸ δίκιο τους».

Ὅχι σὲ πολὺ κατάλληλῃ ὥρᾳ, ὁ κύριος Σάντρης ἐδιάβασε ἕνα γράμμα τῆς κυρίας Μαρίνης πρὸς τὴ γυναῖκα του, ποῦ ἔφθασε τὸ ἴδιο βράδυ. Ἡ μητέρα τοῦ Ἀγγέλου, εὐγενικώτατα, προσκαλοῦσε τὰ παιδιὰ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ γυιὸς τῆς, ὅταν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὄνειροπολήθηκε ἕνα τέτοιο ταξεῖδι, τῆς εἶχε γράψῃ πὼς δὲν ἦταν δύσκολο νὰ ἐγύριζε μὲ τὴν ξαδέλφη του. Κ' ἐκείνη τὸ εἶχε κομποδέσει, κ' ἐπερίμενε χωρὶς ἄλλο τὴ Φωτεινῇ, καὶ παρακαλοῦσε τὴν κουνιάδα τῆς νὰ στείλῃ μαζί καὶ τὸν Μίμη.

— Ὅσο γιὰ τὸν Μίμη, εἶπε ὁ κύριος Σάντρη, ἔχει ἀκόμη τὰ μαθήματά του καὶ δὲν μπορεῖ. Ἡ Φωτεινὴ ὅμως, ἂν θέλῃ... Ἐ, Φωτεινὴ; Φεύγεις αὐριο τὸ πρωῒ μὲ τὸν Ἄγγελο; Σὰς συντροφεύω κ' ἐγὼ ὡς τὰς Πάτρας. Ἐλα!

— Καὶ μὲ ποιὸν νὰ γυρίσω; ἐρώτησεν ἀπρόθυμα ἡ Φωτεινὴ.

— Ἀμὰ κάμῃ ἐξετάσεις ὁ Μίμης, σὲ λίγες ἡμέρες, ἐρχόμαστε καὶ σὲ πέρνουμε.

Ἡ Φωτεινὴ ἔμεινε λίγες στιγμὲς συλλογισμένη... Ὁ Ἄγγελος, μ' ὅλο του τὸν οἶκτο, εἶχε τὴ σκληρὴ περιέργεια νὰ ἰδῇ τί πρόφασι θὰ εὑρίσκει. Οἱ ἄλλοι ἀποροῦσαν γι' αὐτὴ τὴ συλλογὴ, καὶ ὁ Μίμης δὲν ἐπίστευε τὰ μάτια του ὅσο δὲν ἔβλεπε τὴν ἀδελφὴν του νὰ πηδᾷ ὡς τὸ ταβάνι... Τέλος ἡ Φωτεινὴ μίλησε:

— Ὡς αὐριο τὸ πρωῒ... μοῦ κοινοφαινεῖται πολὺ, μὰ δὲν προφτάνω νὰ ἐτοιμασθῶ. Δὲν

μπορῶ νὰ πάω ἐπὶ τὴν Ἀθήνα ὅπως-ὅπως... Ὡς τὴν Παρασκευὴ... ὁ Ἄγγελος βιάζεται καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μὲ περιμένῃ. Τὸ ταξεῖδι αὐτὸ θὰ τὸ ἀφίσουμε, παπάκη, γι' ἄλλη φορὰ.

— Ὅπως θέλεις! ἀποκρίθηκε ὁ κύριος Σάντρη, ποῦ ἐκτιμοῦσε πολὺ τὰ «λίγα καὶ δεμένα» λόγια.

Ὁ Μίμης ἐνόμισε πὼς ἡ ἀδελφὴ του ἐτροχάλασθη.

— Πῶς τὸ ἔπαθε αὐτὸ ἡ καὶμένη; εἶπε τὸ μεσημέρι ἀκόμη ἦταν καλὰ...

Ἡ κυρία Σάντρη δὲν εἶπε τίποτα. Ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ τῆς ἐγεννήθηκε ὑποψία. Ἡ Φωτεινὴ νὰ μὴ χαλάσῃ τὸν κόσμον γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸν Ἄγγελο ὡς νὰ ἐτοιμασθῇ; Πολὺν παρᾶξενό τῆς ἐφάνηκε. Ἡ ὑποψία τῆς ὅμως, γιὰ κάποιον ἔχθρα μεταξύ τους κρυφῇ, παιδιαστικῇ, κἀκίωμ' ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην, ἦταν στηριγμένη σὲ βάσι σφαλερῇ. Κάθε ἄλλο μποροῦσε νὰ φαντασθῇ παρὰ τὴν ἀληθινὴ αἰτία τῆς ἔχθρας!

Τὸ βαπόρι θὰ ἔφευγε τὸ πρωῒ ἐπὶ τὰς ἑπτὰ. Ὁ Ἄγγελος λοιπὸν ἔπρεπε νὰ ξυπνήσῃ νωρίς. Μὲ τὴν ἰδέαν αὐτὴν, μὲ τὴν βαρεῖάν του συνειδησι καὶ τὴν χαλασμένην του διάθεσιν, λαγοκοιμήθηκε, κ' ἡ αὐγὴ τὸν βρῆκε ἐξυπνο καὶ κατακουρασμένο.

Ἐσηκώθηκε ἀμέσως κ' ἐντύθηκε. Ἦταν νωρὶς πολὺ ὁ ἥλιος ἄβγαλτος. Οὔτε τὰ παιδιὰ οὔτε οἱ γέροι εἶχαν ξυπνήσει ἀκόμη. Ἰσως κοιμόταν κ' ἡ ὑπηρεσία. Ἀδιάφορο· ἤθελε νὰ κατεβῇ, νὰ βγῇ ἔξω, ἐπὶ τὸν κῆπο, νὰ πάρῃ ἀέρα. Καὶ θὰ τοῦ ἄρεσε καλλίτερα νὰ εἶνε μόνος. Ὁ νεοεισερχόμενος ἀποχαιρετισμὸς μυστικὸς πρὸς τὴν ἐξοχὴν ποῦ τοῦ εἶχε δώσει τόσες συγκινήσεις, τόσες χαρὲς καὶ σπαραγμούς... Ἐπιτέλους, τὸ ἐπρομάντευε: θὰ ἦταν καὶ τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ μιὰ ὥραία ἀνάμνησις τῆς ζωῆς του. Γιὰτὶ ὄχι; Καὶ ὅταν θὰ τὸν ἄφινε ἡ ἀηδία καὶ ἡ μετάνοια, θάναυμάστον μόνον τὴ σκηνὴν τῆς Εὐλίας καὶ θάναυμάστον πάλιν ἀπὸ τὴν ἡδονήν.

Κατέβηκε τὴ σκάλα σιγὰ-σιγὰ, γιὰ νὰ μὴ τοὺς ξυπνήσῃ, κι' ὅταν ἔφθασε κάτω, ἐπῆρε τὸν πλακόστρωτο διάδρομον ποῦ περνοῦσε ἀπὸ τὰ δωμάτια τῆς ὑπηρεσίας κ' ἐτελείωνε ἐπὶ τὴν πισινὴν πορτοῦλα τοῦ κήπου. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ βγαίνει συντομώτερα.

Καθὼς ἐπερνοῦσε, πάντα σιγὰ, ἄκουσε ἕνα παρᾶξενον θόρυβον. Κάτι σὰν βηματικάκια συρμένα, σὰν πνιγμένες φωνές, σὰν ἀγκομαχητό. Κοντοστάθηκε, ἐπρόσεξε κ' ἐκατάλαβε πὼς ὁ

θόρυβος ἔβγαινε ἀπὸ ἕνα δωμάτιον τῆς ὑπηρεσίας. Ἐπλησίασε ἐπὶ τὴν πόρταν, καὶ τοῦ φάνηκε μιὰ στιγμή σὰ νὰ κινεῖται τὴ φωνὴ τοῦ Μίμη. Μπᾶ! πὼς ἐξύπνησε τόσο νωρὶς; καὶ τί ἐγύρευε ἐκεῖ-μέσα;... Ἀλλὰ ἡ πόρτα ἦταν κλειστὴ κ' ἐδίστασε νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

Τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ἦταν γωνιακόν. Στὸν ἄλλον τοῖχον, ψηλὰ-ψηλὰ, εἶχε κ' ἕνα μικρὸ φεγγίτη, παραθυράκι σκεπασμένον μόνον μὲ δίκτυν συρματινόν. Ἀπὸ ἐκεῖ δίπλα ἄρχιζε ἡ σκαλίτσα τῆς ταράτσας τοῦ ἰσογείου. Ἀμ' ἀνέβαινε κανεὶς τρία-τέσσερα σκαλιά, μποροῦσε ἐξαίρετα νὰ ἰδῇ ἀπὸ τὸν φεγγίτη τί συνέβαινε μέσα ἐπὶ τὸ δωμάτιον.

Περίεργος, σκανδαλισμένος, ὁ Ἄγγελος ἀνέβηκε. Ἐσίμωσε τὸ πρόσωπό του ἐπὶ τὸν συρματινόν δίκτυν καὶ εἶδε. Ἦταν ὁ Μίμης... Καὶ μαζί του ἦταν ἡ Μαριέττα.

Ὁ νεανίσκος τὴν εἶχε περιορίσει ἐπὶ τὸ χεῖλος ἐνὸς μεγάλου τραπεζιοῦ σκεπασμένου μὲ ἀσπρόρρονον, — φαίνεται πὼς ἡ δουλίτσα εἶχε σηκωθῇ πρῶτ' ἵνα νὰ σιδερώσῃ, — καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὴν φιλήσῃ.

Ὁ Ἄγγελος ἐστάθηκε λίγο, καὶ φοβούμενος μὴ γυρίσουν ἔξωθεν καὶ τὸν ἰδοῦν, κατέβηκε τὰ σκαλιά κ' ἔφυγε σὰν τὸν κλέφτην.

Ὅταν βγῆκε ἐπὶ τὸν κῆπον, αἰσθάνθηκε τὴν καρδιά του νὰ πάλῃ, σὰν νὰ ἦταν ἐνοχος αὐτός. Θυμήθηκε τὴ συνομιλίαν τοῦ ἐκείνη μὲ τὸν Μίμη, ἐπὶ τὸν δρόμον τῶν Ψηλωμάτων, ὅπου εἶχαν ἀπαντήσῃ τὴ Μαριέτταν, καὶ εἶπε μέσα του: «Καὶ τὸ κακὸ αὐτὸ ἐγὼ τὸ ἔκαμα...»

Δὲν ἔσφαλλε ὁ σπόρος τοῦ ἐφύτρωσε. Ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην, ποῦ μὲ τὴν ἐλαφρότητα ἐρώτησε τὸν ξαδελφό του ἂν τὴν ἐφίλησε ποτέ, ὁ Μίμης, μ' ὅλες τὰς διαμαρτυρίας καὶ τίς ἡθικὰς, ἐσυλλογίσθηκε πὼς δὲν θὰ ἦταν ἄσχημον... Σὰ νὰ τοῦλεγε μὲ τὴν ἐρώτησίν του ὁ Ἄγγελος, πὼς τὸ εὐμορφὸ κορίτσι, τὸ μεγαλωμένο ἐπὶ τὸ σπῆνι του, ἐπὶ τὰ χέρια του, εἶχε ὅλο τὸ δικαίωμα καὶ ὅλη τὴν εὐκολίαν νὰ τὸν χαρῇ αὐτός πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλον, ὁ μικρὸς ἀφέντης ἀπορήσῃ κ' ὁ ἴδιος πὼς δὲν τὸ εἶχε καταλάβῃ ὡς τώρα. Τάλλα ποῦ τοῦ εἶπε ὕστερα ὁ Ἄγγελος, τὰ ἔκρινε σὰ διδασκαλίαν μεγάλου πρὸς μικρότερον, ὑποκριτικῇ, καὶ οὔτε τὰ ἐπίστευσε οὔτε τὰ ξαναθυμήθηκε. Ἐτσι τοῦ ἀνοίξε τὰ μάτια καὶ τὸν ἔβαλε σὲ πειρασμόν.

Στὸν σκοτεινὸν ἔρωτα τοῦ ξαδελφου τοῦ μὲ τὴν ἀναθροφήν τοῦ σπιτιοῦ, ἐπὶ τὴν σχέσιν ἐκείνην ποῦ ἄρχιζε μὲ πόλεμον, μὰ ποῦ δὲν θάροῦσε

βέβαια να γίνη ἄδοξη νίκη, — ὁ Ἄγγελος ἔβλεπε ἀκόμη μιὰ συγγένεια καταπατημένη ἀπὸ τὴν κτηνώδη ὁρμή, ἀκόμη μιὰ παρθενικὴ ἀγνότητα ἐντροπιασμένη, ἀκόμη μιὰ ἱερότητα βεβηλωμένη. Καὶ τὸ ἀνοσιούργημα ἦταν δικό του, ὅσο σχεδὸν καὶ τὸ ἄλλο!

Συλλογισμένος, ἔφθασε ὡς τὴν ἄκρη τοῦ ληροστασιῦ κι' ἀγνάντεψε ἀπὸ μακρὰ τὴν ἐκκλησιολύα. Ὁ ἥλιος εἶχε προβάλλει ἀπὸ τὴ θάλασσα, κ' ἡ μικρὴ κόγχη τοῦ Ἱεροῦ, γυρισμένη κατὰ τὴν ἀνατολή, ροδοβάφθηκε μὲ τὶς πρῶτες ἀκτίνες. Τότε ὁ Ἄγγελος θυμήθηκε τὴν τελευταία σκηνὴ ἐκεῖ-μέσα, καὶ μὲ πικρὸ χαμόγελο ποῦ ἐτελείωσε σὲ μορφασμὸ ἀηδίας, εἶπε σχεδὸν δυνατὰ: «Ὁραῖα, ὠραῖα ἐστὸλιστα τὶς Ἀγίες Τράπεζες 'στὸν Κόκκινο Βράχο!»

Μ' αὐτὴ τὴ σκέψι, μ' αὐτὸ τὸ αἶσθημα, ὁλομόναχος 'στὸ ὕψωμα τοῦ ὅπως εἶχε ὄνειροπολήσει, ἐκύτταζεν ἓνα γύρο τὸ ληροστάσι, τὴ γέφυκ ἔληα μὲ τὴν κουφάλα, τὸν κῆπο, τὸ κίόσκι, τὴ βίλλα, τὸν Βράχο, τὴ θάλασσα, κι' ἀποχαίρετ' ἐκ μυστικὰ τὴν τοποθεσίαν ποῦ τοῦ ἔδωσε τόσες συγκινήσεις, τόσες χαρὲς καὶ τόσους σπαραγμούς.

Καὶ ἡ τοποθεσία, ροδοβαμμένη, γλυκειά, ἀγαθὴ φύσις, ἀνταποκρίθηκε μ' ἓνα χαμόγελο μεγαλοφυΐας καὶ συγγνώμης.

Πρέπει νὰ τὸ εἶδε καὶ νὰ τὸ αἰσθάνθηκε ὁ Ἄγγελος τὸ πρῶτὸν αὐτὸ χαμόγελο, γιατί σὲ λίγο, 'στὴν πολυτάραχη ψυχὴ του ἔγινε γαλήνη. Ἡ ἰδέα πῶς ἔφευγε μὲ τὸν καιρὸ, τὸν ἡσύχαζε κάπως καὶ τὸν παρηγοροῦσε. Κ' ἔφαρνα, σὰν εὐχὴ βγαλμένη ἀπὸ τὴν καρδιά, θυμήθηκε πάλι τὴν παροιμίαν τῆς Φωτεινῆς.

Σιγὰ-σιγὰ ξαναγύρισε 'στὸ περιβόλι, καὶ ὅ,τι εἶχε φθάσει 'στὸ κίόσκι, τὸν ἐφώναξε ἀπὸ πάνω ὁ Μίμης.

Ὁ χαροκόπος, ἀφοῦ ἐχόρτασε, φαίνεται, φιλιὰ, ἀνέβηκε 'στὴν κάμαρά του νὰ ποτελειώσῃ τὸ ντύσιμό του. Καὶ τώρα τοῦ μιλοῦσε ἀπὸ τὸ παράθυρο, ὅλος χαρὰ καὶ διάχυσι, ὅλος δροσιὰ καὶ χυμός, μὲ κομμένα μάτια συμπληθητικώτατα, καὶ μὲ μυτίτσα πρησμένη λίγο 'στὰ πλάγια.

— Ἐτοιμος, Ἄγγελε;

— Ἐτοιμότατος.

— Ἐφτασα κ' ἐγώ!

ἜΣΤΟ κίόσκι ἐπρογευμάτισαν ὅλοι μαζί γιὰ τελευταία φορὰ. Μὲ κάποια βία, γιατί ἡ ὥρα ἦταν περασμένη κ' ἔπρεπε νὰ φύγουν μὲ κάποια συγκίνησι, γιατί ἡ ἰδέα τοῦ χωρισμοῦ ἔ-

βάρυνεν ἀκόμη καὶ τὸν Ἄγγελο. Ἡ Φωτεινὴ, μὲ τὸ ἀσπρογάλαζο φόρεμα ποῦ τὴν εἶχε πρωτοῖδῃ, — δὲν τὸ ἔβαλεν ἐπίτηδες, ἦταν ἡ πιὸ συνειδησμένη τῆς πρωινῆς φορεσιάς, — μὲ χλωμὸ τὸ πρόσωπο, σκεπασμένο ἔδῳ κ' ἐκεῖ μ' ἄτακτες κοκκινάδες ἀμυδρές, ἔσκυπτε μπροστὰ 'στὸ φλυζάνι τῆς καὶ σχεδὸν δὲν ἔλεγε λέξι.

Ἐσηκώθησαν κ' ἐξεκίνησαν, ὅλοι μαζί γιὰ τελευταία φορὰ. Τὰ δέλφια ἔβαλαν τὸν Ἄγγελο 'στὴ μέση, καὶ ἀπὸ πίσω τους ἀκολουθοῦσε τὸ ἀνδρόγυνον. Ἐπῆραν τὸν δρόμο τῶν πλατάνων καὶ σιγὰ ἔφθασαν ὡς τὴ βρύση. Εκκεῖ, 'στὴ σκιερὴ δροσιὰ μὲ τοὺς μικροὺς βάλτους, τοὺς ἐπερίμενε τ' ἀμάξι, — τὸ ἴδιο ἀμάξι, φορτωμένο μὲ τὶς ἴδιες βαλίτσες, ὅπως εἶχεν ἔλθει μιὰ μέρα. Μόνο δίπλα 'στὸν Νιόνιο ἦταν τοποθετημένη τώρα καὶ μιὰ γάστρα μὲ ὠραία μπουγαρινιά, — δῶρο τῆς κυρίας Σάντρη πρὸς τὴ γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς.

Ἀπὸ τὸν μολυβένιο σωλῆνα ποῦ ἐπρόβαλλε ἀνάμεσα σὲ χορταριασμένες πέτρες, ἀνοικτὸν νύχτα-μέρα, ἡ ἀκοίμητη Βρύση ἐτόξευε τ' ἀργυρὸ τῆς νερό, χωρὶς μεγάλην ὁρμή, χωρὶς βία, σχεδὸν χωρὶς θόρυβο, μὲ τὴν ἡσυχὴ ἐπιμονή, μὲ τὴ σταθερὴ μονοτονία τοῦ αἰωνίου. Ὁ κρουνός, μὲ γλυκὸ, μελαγχολικὸ τραγουδάκι, ἔρρεε μέσα 'στὴν πέτρινη δεξαμενὴ, γεμάτη, ξεχειλισμένη, — ὑδάτινο καθρέφτη πάντα θολὸ ἀπὸ τὶς μύριες κυκλικὲς ρυτίδες ποῦ ἐκυνηγοῦνταν ἀναγεννημένες 'στὴν ἐπιφάνεια.

Ὁ Ἄγγελος αἰσθάνθηκε σὰ δίψα. Κ' ἔδρασκελίσσε τοὺς βάλτους, κ' ἐσίμωσε 'στὴ βρύση, κ' ἐκόλλησε τὸ στόμα του 'στὸ σωλῆνα καὶ ἤπιε κρύο νερό. Μὲ τὶς πρῶτες γουλιές εἶδε πῶς ἐδιψοῦσε 'στ' ἀλήθεια, κ' ἐτραβήξε ὡς πού ἐκουράσθηκε.

Καθὼς ἐπλησίαζε τοὺς ἄλλους, ποῦ τὸν ἐπερίμεναν κοντὰ 'στ' ἀμάξι, κ' ἐσκουπίζε μὲ τὸ μανδῆλι τὶς σταγόνες ποῦ εἶχαν βρέξει τὰ ροῦχα του, ἐφώναζε γελαστός:

— Σὰς ἔχω μάρτυρες!.. Ἡπια, φεύγω, κ' ἡ βρύση τρέχει... Νὰ μὴ μοῦ πῆτε κ' ἐμὴ μὲρα, πῶς ἡ δίψα μου κ' ἡ κακοτυχία μου τὴν ἔκαμε πάλι νὰ στροφίῃ δυὸ-τρία χρόνια!

— Ὅχι, ὄχι... αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἔχεις φόβο! εἶπε ὁ κύριος Σάντρη.

Οἱ ἄλλοι ἐγελοῦσαν. Μόνον ἡ Φωτεινὴ δὲν ἐγέλασε. Ἐσυλλογίσθηκε ἀθέλητα πῶς κάποια βρύση ἐστρόφεψε πάλι 'στὴ δίψα τοῦ Ἀγγέλου, τὴν ἴδιαν ὥρα ποῦ ἔκαμε νὰ πῇ 'στὰ γερά... Τέτοιον σκέψι δὲν θὰ μπορούσε ἴσως νὰ τὴν ἐκφράσῃ μὲ λόγια. Ἐστὸν νοῦ τῆς ὅμως, μιὰ πρώτη

εἰκόνα, — ἐκεῖνη ποῦ τῆς εἶχεν ἐντυπωθῇ ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἀγγέλου καὶ ποῦ τῆς τὴν ξαναθύμισε τώρα τὸ κάμωμά του, — ἐγέννησε αὐτόματα μιὰν ἄλλη, ποῦ τῆς ἐφάνηκε ταιριαστή...

Κ' ἐλυπήθηκε τὸν κακότυχον ἡ ψυχὴ τῆς.

ΕΚΕΙ ἐπρόκειτο νὰ χωρισθοῦν. Μόνον ὁ κύριος Σάντρη καὶ ὁ Μίμης θὰ συνώδευαν τὸν ξένο τους ὡς τὸ βαπόρι. Οἱ δύο γυναῖκες ἔπρεπε νὰ τὸν ἀποχαιρετήσουν τώρα.

Ὁ Ἄγγελος ἐφίλησε πρῶτα τὸ χερί τῆς θείας του κ' ἐκεῖνη τὸν ἔσφιξε 'στὴν ἀγκαλιά τῆς καὶ τὸν ἐφίλησε σὰν παιδί τῆς πολλὰς φορὲς, μὲ δάκρυα καὶ μὲ λόγια θερμά:

— 'Στὸ καλὸ, Ἄγγελέ μου... 'στὸ καλὸ, παιδάκι μου... Νὰ μοῦ γλυκοφιλήσῃς τὴ μητέρα σου... Νὰ μὴ μᾶς ξεχάσετε... νὰ μᾶς γράφετε... Ἀκούς, Ἄγγελε;

Ὁ Ἄγγελος τῆς τὸ ὑποσχέθηκε... τὴν εὐχαρίστησε γιὰ τὴν ἀλησμόνητη φιλοξενία... τὴν ἐβεβαίωσε πῶς οἱ ἡμέρες ποῦ ἔζησε 'στὸν Κόκκινο Βράχο ἦταν οἱ πιὸ εὐτυχισμένες τῆς ζωῆς του... Εἶπε πολλά. Λὲς κ' ἐγύρευε μὲ τὰ λόγια νὰργοπορήσῃ μιὰ δύσκολη στιγμή.

Ἀλλὰ ἦλθε κ' ἡ σειρά τῆς Φωτεινῆς.

Ἡ κόρη στεκόταν δίπλα 'στὴ μητέρα τῆς, ἀκίνητη, ἀλύγιστη, μὲ τὰ χέρια κρεμαστά, μὲ τὰ βλέφαρα χαμηλωμένα.

— Φωτεινή;... εἶπε σιγὰ-σιγὰ ὁ Ἄγγελος, καὶ τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χερί.

Ἐσεύσθηκε, σὰ νὰ ξυπνοῦσε ἀπὸ νάρκη. Κ' εὐθύς, μὲ κίνημα ζωηρὸ, ἐσήκωσε τ' ἄλλο τῆς χερί κι' ἀγκαλιαστὰ τὸ ἐστήριξε 'στὸν ὦμο του. Γιὰ μιὰ στιγμή τὸν ἐκύτταξε κατὰμματα, μὲ χαμόγελο ἀβίαστο ἀλλὰ θλιβερό. Κ' ἔκλιε πρὸς τὸ πρόσωπό του.

Ἀλλάξαν ἓνα φιλή, — ἓνα μόνο. Τὰ χεῖλη τῆς κόρης μὲ τὶς παρὰξενες γραμμὲς, ἰδιότυπες καμπύλες, ἔντονες, ποῦ γλυκογύριζαν 'στὶς ἄκρες στρηφτά, ἀκούμπησαν 'στὸ μάγουλο τοῦ νέου χωρὶς δισταγμὸ, σφικτὰ καὶ πλατεῖα, σὲ φιλή μεγαλόφυχο συγγνώμης. Ἀλλὰ τὰ χεῖλη ἐκείνου μόλις ἐτόλμησαν νὰ χαϊδέψουν τὸ χνοῦδι τῆς, κ' ἔσκασαν δειλὰ σχεδὸν 'στὸν ἄερα. Σὰ νὰ ξανάκουσε γιὰ τρίτη φορὰ τὴ βαθεῖα τῆς φωνὴ «μὴ μάγγιζες!», ὁ Ἄγγελος τὰ ἔχασε, κι' ἀφίσην ἓνα φιλή περίτρομο, ψυχρὸ, ψεύτικο, γιὰ νὰ τὸ ἰδοῦν οἱ ἄλλοι περισσότερο, παρὰ γιὰ νὰ τὸ αἰσθανθῇ ἡ Φωτεινὴ.

— Ἐλα λοιπόν, Ἄγγελε! ἐφώναξε τὴ στιγμή

ἐκεῖνη ὁ Μίμης τὸ ξέρεις πῶς θὰ σάφισῃ τὸ βαπόρι;

— Μακάρι! εἶπε ἡ κυρία Σάντρη.

Ἡ Φωτεινὴ ἐκίνησε τὰ χεῖλη σὰν κάτι νὰ θελε νὰ πῇ, — ἀλλὰ δὲν ἀκούσθηκε λέξι. Ἀπὸ τὴ θέσι τῆς, ἐκύτταζε τὸν Ἄγγελο ποῦ ἀνέβαινε 'στ' ἀμάξι. Κ' ἐκρατοῦσε ὁλοένα τὰ βλέφαρά τῆς τεντωμένα, ὁλάνοικτα, σὰ νὰ τὴ γαργάλιζε κανένα δάκρυ, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀφίση νὰ χυθῇ.

Τὸ ἀμάξι ἐκίνησε. Οἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν 'στὴ Βρύση, ἀποχαιρετῶντας, ὡς ποῦ ἐχάθηκε 'στὸν κατήφορον κ' ἡ ἄκρη τοῦ καμτσικιοῦ. Ἡ Φωτεινὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ κυττάζῃ μὲ τὰ βλέφαρα στυλωμένα ἀλλὰ τώρα τὰ γαλανά τῆς μάτια ἦταν ὑγρά... Καὶ τὴ στιγμή ποῦ πσιωπλάτησε κ' ἔρριξε κάτω τὸ κεφάλι κ' ἔπιασε τὸ μπράτσο τῆς μητρὸς τῆς νὰ γυρίσιν 'στὸ σπίτι, δυὸ δάκρυα ἔβρεξαν τὰ χλωμά μάγουλά τῆς.

Ἀμύλητες, μάννα καὶ κόρη, περνοῦσαν ἀργὰ τὸν ἡσκιερὸ δρόμον τῶν πλατάνων. Ἡ κυρία Σάντρη, ἀληθινὰ συγκινημένη ἀπὸ τὸ χωρισμό, κάθε τόσο, σὰ νὰ μιλοῦσε ἀπὸ μέσα τῆς, ἐστέναζε:

— Ὁ καὶμένος ὁ Ἄγγελος!

— Καὶ ποῦ νὰ ξερες τί δυστυχισμένος ποῦ φεύγει! συλλογιζόταν ἡ Φωτεινὴ.

Λίγο πρὶν φθάσουν 'στὸ πλάτωμα, ἡ μητέρα τῆς ἐγύρισε ἄξαφνα καὶ τὴν ἐρώτησε:

— Δὲ μοῦ λές, Φωτεινή, τώρα ὅτε τα εἶχαι τσουγγυρίσει μὲ τὸν Ἄγγελο;

— Ἐμεῖς; ἔκαμε ἡ Φωτεινὴ καθόλου!

Πῶς σὰς ἐφάνηκε;... — Ἐρῶ κ' ἐγώ; ἔτσι μοῦ φάνηκε... — Λάθος!

Δὲν εἶπε τίποτε ἄλλο ἡ Φωτεινὴ, γιατί ἐφοβήθηκε μὴ τὴν πιάσουν τὰ κλάμματα... Τίποτε δὲν ἐπιθυμοῦσε παρὰ νὰ φύγῃ ὁ Ἄγγελος τὸ γρηγορώτερον καὶ ὅμως τὴν τελευταία στιγμή τὸν ἐλυπήθηκε τόσο, ποῦ ἀποροῦσε κ' ἡ ἴδια. Τὸ δειλὸ φιλή του, σὰ νὰ τῆς εἶχε δεῖξει διαμὰς ὅλη του τὴ δυστυχία, τὴν ἐσπάραξε. Ἀλήθεια λοιπόν, 'στὰ βάθη τῆς καρδιάς τῆς τὸν εἶχε συχωρέσει; Ἀλήθεια, δὲν αἰσθανόταν πιά τίποτε, κανένα μίσος γιὰ τὸν παράνομον ἐξάδελφον ποῦ ἐτόλμησε νὰ τῆς μιλήσῃ γι' Ἀγάπη;

Δὲν ἤξερε, παρὰ πῶς ἦταν λυπημένη. Ἡ ἐρημιά τῆς τῆς ἐφάνηκε ἀκόμη πιὸ ἐρημὴ ὅταν ἐγύρισε ἀπὸ τὴ Βρύση. Κάτι ἔλειπε τώρα ἀπὸ τὸν Κόκκινο Βράχο, κάτι ἔλειπε!... Τὸ σπίτι, τὸ περιβόλι, τὸ ληροστάσι, — περίεργο!

λές και την εκύτταζαν θλιβερά, βουρκωμένα... Καί όταν ξαναμπήκε 'στο κιόσκι, κ' είδεν επάνω 'στο σκαμνάκι το βιβλίο του 'Αγγέλου, που το είχε ξεχάσει ανοιγμένο 'στη σελίδα που 'εδιάβαζε, και της 'εφάνηκε πώς σ'α να τον 'περίμενε, πώς τώρα νά, θά φθάση κι' αυτός απ' το στρατόνι, και θά το πάρη, και θά καθήση 'στην ακρούλα του να το αποτελειώση, — αίσθάνθηκε να την πνίγη το κλάμμα που σωρεύουνταν μέσα της τόσην ώραν, και αφού εκύτταξε γύρω κ' 'εβραιοώθηκε πώς είνε μόνη, 'έπεσε 'στο ψάθινο καναπεδάκι κ' 'έξεσπασε σ'ε λυγμούς.

ΕΚΛΑΙΓΕ τον 'εξάδελφό της, μόνο τον 'εξάδελφό της. Τον καλό κι' αγαπημένον 'εξάδελφο, όπως τον 'εγνώρισε, από την ημέρα που τον πρωτοείδε ως τη φοβερή στιγμή που της μίλησε 'στον Κόκκινο Βράχο κ' 'έξαφνα 'εχάθηκε... Γιατί τις τελευταίες τρεις ημέρες, όχι, δεν είχε πιά 'εξάδελφο. Διαμιάς της είχε γίνει κάτι χειρότερο από ξένος, 'εχθρός. Τον 'εμισούσε. 'Η ιδέα πώς 'ένας τόσο στενός συγγενής, 'ένας 'αδελφός, μπόρεσε να την κυττάξη «μ'ε μάτι κακό», της 'έκαμνε τόση φρίκη, που και διπλά να τον αγαπούσε, πάλι θά τον 'εμισούσε το ίδιο.

'Στην αρχή, με την πρώτη εντύπωση, δυσκολόβυστη, με την κατάπληξη, με τον ανέκφραστο τρόμο που της 'εγέννησε το μυστικό του, 'έτσι 'εγωίστρια 'εδείχθηκε. Συλλογιζόταν μόνο τον 'εαυτό της, και της φαινόταν πώς σ'α να θέλησε να της στήση παγίδα, σ'α να γύριψε να της κάμνη κακό. 'Επειτα όμως, σιγά-σιγά, 'αρχισε να 'συλλογίζεται λίγο και τον άλλον. 'Από την πρώτη στιγμή που της παρουσιάσθηκε λυπημένος, δυστυχισμένος, το μίσος μ'αλάχθηκε, ή φρίκη της 'έπεσε. Κι' 'αρχισε να τον λυπάται.

'Εφταιγε κ' 'εκείνος 'αν την 'αγάπησε; 'Όσον 'απραγή κι' 'αν ήταν ή Φωτεινή, 'ήξερε πώς ή 'Αγάπη δεν 'έχει κυβερνήτρα τη θέλησι. 'Εξάδελφ'η του, ναί, αλλά την 'έβλεπε και την 'εγνώριζε πρώτη φορά. 'Ηταν γι' αυτόν, — μη δεν της τώπε; — τ' ωραιότερο κορίτσι απ' όσα είδε ποτέ. Καί σιγά-σιγά, χωρίς να το καταλάβη, μέρα-νύχτα μαζί της σ'ε συνάφεια τόσο στενή, 'αφισε τη φιλία του, τη στοργή του, να γίνη 'Αγάπη. Αυτό δεν 'ήταν σωστό, δεν 'ήταν τίμιο... Ποιός είπε όχι; Μήπως δεν το 'έβλεπε κ' 'εκείνος και δεν 'επολεμούσε να καταπνίξη το

ἀσυγχώρητο αἶσθημα; 'Εκείνες οἱ ἀνεξήγητες παραξενιές των τελευταίων ημερῶν, οἱ κρυφοὶ θυμοὶ του, οἱ σκοτεινὲς μανιές του, — τώρα τὸ 'εξηγοῦσε, — τί ἄλλο ἦταν παρ' ἀγῶνας καὶ πόλεμος μὲ τὸν ἑαυτό του; 'Επιτέλους τὸ αἶσθημα τὸν 'εκυρίευσε τόσο φλογερὸ, που εὐρέθηκεν ἀναγκασμένος νὰ τῆς τ' ὁμολογήσῃ. Κάθε δυστυχισμένος ἄνθρωπος 'στη θέσι του δὲν θά-κανε τὸ ἴδιο;... Θὰ ζητοῦσε μὲ πᾶσα θυσία τὴν εὐτυχία του!

Τί κακὸ λοιπὸν 'έκαμε μὲ τὴ θέλησί του ὁ 'Αγγελος, γιὰ νὰ τὸν μισήσῃ; 'Όχι, δὲν 'έκαμε, — 'έπαθε. 'Επαθε ὅ,τι κι' ὁ 'εξάδελφος τῆς Γιούλιας που τὸν 'ελυπόταν γιὰ τὴ δυστυχία του μὲ τὴ διαφορὰ πῶς αὐτοῦ ή δυστυχία μπορούσε νὰ ἦταν γλυκύτερη, ἀφοῦ κ' ή Γιούλια, καταπῶς 'έλεγε ὁ κόσμος, ὑπόφερε μαζί του, — ἐνῶ αὐτὴ... ὦ, αὐτὴ τοῦ 'εφ'έρθηκε μὲ τὸν χειρότερο, τὸν σκληρότερο, τὸν ἀγριώτερο τρόπο...

Δὲν τοῦ ξαναμίλησε — δὲν τὸν ξανακύτταξε, — καὶ τὸν 'αἶρεσε νὰ φύγῃ, — τὸν 'εδιόξε!

Τί σημαίνει πῶς δὲν μπορούσε νὰ κάμνη διαφορετικά; Μήπως γιὰ τοῦτο ἦταν λιγώτερο δυστυχισμένος κι' ἀξιολύπητος ὁ 'Αγγελος;

'Ω, ναί, δυστυχισμένος... Αὐτὸ πιά τὸ 'έβλεπε καθαρὰ τις τελευταῖες ἡμέρες, ὅσες ὥρες 'έμενε μαζί της 'στη βίλλα. Μ' ὅσα 'έκαμνε, ἀπὸ εὐγένεια καὶ μὲ ἡρωισμό, γιὰ τοὺς ἄλλους, νὰ τὸ κρύψῃ δὲν μπορούσε. Εἶχεν ἀλλάξῃ καὶ τὸ χρῶμα του, κ' ή φωνή του, καὶ τὸ ὕφος του. Εἶχαν πέσει ὅλες οἱ χαρούμενες γραμμὲς τοῦ προσώπου του, ὡς καὶ τὸ μουστάκι του ἦταν κατεβασμένο λυπητερά... 'Επασχε, 'εβασανίζοταν... Καὶ γι' αὐτὸ τὸ μαρτύριο ποιὸς 'εφταιγε τάχα;

'Εκείνο τὸ βράδυ τῆς τὸ εἶπε: 'Εγὼ θὰ εἶμαι πάντα δυστυχισμένος... 'Εσὺ δὲν 'έχεις νὰ πάθῃς τίποτα... Αὐριο φεύγω καὶ δὲν μὲ ξαναβλέπεις ποτέ».

Κ' 'έφυγε... Τὸν 'επῆρε τ' ἀμᾶξι που τὸν 'έφερε κ' 'εχάθηκε 'στον κατήφορο. Πάει!

Μονάχη 'στο κιόσκι, πεσμένη 'στο ψάθινο καναπεδάκι, ή Φωτεινὴ 'εκλαίγε τὸν χαμένο της 'εξάδελφο. Κ' 'εκλαίγε ἀκόμα τὸν νέον που γιὰ τὴν εὐμορφία της 'εφευγε μ' ἀγιάτρευτη πληγὴ 'στην καρδιά, — αἰώνια διψασμένος, κ' ή Βρύση στροφεμένη γι' αὐτόν.

Τέτοια ἦταν, — συλλογιζόταν ή Φωτεινὴ, — ή θλιβερὴ του Μοῖρα.

[Ἐπεται συνέχεια] ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΞΕΝΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΑΝΑΓΚΑΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

'Απὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μ. Α. Τριανταφυλλίδου «Ξενηλασία ή Ἰσοτέλεια» δημοσιεύομεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο. ἐπιφυλαττόμενοι νὰ ἀναλύσωμεν τὸ ἔργον εἰς τὴν Φιλολογικὴν Ζωήν.

Η εἴσοδος τῶν ξένων λέξεων εἰς τὰς γλώσσας ὀφείλεται πάντοτε εἰς κάποιον λόγον, φανερόν ή λανθάνοντα ή ή ξένη λέξις γίνεται γνωστὴ μαζί μὲ νέον ἀντικείμενον, ή ή ἐμφάνισις τῆς συνδέεται μὲ τελειοποίησιν γνωστοῦ ἤδη καὶ ὀνομασμένου πράγματος, ή εἶναι ἀποτέλεσμα ξένης ἐπιβολῆς, ξένης κυριαρχίας, ή ὀφείλεται ἀπλῶς εἰς ξενομανίαν, πιθηκισμόν, κτλ. 'Ανεξαορτήτως ὅμως τοῦ λόγου ὁ ὁποῖος συνήργησε εἰς τοῦτο, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ή ἀφορμὴ ή προκαλέσασα τὴν 'εξαφάνισιν τῆς τυχόν προϋπαρχούσης ἐγχωρίου λέξεως καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ξένης, ὅταν μίαν φορὰν 'έχει γενικευθῇ πλέον ή χρῆσις τῆς, ὅταν ή ξένη λέξις εἰσελθοῦσα εἰς γενικὴν χρῆσιν διετελέσεν ὁλοκλήρους ἑκατονταετηρίδας μέλος τῆς γλώσσης ή ὁποία τὴν ἐπολιτογράφησε, ἀποκτᾷ δικαίωμα ἀναφαίρετα.

'Ελέχθη περὶ τῶν ξένων λέξεων ὅτι «ἐλάχιστα τοῦτων ἀνεπλήρωσαν ἀρχῇθεν ή ἀναπληροῦσι νῦν ἔτι ἀληθῆ ἔλλειψιν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ γλώσσῃ». 'Εν πρώτοις νομίζομεν ὅτι δὲν ἦσαν τόσον ὀλίγαι, τόσον ἐλάχισται αἱ ξεναὶ λέξεις ὅσαι εἰσῆλθαν εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἔνεκα πραγματικῆς ἀνάγκης αὐτῆς, καὶ αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς προσλήψεως τῶν ἀνεπλήρωσαν ἀληθῆ ἔλλειψιν ἀκόμη καὶ σήμερον παραλαμβάνομεν καθ' ἑκάστην εἰς τὸν λόγον μας νέας λέξεις μαζί μὲ νέα πράγματα. 'Αλλὰ ἔστω, καὶ ἂν πραγματικῶς ἦτο ἄσκοπος ή εἴσοδος εἰς τὴν γλῶσσαν μας τῆς σούβλας, τῆς βίδας καὶ τοῦ τενικέ, καὶ ἂν δὲν ἀνεπλήρωσε τίποτε τὸ λουρί καὶ τὸ τσακμάκι, καὶ ἂν ἦτο περιττὴ ή εἴσοδος καὶ χρῆσις τοῦ ἀμακῶνω, τοῦ σουφρώνω καὶ τοῦ καπαρώνω, αἱ λέξεις αὗται ἀναπληρώνουν τώρα κατὰ, ἐπειδὴ ἀπέκτησαν διὰ τῆς χρήσεως καὶ τοῦ χρόνου δικαιώματα τοιαῦτα, ὥστε καθε περιγραφή των νὰ δημιουργήσῃ ἀληθῆ ἔλλειψιν.

'Η εἴσοδος καὶ χρῆσις λέξεως ξένης εἰς μίαν γλῶσσαν εἶναι, καθὼς εἶπαμεν, γλωσσικὸν φαινόμενον, εἶναι ἱστορικὸν γεγονός, τὸ ἀνέκλιτον δὲ ή μὴ ἐνός τοιούτου φαινομένου δὲν 'εξαρτᾶται καθόλου ἀπὸ τὸ ἂν ὑπῆρχε ή ὄχι εἰς τὴν προγενεσιέραν φάσιν τῆς γλώσσης λέξις

ταυτόσημος. 'Αφοῦ ἅπαξ ή παρειὰ ἔγινε μάγουλο καὶ ὁ ἄλλας λουκάνικο. ἀφοῦ ὁ φοῦρνος ἔξετόπισε κλιβάνους, κριβάνους, ἱπνοῦς, πνιγῆς καὶ πνιγῆας, καταντᾷ περιττὴ κάθε ἔρευνα ή συζήτησις περὶ τῆς ἀνάγκης ή ἀληθοῦς ἐλλείψεως» που ἀνεπλήρωσεν 'Ό,τι ἦτο διὰ τοὺς ἀρχαίους ή παρειὰ εἶναι δι' ἡμᾶς τὸ μάγουλο, ἀφοῦ αἱ παρειὰ τῶν ἀρχαίων 'Ελλήνων καὶ τὰ μάγουλα ἡμῶν τῶν νεωτέρων εἶναι ἐπ'ἀνω κάτω τὸ ἴδιο πράγμα· ἀλλὰ τὸ νὰ ζητῇ κανεὶς τὴν ἐπ'ἀνδον τῆς παρειᾶς ἐπειδὴ τὸ μάγουλο δὲν ἀνεπλήρωσε ἀληθῆ ἔλλειψιν τῆς γλώσσης, εἶναι σὺν νὰ ἐζητοῦσε τὴν ἐπαναφορὰν ὄλων τῶν ἀρχαίων λέξεων ὅσαι ἀντικατεστάθησαν μὲ τὸν καιρὸν ἀπὸ ἄλλας ξενὰς ή ἐλληνικάς, εἶναι σὺν νὰ ἐζητοῦσε νὰ ξαναγίνουν ὅτιες οἱ μύτες μας, ἀρχάδες ή ὄρχναι οἱ ἀγριαπιδιές μας, μῆλα περσικά τὰ ροδάνικα, μῆλα μηδικὰ τὰ πορτοκάλια καὶ μῆλα ἀρμενικά τὰ βερύκοκκα, ἀφοῦ ὅλαι αἱ νέαι ἐλληνικαὶ λέξεις, ἀνεξαορτήτως τῆς καταγωγῆς των, εἶχαν ἤδη τὰς ἀντιστοίχους των εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ἐπομένως ἦσαν ὅλως διόλου περιτταί. 'Η ἀξίωσις νὰ ἐκβάλωμεν ὅλας τὰς ξενὰς λέξεις ὅσαι δὲν ἀνεπλήρωσαν ἀληθῆ ἔλλειψιν τῆς γλώσσης, δὲν εἶναι παρὰ διαφορετικὴ διατύπωσις τοῦ συχνὰ ἀκονομένου: «τὸ ἤξεραν οἱ ἀρχαῖοι; πῶς τὸ ἔλεγαν;».

'Επειτα, ποῖα εἶναι ή γλῶσσα τῆς ὁποίας αἱ ξ. λ. δὲν ἀνεπλήρωσαν ή δὲν ἀναπληρώνουν καμίας ἀληθινῆς ἔλλειψιν; ὄχι βέβαια ή ἀρχαία ἐλληνική, ή ὁποία οὔτε κἂν τὰς εἶχε εἶναι φανερόν ὅτι πρόκειται διὰ τὴν ἰδικὴν μας γλῶσσαν, τὴν νέαν. 'Αλλὰ ή τωρινὴ μας γλῶσσα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ αἰῶνων ὑπάρχουν αἱ λέξεις αὗται, αἱ νεοελληνικαί, αἱ ἰδικαί τῆς, δι' αὐτὸν ἴσα ἴσα τὸν λόγον, ἐπειδὴ τὰς ἔχει, δὲν αἰσθάνεται καμίας ἔλλειψιν, οὔτε ἔχουν νὰ ἀναπληρώσουν καὶ ξαναπληρώσουν τίποτε αἱ λέξεις που ὑπάρχουν εἰς τὰ σπλάχνα τῆς. Μὲ περισσότερον δίκαιον θὰ ἐρωτήσῃ κανεὶς: ὅλοι οἱ 'Ελληνες ἀπὸ αἰῶνων λέγουν λουρί, ταβάνι, τζάμι, τσέπη, τσεπάνω, καὶ ὄχι ἱμάς, ὄροφος, ὑλοπινάκες, θυλάκιον, θύλακος, ἐνθυλακῶ ἀπὸ δύο σχεδὸν χιλιάδων ἐτῶν λέγουν σκάλα, πόρτα, φοῦρνος, σούβλα, σουβλί καὶ ὄχι κλίμαξ, θύρα, κλιβανος, ὀβελός, σιβύνη, ὀπήσιον ποῖα ἔλλειψις ὑπάρχει καὶ ζητοῦμεν νὰ τὴν ἀναπληρώσωμεν μὲ αὐτὰς τὰς τελευταίας λέξεις; ματαιό-

τατος *δοσις αἰσχύνων* τὰ ἐπιχώρια παπταίνει τὰ πόρω. Τὸ νὰ γυρεύη κανεὶς νὰ γίνουν τὰ ἰδικὰ μας μάγουλα *παρειά*, ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο σημαίνουν τὸ ἴδιο, εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἴδιο σὰν νὰ ἐζητοῦσε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους νὰ εἶπουν *μάγουλα* ἢ τοῦλάχιστον *μάγυλα* (κατὰ τὸ *τυφέκιον*) τὰς *παρειάς* των καὶ *μύτας* τὰς *ὄντας* των, ἀφοῦ καὶ αὐτὰ σημαίνουν τὸ ἴδιο πρᾶγμα ἢ ἀπαίτησις θὰ ἦτο ἐξ ἴσου δικαία, διότι καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ζητεῖται ὡς γνώμων τοῦ ὀρθοῦ ὅχι ἡ χρῆσις τῆς συγχρόνου γλώσσης, ἀλλὰ ἡ χρῆσις ἄλλης ἐποχῆς. Πρέπει τότε νὰ πορῶμεν πῶς καὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν προέγραψαν λέξεις καθὼς Butter, Spiegel (speculum), Käse, Drache, ἀφοῦ οἱ πρόγονοί των εἶχαν ἤδη τὰς καταλήλους λέξεις διὰ νὰ εἶπουν τὰ πράγματα ποῦ ὀνομάζονται σήμερον μὲ ξένας λέξεις, πῶς δὲν ἐσκέφθησαν νὰ ἐπαναφέρουν λέξεις καθὼς Aue, Wert, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε καμία ἀνάγκη καὶ καμία ἔλλειψις ὥστε νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἐκβολή των ἀπὸ ξένην λέξιν, τὴν λατινικὴν Insel (insula). Ἀλλὰ μήπως ἀνεπλήρωσεν εἰς τὰ γαλλικὰ πραγματικὴν ἔλλειψιν τῆς γλώσσης ἡ χρῆσις λέξεων καθὼς ouragan, assassin; μήπως πρὸς δήλωσιν τῆς θυέλλης καὶ τῆς καταιγίδος δὲν ἔχουν οἱ Γάλλοι τόσα καὶ τόσα γνήσια γαλλικὰ συνώνυμα: orage, bourrasque, tempête, tourmente; ἢ μήπως δὲν ἔχουν οἱ Γάλλοι μουστάκια καὶ ἦτον ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ δανεισθοῦν τὰ moustaches των ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ τὰ mostacho των καὶ οἱ Ἰσπανοὶ πάλιν τί ἀνάγκην εἶχαν νὰ δανεισθοῦν τὸν ἑλληνικὸν *μύστακα*;

Ἐπειτα, τότε ὑπῆρχεν «ἀληθὴς ἔλλειψις» τῆς γλώσσης; φυσικῶς τῷ λόγῳ ὅταν ὑπῆρχεν ἤδη ἡ ἀρχαία ταυτόσημος λέξις πρὸς δήλωσιν τοῦ ἀντικειμένου τὸ ὅποιον ἀργότερα ἐδηλώθη μὲ τὴν ξένην· πιστεύει ὅμως κανεὶς ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐφοροῦσαν παντελόνια καὶ παπούτσια σὰν τὰ ἰδικὰ μας; Ἀλλὰ ἔστω· αἱ *περικελεύειδες* καὶ τὰ *ὑποδήματα* τῶν ἀρχαίων δὲν ἦσαν μὲν καθὼς τὰ τωρινά, ἀλλὰ ἐχρησιμοποιούντο εἰς ἀνάλογον χρῆσιν, ὥστε δὲν πειράζει νὰ τὰ μεταχειρίζομεθα καὶ ἡμεῖς πλησιάζοντες ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς ἐκείνους· ναὶ μὲν, ἑλληνικὴ εἶναι ἡ παροιμία *παπούτσι ἀπὸ τὸν τόπο σου* κ' ἄς εἴναι καὶ *μπαλωμένο*, ἀλλ' ἡμεῖς νομίζομεν καλύτερον νὰ φοροῦμεν τὰ παπούτσια τῶν ἀρχαίων καὶ ἄς μὴν εἶναι ὅλως διόλου τὰ ἴδια μὲ τὰ ἰδικὰ μας. Μήπως ὅμως εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι τίποτε ρούχα ἀνάλογα μὲ τὰ ἰδικὰ μας τὰ *σουρτοῦκα* καὶ τὰ *γελέκα*, τοὺς *κορσέδες* καὶ τὰ

κολάρα καὶ ἐξητήθη νὰ μετονομασθοῦν αὐτὰ ἐπενδύται, ὑπενδύται καὶ *περιλάμια*· μήπως οἱ γαλόσες καὶ τὰ *τακούνια* δὲν ἀνεπλήρωναν καμίαν ἀληθῆ ἔλλειψιν ἀλλὰ ἐμεταχειρίζοντο ἤδη οἱ ἀρχαῖοι *πυλοβατίδες* καὶ *υποπιτέρνια*; μήπως εἶχαν *τενεκέδες* καθὼς ἡμεῖς καὶ τοὺς ἔλεγαν *λευκοσιδήρους*; ἢ μὴ τυχὸν ἐγνώριζαν οἱ ἀρχοῖοι *τυφέκια*, *τηλεβόλα* καὶ *φυσίγγια* εἰς τὰ ὅποια ἐμεταμορφώσαμεν τὰ *τουφέκια* μας, τὰ *κανόνια* καὶ τὰ *φουσέκια*;

Ὅταν λέγεται ὅτι «ἐλάχισται ξ. λ. ἀνεπλήρωσαν ἀληθῆ ἔλλειψιν» ἐξυπακούεται βέβαια ὅτι αἱ μὲν ἄλλαι, αἱ πολλαί, πρέπει νὰ ἐκβληθοῦν, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι αὐτὸ λόγος νὰ ἐκβληθοῦν καὶ αἱ ἐπίλοιποι, αἱ ἐλάχισται αἱ ὁποῖαι ἀνεπλήρωσαν πραγματικὴν ἔλλειψιν. Ἀλλὰ μήπως εἰς τὴν πεισματώδη καὶ ἀλόγιστον προγραφὴν ποῦ διενεργήθη, ἐσκέφθηκε ποτὲ κανεὶς νὰ κρατήσῃ μίαν ξένην λέξιν ἐπειδὴ ἀνεπλήρωνεν ἔλλειψιν; μήπως ὁ Κοραῖς δὲν ἠθέλε νὰ ἐκβάλωμεν *ὅλας* τὰς ξένας λέξεις; μήπως σήμερα ἀκόμη οἱ περισσότεροι δὲν ἐλπίζουν τὸ ἴδιο, καὶ δὲν ἔχουν τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν θάργῃ νὰ ἐπιτελεσθῇ τὸ κατόρθωμα αὐτό, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ παλλάξῃ τὴν γλώσσαν τόσον περιττοῦ βάρους, τόσης φθορᾶς καὶ τόσης χυδαιότητος; μήπως ἐξήτασε ποτὲ κανεὶς ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ὅσοι γυρεύουν νὰ ἐπαναφέρουν εἰς χρῆσιν λέξεις ἀρχαίας καὶ νεκράς, ἂν πραγματικῶς μᾶς χρειάζονται ἢ ὅχι· ἂν ἔχη κανένα σκοπὸν ἢ εἰσαγωγὴ των ἢ ὅχι, ἂν ἡ γλώσσα πλουτίζεται ἢ ὅχι, ἂν τέλος ἔξω ἀπὸ τὴν περίφημον *καθαρότητα* τῆς γλώσσης μένη κανεὶς ἄλλος κερδισμένος ἢ ὅχι; Ὁ κύριος σκοπὸς εἰς τὸν ὅποιον ἀποβλέπει πάντοτε τὸ ἔργον τῆς προγραφῆς εἶναι νὰ «καθαρισθῇ» ἡ γλώσσα, νὰ «ἐβγουν οἱ χυδαῖες λέξεις», αἱ ὁποῖαι «διαφθεύουν» τὴν γλώσσαν, τὸ *κουτάλι* σκοπὸς εἶναι νὰ ξαναγίνῃ ζωντανὴ ἡ «ἀρχαία», ἡ «εὐγενής», ἢ μὴ «βάρβαρος», ἡ «ἑλληνικὴ», ἡ «ὠραία» τὸ *μύστρον*! * Ἄν μὲν εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι λέξιν ἰδικὴν των διὰ τὴν ἰδίαν ἢ καὶ ἀνάλογον ἀπλῶς ἔννοιαν τῆς σηματομένης ἀπὸ τὴν ξένην (ἢ καὶ μὴ ξένην) τῆς γλώσσης μας, παραλαμβάνεται αὕτη εἰς μίαν ἀρχαίαν καθόλου λέξιν θὰ καταφύγωμεν, χωρὶς νὰ λεπτολογήσωμεν διὰ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ νοήματος, καὶ ἐκεῖ ὅπου

* Βεβαίως εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν θεωρεῖται ἀστεία, ἀπὸ τοὺς περισσότερους τοῦλάχιστον, ἡ προσπάθεια ν' ἀντικατασταθῇ τὸ *κουτάλι* μὲ τὸ *μύστρον*: ἄλλοτε ὅμως ἐγένεν ἡ πρότασις αὕτη ὑπὸ τοῦ Ἰ. Σκυλίτση.

χρειαζόμεθα μίαν λέξιν «ὠραία» διὰ νὰ φρήγῃ ἢ ἐν χρήσει «ξένη». Ἄν πάλιν τὰ λεξικά δὲν μᾶς βοηθοῦν, ἂν οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν λέξιν ταυτόσημον, ἀνάλογον ἢ καὶ ὁποσδήποτε πρόσφορον, καὶ αὐτὸ δὲν πειράζει, οὔτε εἶναι ἀνάγκη νὰ πολυσκοτίζεται κανεὶς· ἂν οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν τὴν ἀρχαίαν λέξιν ποῦ θέλομεν, πλάττομεν ἡμεῖς τὴν ἀρχαίαν λέξιν ποῦ μᾶς χρειάζεται. Ἄν τώρα ἡ νεόπλαστος ἢ ἡ ἀρχαία λέξις ἀποδίδῃ ἀκριβῶς τὸ νόημα τῆς ἐκβαλλομένης ἢ ὅχι, ἂν ἔχη τὰ κατάλληλα προσόντα νὰ ἐπιβληθῇ, ἂν δὲν χάνῃ ἡ φραστικὴ δύναμις τῆς γλώσσης μὲ τὴν προγραφὴν τῆς ἐν χρήσει λέξεως, ἂν δὲν παραβιάζεται αὐτὸς ὁ σκοπὸς τῆς γλώσσης, ὅσῳ δι' ὅλα αὐτὰ οὐ φροντίζῃ Ἰπποκλείδης. Σκοπὸς τῆς γλώσσης θεωρεῖται ἡ καθαρότης τῆς αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, τὸ νὰ μὴ ἔχη ξένας λέξεις, τὸ νὰ ἀποτελῇται ἀπὸ λέξεων ἀρχαίων ἢ ἀρχαιοπραγμάτων· ὅλα τὰλλα εἶναι ψιλοδουλειές· ἐκεῖνο ποῦ μᾶς χρειάζεται εἶναι νὰ βγαίῃ ἴσια ὁ κατὰ, εἶναι τὸ «ἑλληνικόν», δηλαδὴ τὸ «ἀρχαῖον».

Μόνον ἔτσι ἐξηγεῖται πῶς προεγράψαν ξέναι λέξεις ἀναπληροῦσαι πραγματικὴν ἀνάγκην τῆς γλώσσης, διὰ τὰς ὁποίας δὲν ὑπῆρχαν ἢ δὲν εὐρέθησαν αἱ ἀντίστοιχοι ἀρχαῖαι καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκβληθεῖσαι ἀντικατεστάθησαν ὅπως ὅπως μὲ λέξεις ἀρχαίας ἀπλῶς ἢ ἀρχαιοφανεῖς. Οἱ *μποτίλιες* μᾶς ἦλθαν μαζὶ μὲ τὸ ξένον ἀντικείμενον· ἂν ἐσεβόμεθα τὰς ξένας λέξεις ὅσαι ἀνεπλήρωσαν ἀνάγκην ἢ ἔλλειψιν τῆς γλώσσης, ποῖος λόγος ὑπῆρχε, ποῖα αἰτία μᾶς ἐξηνάγκαζε νὰ μετονομάσωμεν τὰς *μποτίλιες* *φιάλας*; μήπως εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι *μποτίλιες*; *φιάλας* ὠνόμαζαν οἱ παλαιοὶ ἀγγεῖα ἀνάλογα μὲ τὰ ἰδικὰ μας *πιάτα*· διατί λοιπὸν νὰ γίνουν οἱ *μποτίλιες* μας *φιάλας*; μήπως τὰ παράγωγα τῆς *φιάλης* εἶναι ἀφρονότερα; Ὁ *μυροῦντζος* μᾶς ἐγένετο *ὀρεῖχαλκος*, καὶ ὅμως εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι ὁ *ὀρεῖχαλκος*, τῶν ἀρχαίων, μολονότι ἀπαντᾷ μὲ σημασίας περισσότερας τῆς μιᾶς, ποτὲ δὲν ἐσημαίνει ὅτι ὁ ἰδικὸς μᾶς *μυροῦντζος* αὐτὸς ὠνομάζετο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους *χαλκός*. Μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ἐγένετο καὶ ἡ *σαυδέλα* *ἀφύη*, ἐνῶ ἡ *ἀφύη* τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο ἡ ἰδική μας *σαυδέλα*· ἔτσι ἐξελληνίσθη ἡ *πανοῦκλα* ἢ λατ. *panicula* εἰς *πανώλην*, λέξιν ἡ ὁποία εἰς τοὺς ἀρχαίους δὲν ἐσημαίνει, οὔτε ἡμποροῦσε νὰ σημαίνῃ τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὸ *ἐξώλης* καὶ *προώλης*. Οἱ *πατάτες* ἐγένεον *γεώμηλα*, ἀλλὰ μήπως ἤξευραν οἱ ἀρχαῖοι τὰς *πατάτες* καὶ τὰς ἔλεγαν *γεώμηλα*; ἂν ὅχι οἱ *πατάτες* ἀνεπλήρω-

σαν πραγματικὴν ἔλλειψιν, διατί νὰ γείνουν *γεώμηλα*; Ἡ *βίλλα* ἐγένετο *ἐπανυλς*, δηλαδὴ *τοιφλίκι* ἢ *μάντρα* τοῦ βοσκοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου.

Μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ἐγένετο τὸ *παλάτι* ἀνάκτορον· διατί; ἔτσι, θὰ σκεφθῇ κανεὶς, ὠνόμαζαν οἱ ἀρχαῖοι τὰ ἰδικὰ των *παλάτια*· ἀλλὰ ὅχι, οἱ Ἀθηναῖοι, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἕλληνες, δὲν εἶχαν *παλάτια*, ἀφοῦ δὲν εἶχαν καὶ βασιλεῖς, τὰ δὲ *παλάτια* τῶν ἄλλων βασιλείων τὰ ἔλεγαν: τὰ *δώματα*, τὰ *βασίλεια*, ἢ *βασιλικὴ οἰκία*, ἢ *αὐλὴ τοῦ βασιλέως*, *βασιλικοὶ οἶκοι* τὰ *βασιλικά μέλαθρα* ἀνάκτορον εἰς τοὺς ἀρχαίους δὲν ἐσημαίνει τίποτε περισσότερον ἀπὸ *ἀδυτον*, *ιερόν*, *ναός* κτλ. Τότε ὅμως, ποῦ ἐξεφύτρωσε τὸ ἀνάκτορον εἰς τὴν θέσιν τοῦ *παλατιοῦ*; ἀπλούστατα, τὸ *παλάτι* εἶνε ξένη λέξις· τὸ ὄνομα τοῦ palatium, ἐλήφθη ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ Ὀκταβιανοῦ ἐπ' αὐτὸν εἰς τὸν Παλατῖνον λόφον· εἶνε ἀλήθεια ὅτι τὸ *παλάτι* ἀπὸ αἰώνων εἰσῆλθεν εἰς κοινὴν χρῆσιν, ὅτι συνεδέθη μὲ τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν, μὲ παραδόσεις κτλ., ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ δὲν σημαίνουν τίποτε· ἔπρεπε νὰ ἐξευρεθῇ καὶ διὰ τὸ *παλάτι* μία ἀρχαία εὐπρόσωπος λέξις καὶ ἡ μοῖρα αὕτη ἔλαχε εἰς τὸ ἀνάκτορον.

Ἡ μοῖρα αὕτη τῆς ἀθροῦς ἀντικαταστάσεως μὲ λέξεις ἀρχαίας, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχαν κἂν ἀποδεδειγμένως τὴν ἰδίαν σημασίαν, δὲν ἔλαχε εἰς μόναν τὰς ξένας λέξεις τῆς λαλουμένης, ἀλλὰ τὴν τύχην τῶν συνεμερίσθησαν ἀδιακρίτως ὅλαι αἱ εἰς αὐτὴν ἀνήκουσαι λέξεις, γνήσιαι ἑλληνικαὶ ἢ μὴ. Ὁ βασιλικὸς τὸ γνωστὸν φυτὸν μὲ τὴν ὠραία του μυρωδιὰ, ὁ βασιλικὸς ποῦ κ' ἂν μαραθῇ τὴν μυρωδιὰ τὴν ἔχει ὁ βασιλικὸς ποῦ ὕμνησεν ἡ λαϊκὴ μοῦσα, ὁ βασιλικὸς ὁ πλατύφυλλος μὲ τὰ *σαράντα φύλλα*, ὁ βασιλικὸς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ,

βασιλικὸς μυρίζει ἐδῶ, ἡ ἀγάπη μου διαβαίνει ἀφ' ἡς με νὰ τὴν ἰδῶ γιατί ἡ ψυχὴ μου βγαίνει.

ὁ βασιλικὸς αὐτὸς ἐγένετο *ὠκιμον*· ἔτσι τὸν λέγουσιν ὅχι μόνον οἱ φυσιοδίφαι εἰς τὰς διατριβάς των καὶ τὸ κράτος εἰς τὴν ἐπίσημον γλώσσαν του, ἀλλὰ καὶ τὰ διδασκὰ ἐγχειρίδια. Διατί δὲ αὐτό; μήπως τὸ *ὠκιμον* μᾶς διεγείρει τίποτε ἀναμνήσεις, μήπως συνδέονται τίποτε παραδόσεις μὲ αὐτό, μήπως ἐπὶ τέλους ἔτσι ὠνόμαζαν οἱ ἀρχαῖοι τὸν δικὸν μας βασιλικόν; Ὁχι, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ· ἀπλούστατα, ὁ Ἡσυχίος καὶ ὁ Σουΐδας μᾶς λέγουσιν «ὠκιμον, βοτάνη εὐώδης, τὸ λεγόμενον βασιλικόν». Αὐτὸ ἤρκεσε διὰ νὰ σπεύσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ξεριζώσωμε καὶ νὰ πετάξωμε

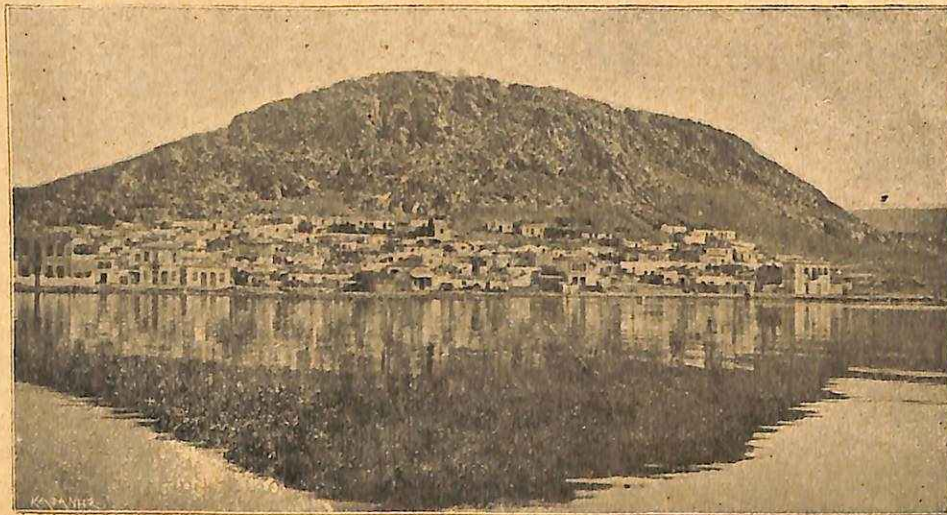
τὸν βασιλικό μας ἀντὶ πινακίου φακῆς. Τί ἂν αἱ πληροφορίες ποῦ μᾶς δίδει ὁ Θεόφραστος, ὁ συχνότατα μνημονεύων τὸ ὄκιμον, δὲν συμβιβάζονται μετὰ τὰς ιδιότητες τοῦ ἰδικοῦ μας βασιλικοῦ, ἀφοῦ τὸ ἰδικόν του—τοῦλάχιστον τὸ ἰδικόν του—ὄκιμον ἔχει ρίζας ξυλώδεις, ξυλωδεστάτας καὶ χρησιμεύει καὶ ὡς χόρτον ποῦ τρώγεται· τί ἂν «ἀναζητοῦντες τί εἶναι τὸ ὄκιμον τοῦ Θεοφράστου» εὐρίσκομεν ὅτι δὲν εἶναι ποσῶς ὁ ἡμέτερος βασιλικός, ἀλλ' ἄλλο τι φυτόν δυσόριστον;». Τί πρὸς ἡμᾶς ἂν «εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ βασιλικὸς ἦλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ πρῶτον ἐξ Ἰνδιῶν κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα»; ἤρχεσε νὰ μᾶς εἴπῃ κάποιος ὅτι τὸ λεγόμενον εἰς τὴν ἐποχὴν του (τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα) βασιλικὸς ἦτο τὸ ὄκιμον τῶν ἀρχαίων, διὰ νὰ ἀφήσωμεν ἐκεῖνο ποῦ λέγεται καὶ νὰ πάρωμεν ἐκεῖνο ποῦ δὲν λέγεται, ἐκεῖνο ποῦ ἐλέγετο.

Ὡς ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἐκβολῆς τῶν ξένων λέξεων προσηνέχθησαν καὶ ὀρθογραφικοὶ λόγοι ἐλέγχθη δηλ. ὅτι αἱ ξέναι λέξεις ἐξεβλήθησαν ἀπὸ τὸν γραπτὸν λόγον καὶ διότι «τὸ ἑλλ. ἀλφάβητον δὲν ἐπαρκεῖ εἰς γραφὴν αὐτῶν»· «ἔχομεν γλῶσσαν γραφομένην δι' ἰδιαιτέρου ἀλφαβήτου, ἀτελέστατα παριστῶντος τοὺς τῶν ἄλλων γλωσσῶν φθόγγους»· «τὸ ἡμέτερον ἀλφάβητον συχνὰ δὲν ἐξαρκεῖ εἰς δήλωσιν τῶν ξένων φθόγγων».

Ἀλλὰ πρῶτον μὲν εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἀληθεύουν αὐτὰ ὡς πρὸς λέξεις ξένας ἐξεληνισμένας καὶ λαϊκάς, λέξεις καθὼς τὸ παπούτσι, τὸ τσουκάλι, ἡ ὀμπρέλα· ἔπειτα καὶ αἱ ξέναι λέξεις, ὅσαι τώρα μόνον εἰσέρχεται εἰς κοινὴν χρῆσιν, καὶ αὐταὶ ἀφομοιώνονται φωνητικῶς πρὸς τὰς ἑλληνικάς· ὁ πολὺς κόσμος δὲν ἠξεύρει οὔτε ξένας λέξεις οὔτε ξένους φθόγγους· δι' αὐτὸ θὰ εἴπῃ τὸ record ρεκόρ, τὸ entraineur ἀντριανέρ, τὸ ascenseur ἀσανσέρ, τὸ tirebouchon τιμπουσόν, τὸ transparent καὶ τὸ changeant τρα(ν)σπαράν καὶ σανζάν.

Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἂν τὸ λεγθὲν ἠλήθευε—ἀληθεύει δὲ μόνον διὰ μερικὰς λέξεις αἱ ὁποῖαι ἢ εἶναι περιορισμένης χρήσεως ἢ εὐχρηστοῦν εἰς τὰς ἀνωτέρας, τὰς γαλλομαθεῖς τάξεις, καὶ δὲν ἐξελαϊκεύθησαν ἀκόμη (πρβλ. milieu, parvenu)—ἂν ὑπάρχουν ἄλλοι λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀντικατάστασις των, ἀλλὰ ὑπαγορεύεται ἡ διατήρησις των εἰς τὴν ζωὴν, τὸν προφορικὸν λόγον, κανεὶς ὀρθογραφικὸς λόγος δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὰς ἐκβάλῃ· διότι ποτὲ δὲν ἔγιναν οἱ ὀρθογραφικοὶ νόμοι ρυθμισταὶ καὶ γνώμονες γλωσσικῶν φαινομένων. Λὲν ὁμιλεῖ κανεὶς διὰ νὰ γράφῃ οὔτε ἐπειδὴ ὑπάρχει γραφή· ἡ γραφή ἐνεφανίσθη χιλιετηρίδας πολλὰς μετὰ τὴν γλῶσσαν διὰ νὰ ἀποτυπώσουν μετὰ αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι τὸν λόγον των ὅπως ἠμποροῦν καλλίτερα.

M. A. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΣΑΛΑΜΙΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΠΑΛΑΙΟΝ ΒΑΡΙΕΤΕ: Ἡ «Κατοχή» ἱστορικὴ σκηνογραφία εἰς πράξεις τέσσαρας μετὰ προλόγου εἰς πράξιν, ὑπὸ Γερασίμου Βώκων

Ἡ ΣΚΗΝΗ εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ 1854. Εἰς τὸ ἱστορικὸν καφετεῖον τῆς «Ὠραίας Ἑλλάδος», οἱ θαμῶνες συζητοῦν μετὰ φόβους καὶ μ' ἐλπίδας Διότι ἡ κατάστασις εἶνε κρίσιμη· Ἐποφελοῦμενον τῆς περιτλοχῆς τῆς Τουρκίας μετὰ τὴν Ρωσσίαν, τὸ ἐλεύθερον Κράτος ἐξαποστέλλει ἀνταρτικὰ σώματα εἰς τὰς ἐπαρχίας, νὰ τὰς ἐπαναστατήσουν καὶ νὰ τὰς ἐλευθερώσουν. Τὸ τολμηρὸν κίνημα εὐνοεῖται ἀπὸ τὸν Βασιλέα. Ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ δὲν εἶνε ὅλοι σύμφωνοι. Δύο-τρεῖς διατάζουν, φοβισμένοι ἀπὸ τὴν ἐχθρικήν στάσιν τῶν Δυνάμεων, καὶ προσάπτων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Ἐκ τούτου οἱ φόβοι ἄλλ' ἢ Ῥωσσία καὶ Ἀγγλία θὰ εἶνε εὐνοϊκῇ· ἔξ τούτου αἱ ἐλπίδες... Ἡ ἀγωνία τῶν γερόντων ἐκείνων καὶ τῶν νέων πατριωτῶν, τῶν ἐμφορομένων ἀπὸ τὴν Μεγάλῃ Ἰδέαν, ἔχει κορυφωθῇ. Τί θὰ γίνῃ; τί πρέπει νὰ γίνῃ; Ἀλλ' ἔρχεται ἡ μεγάλη εἰδήσις· τὴν φέρει ὁ μοιραρχὸς Παλάσκας: «Ὁ Βασιλεὺς τὸ θέλει! Ὁ Βασιλεὺς τὸ εἶπε! καὶ ὁ, τι λέγει ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνο γίνεται. Ἐμπρός! εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ... Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διέρχονται ἀντάρται, ἀναχωροῦντες ὑπὸ τοὺς ἥχους τῆς μουσικῆς. Κάθε διαταγμὸς ἐκτελεῖται. Ὡς εἰς ἄνθρωπος, οἱ θαμῶνες τῆς «Ὠραίας Ἑλλάδος» ἐγείρονται νὰ τοὺς προπέμψουν μ' ἐνθουσιώδεις ζητωκραυγὰς. Κ' ἐνῶ ὁ διδάσκαλος Γεννάδιος, διστακτικὸς πρὸ ὀλίγου ἀκόμη, παρασύρεται τώρα καὶ αὐτός, ἔ' ἐκχύνεται εἰς ὠραίους πατριωτικὸς λόγους, καλυπτομένους ἀπὸ τὰς ἱαχὰς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἡ αὐλαία πίπτει.

Αὐτὸς εἶνε ὁ πρόλογος. Σύντομος, πυκνός, τεχνικώτατος, μᾶς παρουσιάζει τὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἐποχῆς καὶ τὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως μᾶς δίδει ὅ, τι χρειάζεται διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ δράμα ποῦ θάρχησιν. — ἢ μᾶλλον ποῦ ἤρχισεν ἤδη, διότι καὶ ὁ πρόλογος ἀποτελεῖ μέρος ἀναπόσπαστον, σκηνογραφίαν ἀπαραίτητον. Εἶνε τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον, τὸ ἔξωθεν, τὸ ὁποῖον ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν ψυχῶν, τῶν λογισμῶν καὶ τῶν πράξεων τῶν δύο ἡρώων, τοῦ Ὀθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας. Αἱ δύο αὗται μεγάλαι φυσιογνωμίαι εἰς τὸ δράμα ἀποτελοῦν ὡς ἓνα ἄνθρωπον, ὡς ἓνα ἥρωα τραγικόν. Ὁ Ὀθων γνωρίζει βέβαια καὶ διαταγμούς· ἀλλ' ἡ Ἀμαλία εἶνε ἀδίστακτος, σταθερά, θαρραλέα· στηρίζει τὸν Ὀθωνα ὅταν κλονίζεται τὸν ἐμψυχώνει, τοῦ μεταδίδει ὅλην τὴν τὴν δύναμιν καὶ τὴν θέλησιν. Μόνον ἡ φιλοπατρία εἶνε κοινὴ καὶ εἰς τοὺς δύο, ἡ λατρεία τῆς Ἑλλάδος, ἡ θρησκεία τῆς Ἰδέας, ἡ ἀνευ συμφέροντος, ἀνευ ὀπισθοβουλίας. Οὕτω τοὺς δύο αὐτοὺς ἀνθρώπους, τοὺς διαφορετικούς, τοὺς βλέπομεν εἰς τὸ δράμα νὰ ἐνεργοῦν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον πρὸς ἓνα σκοπόν. Τόσον, ποῦ δὲν εἰξεύρομεν πλέον ποῖος εἶνε ὁ δυνατώτερος, ὁ εὐγενέστερος, ὁ ὀρμητικώτερος, ἢ ἂν θέλετε καὶ ὁ τρελλότερος. Εἰς τὴν πρώτην πράξιν, ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας, κυνικός καὶ αὐθάδης ὑπὸ ἐπίπλαστον εὐγενεῖαν, ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Βασιλεῖς προσποιῶνται τοὺς φιλοπολέμους διὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν λαὸν καὶ νὰ σώσουν τὴν κινδυνεύουσαν δυναστείαν των, προτείνει εἰς τὴν Ἀμαλίαν νὰ τοὺς ὑπερασπισθῇ

κατὰ τοῦ λαοῦ διὰ γαλλικῶν στρατευμάτων, ἂν ἤθελαν νὰ ὑποχωρήσουν, νὰ ἀνακαλέσουν τοὺς ἀντάρτας καὶ νὰ ἡσυχάσουν. Καὶ ἡ Βασίλισσα ἀπαντᾷ μετὰ τὴν ἰδίαν σταθερότητα καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν ἀγανάκτησιν, μετὰ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Ὀθων, εἰς τὴν δευτέραν πράξιν, πρὸς τὸν πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας, ἐρχόμενον μετὰ τὸ ἴδιον πνεῦμα καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν αὐθάδειαν, νὰ τοῦ ἐπιβάλῃ τὴν ὑποχώρησιν μετὰ ἀορίστους ὑποσχέσεις περὶ βελτιώσεων τὰς ὁποίας θὰ ἠναγκάζετο δῆθεν ἡ Τουρκία νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὰς ὑποδούλους ἐπαρχίας. Καὶ αἱ δύο αὗται σκηναὶ μετὰ τοὺς πρέσβεις, ἡ μία εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς Βασιλίσσης, ἡ ἄλλη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Βασιλέως, εἶνε μετὰ θαυμασίαν τέχνην ἀπεικονισμέναι καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἀνθίσμα τῶν δύο τούτων ὠραίων πράξεων, εἰς τὰς ὁποίας διαλάμπει ἡ φιλοπατρία, ἡ εὐλαϊκία καὶ τὸ ψυχικὸν μεγαλεῖον τῶν Βασιλέων, ἀκάμπτων πρὸ πάσης πίεσεως.

Εἰς τὴν τρίτην πράξιν, οἱ ἔως τώρα φαινόμενοι χωριστά, συνεννοῦνται. Ὁ συνδυασμὸς τῶν ψυχῶν συντελεῖται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ καταγοιτευμένου θεατοῦ, καὶ ἰδοὺ, εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ὅπου πρόκειται νὰ συζητηθῇ ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ τελεσίγραφον τῆς Τουρκίας, ἡ Βασίλισσα παρακάθηται πλησίον τοῦ Βασιλέως. Μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν, ὡς εἶπαμεν, ὑπάρχουν καὶ οἱ διατάζοντες. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν θὰ ἠμπορούσε νὰ εἴπῃ ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ὀργίζεται κατὰ τούτων καὶ διαμαρτύρεται περισσότερο, ὁ Ὀθων ἢ ἡ Ἀμαλία. Καὶ ἡ ὑπερτάτη ἀπόφασις λαμβάνεται ἐκεῖ σύμφωνα μετὰ τὴν θέλησιν τῶν Βασιλέων. Λήγει τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον καὶ ἀναγγέλλεται ὅτι αἱ Αὐτῶν Ἐσοχῆτες οἱ πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, εἶνε ἔξω καὶ ζητοῦν νὰ ἴδουν τὸν Βασιλέα.

Καὶ ὁ Ὀθων ἀπαντᾷ:

— Εἰπέτε εἰς τοὺς κυρίους αὐτοὺς ὅτι δὲν δέχομαι!

Ὁ κύβος ἐρρίφθη! Τώρα ἔμπρός! Χάριν τῆς ιδέας των, ἡ ὁποία εἶνε ἡ ἰδέα τοῦ ἔθνους, οἱ μεγάλοι Βασιλεῖς δὲν διατάζουν νὰ θυσιάσουν τὴν ἡσυχίαν των, τὸν θρόνον των, τὴν ζωὴν των, τὰ πάντα. Ἐμπρός! Ἀλλὰ κατὰ ἰσχυρότερον ἀπὸ αὐτοὺς, μοιραῖος ἰσχυρότερον, τραγικῶς ἰσχυρότερον, διατάσσει ὁ πᾶς. Τὸ μαρτύριον τῶν Βασιλέων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν νὰ παλαίσουν κατὰ τὴν ὑποψίαν, τῆς πλάνης, τῆς παρεξηγήσεως—μήπως δὲν ἐνομιζόντο ὅργανα τῆς Ρωσσίας;—τῆς ἀντιδράσεως τῶν φρονιμῶν καὶ τῶν συμφερόντων, τὸ πολυήμερον τοῦτο μαρτύριον κορυφούται διὰ τῆς βίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξασκῶν κατ' αὐτῶν οἱ ἰσχυροὶ. Ἀρχίζει ἡ τετάρτη πράξις καὶ ὁ Ὀθων κλαίει τὸ χαμένο του ὄνειρον. Ἰδοὺ ἡ Κατοχή... Τὰ ἀγγλικά καὶ γαλλικὰ πλοῖα ἐφάνησαν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἀπεβίβασαν στρατεύματα, καὶ Ἀγγλὸς ἀξιωματικός, μόλις ἀποβιβασθεὶς, ἐτύψε τοῖς διὰ σκήπτρου τὴν γῆν, εἰς σημεῖον ὅτι τὴν ὑπεδούλωσε. «Ὁχι! οἱ Βασιλεῖς τώρα πλέον δὲν θὰ φύγουν ἐπάνα εἰς τὰ λευκὰ τῶν ἀλόγων, νὰ ἀναμῶν τὴν φωτιάν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ ἑλληνισμοῦ. Οἱ γηγραιὶ κατεταναίτοι τοῦ Ἀγῶνος, οἱ ὁποῖοι ἀναιρεῖντο νὰ κοῦσουν ἄλλον μίαν φορὰν τὸ τουφέκι, πρὶν νὰ ποθάνουν, ἐπιστρέφουν ἀπρακτοὶ πρὸ τῆς βίας καὶ εἶνε ἑτοιμοὶ νὰ σπάσουν τὰ ἀχρεῖστα ὅπλα των. Εἰς τὴν πόλιν βασιλεύει τρομοκρατία· τὰ καταστήματα ἐκλείσαν, ὁ λαὸς εἶνε εἰς ἀπογνοῖαν. Καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἡττᾶν τοῦ πόσον εἶνε μεγάλος! Ὅταν ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τὴν αἰθουσαν τοῦ θρόνου, ὅπου ὑπεχρεώθη νὰ δώσῃ

ενώπιον των Πρέσβων προφορικὴν διαβεβαίωσιν «οὐδετερότητος».

— Μὴ κλαίτε! φωνάζει πρὸς τοὺς ἀτελισμένους πολεμιστὰς. Ἦ ἤττα μὰς εἶνε νίκη. Ἦναγκάσαμεν τοὺς ἰσχυροὺς νὰ φανοῦν βαρβαρότεροι ἀπὸ ὅ,τι εἶνε. Τοῖς ἐδείξαμεν ὅτι ζῶμεν!

Καὶ τὸ δράμα τελειώνει

Ὁ κ. Βώκος — ἴσως διὰ τὴν μὴ σκανδαλίῃ... τοὺς ἀμαθεστέρους, — ὀνομάζει τὸ ἔργον τοῦ ἀπλῶς «ιστορικὴν σκηνογραφίαν». Ἀλλ' εἶνε δράμα, τέλειον δράμα. Ἐκτυλίσσεται μὲ ἀρχὴν, μὲ μέσση καὶ μὲ τέλος, ὡς κατὰ ὀργανικόν. Ζωντανόν, ἀπὸ τὸ ὅποιον τίποτε δὲν εἰμπορεῖς ν' ἀφαιρέσῃς ἢ νὰ μεταθέσῃς. Εἰμπορεῖτε νὰ τὸ ἀναπαραστήσετε καὶ ἀπὸ τὴν ἀτελὴ περιλήψιν, τὴν ὅποιαν ἔδωσα· ἀλλὰ δὲν θὰ σὰς μείνῃ ἀμφιβολία, ἂν τὸ ἰδῇτε ἀπὸ σκηνῆς. Ἐξ ἀρχῆς θὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον σας, καὶ βαθμυδὸν θὰ σὰς δεσμεύῃ ἕως ὅτου ἡ συγκίνησίς σας φθάσῃ εἰς τὸ κατακόρυφον. Ὁλόκληρον εἶνε μία μεγαλοπρεπὴς πάλῃ κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς πιέσεως, ὡς θὰ ἐλέγαμεν κατὰ τῆς Μοίρας. Παλαιὸν οἱ Βασιλεῖς, καὶ μαζί των παλαίῃ ἡ Ἑλλάς, τὴν τύχην τῆς ὁποίας τὸ δράμα τοῦτο ἐξεκονίζει ἴσως ἀπαξ διὰ παντός... Κάθε πράξις τοῦ εἶνε δυνατωτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην, καὶ εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν διαδοχὴν τῶν ὥραιων σκηνῶν καὶ τῶν εὐτυχῶν ἐπεισοδίων αἰσθάνεσθε τὸν ἐνωτικὸν κρῖνον, ἀντιλαμβάνεσθε τὴν κεντρικὴν ιδέαν, ὡς ἐστὶν αὐτὴν ἀκτινοβολία τῆς. Εἶνε δράμα τοῦ τελειότερου νεοκλασσικοῦ τύπου γραμμένον μὲ βαθεῖαν αἰσθησὶν τοῦ θεάτρου, αὐστηρῶς σχεδιασμένον, λιτώτατον, εὐγενές, ἀριστοτεχνικόν. Τὸ ἤκουσα δύο φορές μὲ τὴν μεγαλειότητα ἀπόλαυσιν. Καὶ δὲν ἦρα οὐτε μίαν φράσιν, σχεδὸν οὐτε μίαν λέξιν πού νάμῃ χαρακτηρίζῃ, νὰ μὴν διαφωτίξῃ, νὰ μὴν εἶνε βαλμένη κατ' ἀνάγκην, ἀπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ συνόλου μέχρι τῆς ἀνάγκης τῶν λεπτομερειῶν.

Καὶ τὸ δράμα εἶνε ἐθνικὸν καὶ πατριωτικόν. Ὅχι μόνον διότι τὸ θέμα εἶνε τοιοῦτον, ἀλλὰ διότι ἡ ψυχὴ τοῦ συγγραφέως εἶνε ἐθνικὴ καὶ πατριωτικὴ. Ἀλλὰ προπάντων διότι ἡ τέχνη τοῦ εἶνε τέχνη. Τὸ ἴδιον θέμα εἰς τὰς χεῖρας ἄλλου, ὀλιγώτερον δεξιὸν τεχνίτου, ἢ θὰ κατανοεῖτο ἀφόρητος σωβινιστικὴ λογοκοπία, ἢ θὰ ἐγίνετο πῶς νὰ τὸ εἶπω; — ἀπρόσιτον διὰ τὸν κόσμον, ἄχρουν, ἀχαρὰκτῆριστον, ἢ ἂν θέλετε, μαλλιαρόν. Πρὸς τοῦτο θὰ ἤρκει νὰ λεπτολογήσῃ ὁ συγγραφεὺς τοὺς διστακτικὸς καὶ τοὺς φρονιμῶς, νὰ θελήσῃ νὰ κρίνῃ τὰς κόπας τρελλὰς ιδέας τοῦ Ὁθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας καί, ἀναπόσπαστον διὰ τοὺς θρηνητὰς τῆς ἰδανικῆς ἀληθείας, — νὰ κάμῃ ὅλα τὰ πρόσωπα νὰ ὁμιλοῦν... τὴν ἀγνὴν δημοτικὴν. Ἀλλ' ὁ βλέπων τὸ δράμα τοῦ κ. Βώκου, πείθεται ἀδιστακτικῶς ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ Ὁθων, ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ Ἀμαλία, ὅτι καὶ οἱ δύο εἰς ὅσα λέγουν καὶ κάμουν ἔχουν δίκαιον, καὶ ὅτι τὸ ἄδικον εὐρίσκειται μὲ τοὺς φρονιμῶς τοὺς διστακτικὸς καὶ τοὺς ἰσχυροὺς. Τοῦτο ἦτο τὸσον ἀπαραίτητον διὰ τὴν τελείαν ἐντύπωσιν, διὰ τὴν συγκίνησιν τοῦ θεατοῦ, ὅσον καὶ ἡ ἀπαράμιλλος σκηναὶ οἰκονομία, ὅσον καὶ τὰ φινὰς τῶν πράξεων ὅλων, τὰ ὅποια θὰ ἐξήλευν ὁ μεγαλειότερος σκηναὶς τεχνίτης, ὅσον καὶ ἡ καθαρεύουσα τῆς ἐποχῆς, ἡ ἀληθεστάτη τὴν ὅποιον μεταχειρίζονται συνομιλοῦντα τὰ ὑψηλὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, — ἐκτός βέβαια τὸν ἀφελὺς καὶ ἀμμήτου ἐκείνου αὐτάρχου, τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη, ὁ ὁποῖος κάμνει τὰς πλέων χαριτωμένας σκηνάς. καὶ ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τὸσον τὴν καθαρεύουσαν, ὅσον... καὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν.

Ἀπεριφράστως καὶ ἀποκαλύπτως, θεωρῶ τὴν «Κατοχὴν» τοῦ κ. Βώκου ὡς τὸ τελειότερον, τὸ μεγαλύτερον θεατρικὸν ἔργον, τὸ ὅποιον ἐγράφη κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὅταν

ἔχω αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν, ἐννοεῖτε πολὺ καλὰ ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον θὰ ἤθελα νὰ παραμερίσω τὸν ἐνθουσιασμόν μου ἃ, κατήντησε τόσῳ σπάνιον πράγμα ὁ ὥραιος αὐτὸς ἐνθουσιασμός! — διὰ νὰ λεπτολογήσω ἕως νὰ εὕρω ἐλαττώματα.

Ὅσον διὰ τὴν πολυθρύλητον «ιστορικὴν ἀκρίβειαν» αὐτὴν πλέον τὴν ἀφίνω εἰς τοὺς νεαροὺς ἢ γηραιούς ἱστοριοδίφας...

Τὸ ἔργον ἐπαίχθη τόσον καλὰ, ὅσον ἦτο τοῦτο δυνατὸν εἰς τὰς ὑπαιθροῖους Ἀθῆνας. Ὁ κύριος Πέτρος Λέων ἐξωντάνευσε τὸν Ὁθωνα κυριολεκτικῶς, ἡ κυρία Κουκούλα ἔβαλε τὰ δυνατὰ τῆς διὰ νὰ φανῇ ἀνταξία τοῦ Ἀμαλίας καὶ σχεδὸν τὸ κατώρθωσε. Καὶ τὰ ἄλλα πρόσωπα ἔπαιξαν πολὺ καλὰ. Προπάντων ὁ κ. Βεάκης, ὁ ὑποδυθεὶς τὸν πρέσβυν τῆς Γαλλίας. Αἱ ἐνδυμασίαι καὶ αἱ σκηνογραφίαι, ὀφειλόμεναι εἰς τὴν εὐγενὴ χορηγίαν τοῦ κ. Κωστοπούλου — ὁ ὁποῖος καὶ ἂν ζημιωθῇ πάλιν θὰ εἶνε κερδισμένος. εἰς τὰς ὁδηγίας τοῦ κ. Βώκου καὶ εἰς τὰ σχέδια τοῦ καλλιτέχνη κ. Θωμοπούλου, πιστόταται καὶ εὐάρεστοι. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ εἶνε θαῦμα ἂν ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους ἡ «Κατοχὴ» ἡ ἐνθουσιάζουσα κατ' ἐσπέραν τὰ πλήθη, δὲν φθάσῃ γρήγορα εἰς τὴν ἑκατοστήν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΡΩΜΟΥΝΙΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ Διωγμὸς τῶν Ἑλλήνων

ΟΤΑΝ οἱ διώκται τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Ῥωμῶνι ἤρχισαν νὰ πραγματοποιοῦν τὸ ὀλέθριον σχέδιόν των, τὸ θερμόμετρον ὑπὸ σκιάν ἐδείκνυε τριάκοντα ἐπτὰ βαθμοὺς Ῥωμύρου. Ὁ ἥλιος ἦτο ὑπὲρ ποτε καυστικὸς καὶ ὀλόκληρος ἡ Βλαχία ἠσθμαινεν ὑπὸ τὴν φλογερότητά των ἀκτίνων τοῦ πληροῦσα δι' ἐνὸς ἀτελευτήτου παραληρήματος τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀποπνικτικῆς αὐτῆς θερμότητος ἐφθανε μέχρι τῆς ἀκοῆς μου ὁ ἀντίλαλος τοῦ παραληρήματος «θάνατος εἰς τοὺς Ἑλληνας» καὶ δὲν γνωρίζω διατὶ ἠσθαινόμην βαθυτάτην λύπην τότε δι' ὅλην αὐτὴν τὴν κατάστασιν, τὴν θλίβεράν καὶ ὑποβολιμαίαν. ἤτις ἐξεμηνδύνει τὴν ὥραιαν συνάντησιν τῆς Ἀμαλίας καὶ ἐνέκρωσε τὴν λογικὴν μὲ τὴν «ἀσθένειαν τῆς ἀσυνειδησίας» κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου.

Καὶ ἡ κραυγὴ αὕτη τῶν Βλάχων κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν εἶχεν οὐδεμίαν μεγαλοπρέπειαν καὶ καλλοπὴν. Ἀπλούστατα διότι δὲν ἦτο ἡ κραυγὴ τῆς ἀληθείας. Δὲν ὁμοιάζε μὲ κραυγὴν πονούσης ψυχῆς. Διότι δὲν ἦτο τὸ ὄνειρον τῶν γνησίων Βλάχων, ὅπως οἱ ἴδιοι τὸ ὁμολογοῦν, ἀλλ' ἀπλῶς ἕνας τῶν νεύρων ὑπερερεθισμός, ὑποθαλάπτομενος παρὰ τοῦ Ἑβραϊσμοῦ καὶ τῶν ἀρνησιφύλων, οἵτινες «πτωχοὶ τῆς ψυχῆς» ζητοῦν τὴν δημιουργίαν τύχης διὰ τοῦ σφαιγιασμοῦ τῶν ἱερωτέρων αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς μίαν κατ' ἐξοχὴν ὥραιαν συγγραφὴν τοῦ «Οἱ Φαναριῶται ἀπολογούμενοι ἐκ τοῦ Τάφου» ἐκδοθεῖσαν πρὸ τινων ἐτῶν, ὁ λόγιος συντάκτης τῆς «Πατρίδος» κ. Θεόδωρος Μοσχόπουλος μὰς πληροφορεῖ ὅτι ἡ κραυγὴ αὕτη τῶν Βλάχων κατὰ τὸν Ἑλληνισμὸν δὲν ἀκούεται διὰ πρώτην φοράν. Τὸ μῖσος τῶν Ῥωμύνων χρονολογεῖται ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Δὲν ἔχει παρὰ ν' ἀνοίξῃ κανεῖς οἷαν δὴποτε ἱστορίαν τοῦ Ῥωμυνοῦ ἐθνικοῦ τοῦ Ἰουδαίου Σαίνεάνου, τοῦ Μολδανοῦ Ξενοπόλ διὰ νὰ πεισθῇ πῶς παριστάνονται τὰ πράγματα καὶ ἡ δράσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Βλαχίᾳ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

25 ΕΤΗ

Ο αἰμνηστος Δηλιγιάννης εἶχε δώσει, ἀγορεύων εἰς τὴν Βουλὴν, ἕνα ὁρισμόν. Τὸν ἐξῆς:

«Ὅταν ὁ πράττων πράττῃ τὸ πραττόμενον κατ' ἀνάγκην, τότε ὁ πράττων δὲν ἔχει τὴν εὐθύνην τοῦ πραττομένου, διότι τὸ πραττόμενον ἐπράχθη κατ' ἀνάγκην».

Ἐπ' αὐτοῦ ἤμποροῦμεν νὰ στηρίξωμεν τοῦτο. Ἐὰν ὁ πράττων, ὁ κ. Θῶν διέπραττε Γαλλικὴν ὁπερέτταν εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, τότε δὲν θὰ εἶχε τὴν εὐθύνην τοῦ διαπραττομένου. Διότι τὸ διαπραττόμενον ἤθελε διαπραχθῇ κατ' ἀνάγκην. Τὸ Βασιλικὸν δηλαδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ἄλλως.

Ἀλλὰ οἱ ὁρισμοὶ ἐξέπεσαν σήμερον, καὶ τίποτε δὲν ἤμποροῦν νὰ στηρίξουν, οὐδὲ αὐτὸ τὸ διάβημα τῆς ὁπερέττας. Ἐναύγησε λοιπὸν ἡ ὁπερέττα. Ὁ τύπος κατῳρῶσε νὰ φοβηθῇ ὁ κ. Θῶν. Καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ ἴδια... Δηλαδὴ εἰς τὸ Βασιλικὸν μας θέατρον. Εἰς τοὺς πλουτοκράτας οἱ ὁποῖοι δὲν τὸ συντρέχουν. Εἰς τὸ ταμεῖον τὸ ὅποιον εἶνε κρύον. Εἰς τὸν τραγογὴν Ρήγαν ὁ ὁποῖος, ὡς ἔθος, θὰ φάγῃ τὸ Βασιλικὸν καὶ κατὰ τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα. Καὶ εἰς τὰ παράγοντά μας τὰ φρικτὰ ὅτι τὸ Βασιλικὸν θὰ κλείσῃ ἕνεκα τῆς χαρτοπαιξίας.

Οὕτω θὰ φθάσωμεν εἰς τὸν Αὐγουστον τοῦ 1906. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ταξειδεύῃ πάλιν ὁ κ. Θῶν εἰς Παρισίους. Ἀνεμὸς λοιπὸν ἐκ δυσμῶν πνέων θὰ φέρῃ πάλιν τὴν φήμην ὅτι τὸ Βασιλικὸν ἐκλείσει συμφωνίας μὲ τὸν ταχυδακτυλουργὸν Μελίδην. Τότε θὰ γραφοῦν ἄλλα ἄρθρα. Ὁ κ. Πετσαλὴς ὅμως θὰ κατέλθῃ εἰς τὴν δημοσιότητα μὲ μίαν ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὅποιαν θὰ διαφωδῇ μὲν ῥητῶς τὴν καθ' ὅσον ταχυδακτυλουργοῦ, θὰ ἐκφράξῃ δὲ καὶ τὴν γνώμην ὅτι ὁ κόσμος χαρτοπαίζει. Τὰ πράγματα θὰ ἡσυχάσουν πάλιν καὶ θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον ἔτος... Νομίζω περιττὸν νὰ προμαντεύσω πῶς θὰ διέλθωμεν καὶ τὰ ἔτη 1907, 1908 καὶ 1909.

Ἀγαπῶ τὰς συζητήσεις, διότι εἶνε μεγάλη ἐφεύρεσις. Αἱ συζητήσεις ἕνα λόγον σοφὸν κυρίως ἔχουν, νὰ ἐμποδίσουν τὸ συμπέρασμα. Ἦ τελευταία συζήτησις περὶ Βασιλικῶν Θεάτρων, ἀφοῦ ἐπανελήφθησαν ὅλα ὅσα ἀκούομεν ἀπὸ πέντε ἐτῶν, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ κ. Πετσαλὴς ἄλλοτε δὲν εἶχε κομπιλιὰ τοῦ στήθους. Ἐφθάσαμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν ἐνὸς ὑποκαμίσιου. Καὶ τὸ Βασιλικὸν Θέατρον τί θὰ γίνῃ; Ἐδῶ φυσικῶς τὸ λόγῳ σταματᾷ ἡ συζήτησις καὶ ἡ ἀναδιοργάνωσις.

Κύριοι, τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἔχει ἕνα ἐλάττωμα. Ὅτι ἔγινε πρὸ τῆς ὥρας. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο εἶνε ἑλληνικόν. Τὸ εἶχε καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις. Τὸ εἶχε καὶ τὸ συνταγματικὸν πολιτεῖμα. Τὸ ἔχει καὶ τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. Διὰ κάθε μεταρρυθμίσιν πρέπει νὰ σημάνῃ τὸ ὁρολόγιον. Μία ὀρισμένη κοινωνικὴ κατάσταση καὶ μία ὀρισμένη μεταρρυθμίσιν, πρέπει νὰ δώσουν ὀρισμένον ραντεβὺ καὶ νὰ τὸ ἐκτελέσουν ἀκριβῶς. Οὐτε εἰς τὴν μίαν οὐτε εἰς τὴν ἄλλην ἐπιτρέπεται νὰ λησμονήσουν τὴν ὥραν. Εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ συναντηθῶν. Ἦ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὅποιαν ἦτο εὐχολὸν ἕνα Βασιλικὸν Θέατρον, ἡ μία Νέα Σκηνή, νὰ συναντηθῶν μὲ μίαν ὑποφερτὴν κοινωνικὴν κατάσταση εἶνε μόλις τὸ ἔτος 1925. Ἐνωρίτερον δὲν ὑπολογίζω.

Ἀπαραίτητος λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχωμεν μίαν μικρὰν ὑπομονὴν ἐπὶ ἑν τέταρτον αἰῶνος, διὰ νὰ ἐπέλθουν μερικαὶ συμφοραί, αἱ ἐξῆς:

1) Νὰ παρῇ ἡ μόδα τοῦ πόκερ, τὸ ὅποιον μόλις πρὸ τῶν ἐτῶν ἔγινε γνωστὸν εἰς τὰς Ἀθῆνας, καὶ τὸ ὅποιον, διὰ νὰ γίνῃ ἡ μανία καὶ ἡ δυστυχία μίας

τὴν ὅποιαν μετὰ τόσου ἐνθουσιασμοῦ ἔφαλεν ἡ μοῦσα τοῦ Ἀθανασίου Χρηστοπούλου.

Βλαχία πολυκάριπμη

Ποταμορραντισμένη

Με πεδιάδες πρόσχαρες

Καὶ δάση στολισμένη...

Καὶ ἡ παραμόρφωσις τῶν πραγμάτων χαλκεύεται μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐμπνεύσουν εἰς τὸν ρωμυνογόνον λαὸν παιδιόθεν τὸ πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἀκατανόητον μῖσος των.

Καὶ αὐτὸ τὸ μῖσος ὡς μίαν πολυκέφαλον ὕδραν τὸ εἶδον νὰ ὀρθοῦται ἐνώπιόν μου ἀπαίσιον καὶ τρομερόν. Καὶ τοῦτο ὅχι τόσον μεταξὺ τῶν καθαρῶς Βλάχων, ὅσον μεταξὺ τῶν ἐκβλαχισθέντων ὁμοφύλων οἱ ὁποῖοι μοῦ ὑπενθυμίζουν τὴν θλίβεράν παροιμίαν τῶν δένδρων τοῦ δάσους τὰ ὅποια δὲν ἐταράχθησαν ὅταν ὁ σίδηρος τὰ ἤγγισε παρὰ τὴν στιγμὴν ὅπου ἠσθάνθησαν, ὅτι ὁ πέλεκυς εἶχε τὴν λαβὴν ἐξυλίνην.

Ἐκ τοιούτων στοιχείων δὲ ἀποτελουμένη ἡ διευθύνουσα τάξις ἐν Ῥωμυνίᾳ δὲν μ' ἐξέπληξε συνεπῶς διὰ τὸ μῖσος τῆς κατὰ τῶν καθαρῶς Ἑλλήνων. Ἀπειναντίας μ' ἔκαμε νὰ σκεφθῶ μετὰ τοῦ Νίτσε τοὺς δημιουργοὺς ἐκείνους τῶν «Κρατῶν» οἱ ὁποῖοι ἰσχυροὶ εἰς τὸ ἔργον των καὶ τὰς κινήσεις των ἀδιαφοροῦν καθ' ὅλοκληρίαν διὰ τὰ διεθνῆ νόμιμα καὶ τὰς συνθήκας!

Ἐντὸς τῆς ἀδιαφορίας ταύτης τῶν Ῥωμυνογόνων πολιτικῶν πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὸν πολιτισμὸν εὐρέθην κ' ἐγώ. Καὶ ἐνοστάλησα. Ἄνερχόμενος μίαν μαγευτικὴν φεγγαρόλουστον νύκτα τὸν Δούναβιν, βαθύτερον τὴν γλυκυντὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἠσθάνθη τὴν ὑψίστην τῶν ἡδονῶν, διότι ἤμην Ἑλλήν τὴν στιγμὴν ὅπου ἡ ρωμυνικὴ κατασκοπεῖα ἔθεσεν ἄδικον χεῖρα ἐπὶ τοῦ μαγευτικοῦ ὄνειρου τῶν «Παναθηναίων» τὸ ὅποιον μοῦ εἶχεν ἐμπιστευθῇ ὁ διευθυντὴς των, νὰ διέλθω τὰ Βαλκάνια καὶ μελετήσω μὲ τὰς φιλικωτέρας τῶν διαθέσεων τὰ πράγματα τὰ ὅποια συνταράσσουσιν τοὺς γονίμους εἰς δόξαν λιούς των Ἀλλ' ἄλλως ἔδοξε τοῖς Ῥωμυνοῖς, οἵτινες μὲ ὠδήγησαν ἐνώπιον τοῦ Ποντίου Πιλάτου τοῦ Καράκαλ διὰ νὰ μοῦ δώσουν ἀφορμὴν νὰ σκεφθῶ, ὅτι ἡ πρὸς τὸν πολιτισμὸν τάσις τῆς εὐφόρου χώρας των εἶνε ἀπλούστατα φαινόμενον ὑστερικὸν μὴ βασιζόμενον ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων.

Ἐν τούτοις δὲν ἔχουν ἄδικον Ὁνειροπόλησαν δάφνας κατακτητοῦ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι κηρύσσοντες ἀπὴν διωγμὸν ἐναντίον τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλουν τὴν προόδόν των, θὰ ἡδύνατο νὰ ἐξαναγκάσουν τὴν Ἑλλάδα νὰ ὁμώσῃ τὸν ὅρκον τοῦ Γαλιλαίου ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου, ἀποκηρύξαντος γονυκλινούς τὴν περὶ τῆς γῆς θεωρίαν του. Πιθανῶς ὥραϊον δι' ἄλλας ἐποχὰς ὄνειρον, ἀλλὰ κοῦφον καὶ δυσειδές διὰ τὴν σύγχρονον καὶ διὰ τὴν ρωμυνικὴν πολιτικὴν ἥτις διέφευσε μετὰ μοναδικῆς ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο εἰλικρινείας τὴν τεχνικὴν ὑποβαλλομένην ἐν Εὐρώπῃ φήμην ὅτι ἡ Ῥωμυνία εἶνε τὸ Βέλγιον τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πολὺ φοβούμεαι ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Πιερ Λοτὶ δὲν ἦτο ἀνάρμοστος διὰ τὴν χώραν των, μολοντοὶ εὐχραι, ὅπως καὶ ὁ συνετώτερος τῶν ἱστορικῶν τῆς κ. Κωνσταντίνος Ἐμπερτσέανος, νὰ ἐπικρατήσουν φρονιμώτεροι σκέψεις καὶ οἱ ὑπήκοοι τοῦ Καρόλου καὶ τῆς Κάμεν Σόλβα ἀπαλλαγὸν ἀπὸ τὸν ἀπαίσιον ἐπιδόλην τὸν πιέζοντα τὰ στήθη των αὐτὴν τὴν στιγμὴν.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΓΟΥΝΙΑΤΗΣ

γενεάς Ἑλλήνων, πρέπει νὰ περάσουν τοῦλάχιστον 25 ἔτη.

2) Αἱ περὶ τέχνης ἰδέαι τῶν ἐκλεκτῶν Ἀθηναίων, κυρίως τῶν πλουσίων, νὰ ἀνέλθουν ἐκ τοῦ θυρωρείου τῶν, ὅπου εὐρίσκονται σήμερον, εἰς τὰ δωμάτια τῶν κυρίων. Καὶ διὰ τοῦτο χρειάζεται ἀσφαλῶς 25 ἔτη.

3) Ἡ ἐπιμελητεία τῶν ἀνακτόρων νὰ μὴ συγκαταλέγεται εἰς τὰς ὁραίας τέχνας. Ἄλλα 25 ἔτη καὶ δι' αὐτό.

Βλέπετε τί λαμπρὰ θὰ εἶνε τὰ πράγματα μετὰ 25 ἔτη. Θὰ εἶνε λαμπρὰ, διότι τὸ Βασιλικὸν θέατρον τότε μόνον θὰ ἀρχίσῃ νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐποχὴν του. Σήμερον σκοτώνονται ὅλως ἀδίκως, προσπαθοῦντες νὰ ἐκβιάσουν τὰ πράγματα, ἐνῶ τὰ πράγματα ποτὲ δὲν ἐκβιάζονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἐναντίον συμβαίνει. Ποῖος πταίει ποῦ φυτοτοῖ τὸ Βασιλικόν; Πταίει ἀπλούστατα τὸ Βασιλικὸν ποῦ ἦλθεν ἕνα τέταρτον αἰῶνος ἐνωρίτερα τῆς ὀρισμένης στιγμῆς.

Οἱ σοφοὶ λοιπὸν ἄνθρωποι πρέπει νὰ περιμένουν. Ἐλπίζω ὅτι ὅλοι θὰ ἔχουν τὴν ὑπομονὴν νὰ περάσῃ αὐτὴ ἡ εἰκοσιπενταετία. Ἐλπίζω ὅτι θὰ περιμένῃ καὶ ὁ κ. Πετσάλης, εἰς τὴν αἰωνιότητα τοῦ ὁποίου ἔχω πᾶσαν ἐμπιστοσύνην.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΜΙΑ συλλογὴ τῶν ὠραιότερων σελίδων τοῦ Σαμφὸρ ἐκδοθεῖσα τελευταίως εἰς ἴδιον τόμον, εἶνε φιλολογικὸν γεγονός ὃχι μόνον διὰ τὴν Γαλλίαν ἀλλὰ δι' ὅλοκληρον τὸν σκεπτόμενον κόσμον. Εἰς τὰς σελίδας αὐτὰς βλέπει κανεὶς τὸν παρατηρητὴν, τὸν ἠθικολόγον, τὸν Σαμφὸρ τῶν μικρῶν σημειώσεων καὶ τῶν ἀποφθεγμάτων ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁλόκληρος ἡ ζωὴ κατοπτρίζεται. Ὁ Σαμφὸρ ἔγραφε καθ' ἑκάστην σκέψεις, ἀνέκδοτα, ὠραία πράγματα τὰ ὁποῖα εἶχεν εἰπῇ ἢ ἀκούσει, ὅλα τὰ γεγονότα καὶ ὅλας τὰς κινήσεις τῆς τῶσον περιόρου κοινωνίας τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος.

«Ἡ κοινωνία, λέγει ὁ Σαμφὸρ δὲν εἶνε, ὡς συνήθως τὸ νομίζουν, ἡ ἐξέλιξις τῆς φύσεως, ἀλλ' ἀπεναντίας ἡ ἀποσύνθεσις αὐτῆς καὶ ἡ τελεα ἀνακαίνισις τῆς. Εἶνε ἕνα δεύτερον κτίριον οἰκοδομημένον μετὰ τὰ εἴρηπια τοῦ πρώτου».

Ἀπεκάλυψε τὰς ἀνοσίας τῶν ἀνθρώπων, τὰς μικρότητάς των τὰς κενοδοξίας των εἰς σειρὰν μικρῶν στιγμιότητων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ὠραιότατον ἔργον καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὅλη δι' ὁλόκληρον βιβλιοθήκην. Μυθιστορήματα εἶνε συγγενετώμενα εἰς μίαν παράγραφον, χαρακτηρισ εἰς δύο γραμμὰς. Τοιοῦτοτρόπως τὸ ἔργον αὐτὸ εἶνε καὶ τι τέλειον καὶ, ὅπως μᾶς λέγει ὁ ἐκδότης του κριτικός, «εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σαμφὸρ εὐρίσκει τις θλίψεις καὶ πικρίας ἀλλ' ἐπίσης καὶ χαμόγελα καὶ ἀναλαμπὰς ἐλπίδων. Ἦτο μισάνθρωπος ἐκ τύχης μᾶλλον παρὰ ἐξ ἰδιοσυγκρασίας».

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον ἐνὸς ἀληθινοῦ ποιητοῦ, ὁποῖος ὁ Γάλλος ποιητὴς Ἀλμπέρ Σαμαίν, ὅταν τὴν ζωὴν του μᾶς διηγείται καὶ τὸ ἔργον του μᾶς ἐξηγεῖ καὶ ἀναλύνει συγγραφεὺς ὡς ὁ Λέων Μποκέ, εἶνε πάντοτε ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα μαθήματα διὰ τοὺς νεωτέρους. Ἡ ζωὴ τοῦ Σαμαίν ἦτο ἀπλουσάτη, τοῦλάχιστον ἐξωτερικῶς. Ἀναμφιβόλως εἶχε καὶ αὐτὴ τὰ

μυστικά της ἀλλ' ὁ ποιητὴς δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς διηγήσῃ. Εἰς ὁλόκληρον τὸ ποιητικὸν του ἔργον τὸ τὸσον ἤρεμον καὶ μελαγχολικόν, δὲν ὠνόμασε ποτὲ ἐκείνην ἡ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐκίνησαν τὴν εὐαισθησίαν του. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιφυλακτικότης εἶνε βεβαίως μίαν ἐνδείξις χαρακτήρος καὶ ὑπερηφάνου ἀπλότητος.

Καὶ ὁ Λέων Μποκέ μᾶς λέγει τώρα εἰς τὸ βιβλίον του, πῶς ὁ Σαμαίν ἐπὶ πολὺ προετοιμάζετο εἰς τὸ ποιητικὸν ἐπάγγελμα, ἀποπερατώνων μόνος του τὰς διακοπείσας σπουδὰς του, καὶ ἀναγινώσκων τοὺς συγχρόνους ποιητὰς μετὰ τὴν συγκίνησιν καὶ μετὰ τὸ λεπτόν ἐκεῖνο κριτικὸν αἶσθημα ποῦ τὸν διακρίνει. Διὰ νὰ ἔχῃ μάλιστα ὅλας τὰς ἀναπαύσεις του διὰ τὰς μελέτας του ταύτας, εἰσῆλθεν ὡς ἀπλὸς ὑπάλληλος εἰς τὴν Νομαρχίαν, γεγινὸς τὸ ὁποῖον τὸν ἔκαμε νὰ γράψῃ εἰς τὸν φίλον του Βάν Μπέρε «ἡ ζωὴ μὲ ἠνάγκασε νὰ πάρω αὐτὸν τὸν δρόμον διὰ νὰ φθάσω ἀσφαλέστερα εἰς τὴν φιλολογίαν».

Εἰς ἡλικίαν εἰκοσιπέντε ἐτῶν ὁ Σαμαίν δὲν εἶχε τίποτε δημοσιεύσει ἀκόμη· καὶ ὅταν τὸ πρῶτον εἰς τὸν «Μαῦρον Γάτον» ἐδημοσιεύθῃ τὸ ποίημά του «Ταῖλλα» πληρὲς ἀπὸ στίχους ἁρμονικοῦς, ἔβλεπε, λέγει ὁ κριτικός του, πῶς ὁ ποιητὴς ἔμενε πιστὸς μαθητὴς τοῦ Λαμαρτίνου καὶ τοῦ Μυσσέ. Μεταξὺ ὁμῶς τῶν ποιητῶν οἱ ὁποῖοι ἐξήσκησαν τὴν μεγαλειότητα ἐπιδράσαν ἐπὶ τοῦ Σαμαίν εἶνε ὁ "δγαρ Πόε τοῦ ὁποίου ἐμελέτησε κατὰ βάθος τὸ ἔργον.

Ἡ συμβουλὴ τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τοὺς νεαροὺς ποιητὰς ὁ συγγραφεὺς ν' ἀκολουθήσουν τὸν Σαμαίν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐβιάζετο νὰ δημοσιεύσῃ τὰ πρῶτα του ποιητικὰ δοκίμια, θὰ εἶνε ἴσως καλὴ καὶ διὰ μερικὸν «Ἑλληνας ποιητὰς οἱ ὁποῖοι ἐπείγονται νὰ ἐκδώσουν τὰ ποιητικὰ τῶν γυμνάσματα, μιμηθεὶς ἄλλων ποιητῶν ἰδικῶν μας ἢ ξένων».

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΑΚΟΜΗ ἕνα ζωγράφων τῆς ἔχασεν ἡ Γαλλία τὸν Μπουγκρώ. Ὁγδοῖντα ἐτῶν εἰργάζετο ἀκόμη, ἀλλὰ τὰ ἔργα τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐμείωσαν πολὺ τὴν φήμην τοῦ καλλιτέχνη. Ὁ Μπουγκρώ ἀνῆκε εἰς τοὺς τεχνίτας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ἐπιμόνου καὶ ὑπομονητικῆς ἐργασίας των δημιουργοὺν μίαν τέχνην, ἡ ὁποία ὅσον καὶ ἂν ὑπολείπεται τῆς μεγάλης τέχνης ἀποτελεῖ ὁμῶς κατὰ ἀρχετὰ σημαντικὸν εἰς τὴν ἐποχὴν ὅπου ζοῦν. Τὴν ἔλλειπν τῆς ζωῆς καὶ τῆς πρωτοτυπίας ἀνεπλήρωσε μετὰ τὴν τελειότητα τοῦ σχεδίου.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἀπέθανε ὁ μέγας τῆς Ἰταλίας αἰοδὸς Ταμάνιο, ἀπομακρυνθεὶς τῆς σκηνῆς πρὸ πολλοῦ, καὶ μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ἐμφανιζόμενος. Ὁ κ. Νικολάου, ὁ Ἑλλήν δεξυφώνος, ἔγραψε εἰς τὴν «Ἑστία» περὶ τοῦ Ἰταλοῦ καλλιτέχνη καὶ τὸν ἀπεκάλεσε τὸν μεγαλοπρεπέστερον μελοδραματικὸν ἥρωα τῆς συγχρόνου Ἰταλίας. Καὶ προσθετέι:

«Ὁ λάρυγξ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ τρανότερα ἐκδήλωσις τοῦ σφρίγγους τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς».

«Τούτου ἕνεκα ὁ φρενιτώδης ἐνθουσιασμός, τὸν ὁποῖον πανταχοῦ προῦκάλει, μόλις κατέφερε τοὺς πρώτους φθόγγους ἐπὶ τοῦ ἀκουστικοῦ τυμπάνου τῶν ἐκπληκτῶν ἀκροατῶν».

«Τούτου ἕνεκα ὁ μέγας διδάσκαλος καὶ πρεσβύτερος, ὁ πολὺς Βέρδης ἐνθουσιασθεὶς, τὸν ἠγάπησεν, υἱὸς θέτησε δὲ τὴν καλλιτεχνικὴν του καὶ ἰδίως τὴν σκηναζὶν του μόρφωσιν, συγγράψας δι' αὐτὸν τὸν περιφημον «Ὁθέλλον» του, οὐτινος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὑπῆρξεν ἡ μοναδικὴ ἐνσάρκωσις».

Ὁ Ταμάνιο ἀπέθανε 54 ἐτῶν.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Εἰς τὰ ἀναμνηστικά γραμματόσημα τῶν προσεχῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων θὰ ὑπάρχουν αἱ ἐπόμεναι ἱ. Ν. Σβορώνου, Γ. Γακωβίδη καὶ Πατριζίου:

Μονόλεπτα καὶ δίλεπτα: Ἀπόλλων δισκοβόλος, ληφθεὶς ἐκ νομίσματος τετραδράχμου ἀργυροῦ τῆς νήσου Κῶ τοῦ Ε. π. Χ. αἰῶνος. Παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα τρίπους.

Τρίλεπτα καὶ πεντάλεπτα: Ἀλτὴς ληφθεὶς ἐκ δίσκου ἀρχαίας παλαιστρας.

Δεκάλεπτα: Νίκη καθήμενη ἐπὶ ἀμφορέως ἀγωνιστικοῦ καὶ κρατοῦσα κηρύκειον. Παραστάσις ἐξ ἀργυροῦ νομίσματος τῆς πόλεως Κορώνης.

Εἰκοσάλεπτα καὶ πενήνταλεπτα: Ὁ Πρακλὴς φέρων τὸν οὐρανὸν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ὁ Ἀλτὴς φέρων πρὸς τὸν Ἡρακλέα τὰ μῆλα τῶν Εσπερίδων.

Εἰκοσιπεντάλεπτα: Πᾶλη τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ἀνταίου.

Τριαντάλεπτα: Πυγμαχία.

Σαραντάλεπτα: Ὁ δαίμων τῆς παλαιστρας προσωποποιημένος εἰς νεανίαν περρωτὸν κρατοῦντα ἀεκτορα.

Μίᾶς, δύο καὶ τριῶν δραχμῶν. Δρομεὶς ἐξ ἀρχαϊκῆς κεραμογραφίας.

Πέντε δραχμῶν: Τρεῖς λαμπαδηδρόμοι, ἡ θεὰ Νίκη καὶ ἱερεῖς τελούντες θυσίαν ἀγώνων.

ΕἶΝΕ γνωστὸν, πόσον ἡ Βασίλισσα Μαργαρίτα τῆς Σαβοΐας ἠγάπα, ὅταν παρεθέριζε εἰς τὰς ἰταλικὰς ἐξοχάς, νὰ ἐνδύεται ὡς ἀπλὴ χωρική. Τώρα ἡ Βασίλισσα Ἑλένη συνεχίζει τὴν συνήθειαν αὐτήν. Εἰς τὰς ἐκδρομὰς τῆς δύο ἀστυνομικοὶ υπάλληλοι τὴν παρακολουθοῦν.

Πρὸ τινων ἡμερῶν οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, εἶδαν τὴν βασίλισσάν των νὰ εἰσέρχεται εἰς ἕνα χωρικὸν σπιτάκι. Οἱ ἀστυνομικοὶ ἀνεμῶν ἀλλὰ δὲν εἶδαν τὴν βασίλισσαν νὰ ἐξέλθῃ. Ἐπέρασαν τρεῖς ὥραι, καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ στενοχωρηθέντες ἀπεφάσισαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ χωρικὸ σπιτὸ καὶ πληροφορηθῶν περὶ τῆς Βασίλισσης. Ὁ χωρικός ἤρχισαν νὰ γελοῦν. Ἡ Βασίλισσα ἐνδυμένη ποιμενὶς εἶχε ξεφύγει τὴν προσοχὴν των. Τώρα μόνον ἐνθυμήθησαν τὴν χαριτωμένην χωρικὴν ποῦ εἶχε περάσει ἐμπρὸς των πρὸ τριῶν ὥρων.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Περιοδικά:

Εἰς τὴν «Revue des deux Mondes» τῆς 15 Αὐγούστου ὁ κ. Ρενέ Δουμικ δημοσιεύει ἐπιστολὰς τοῦ Λαμαρτίνου πρὸς τὴν μνηστὴν του. Τὴν Μίς Μπέρχ συνήντησε εἰς τὸ Αἶξ. Ἐξοῦσε εἰς τῆς κυρίας Δελαπιέρ. Ἡ νέα Ἀγγλὶς ἐθαύμαζε τὰ ἔργα του ἦτο πολὺ μορφωμένη, μουσικὸς καὶ ζωγράφος. Εἶχε τρεῖς πούους ἀπλουστάτους. Ἄλλ' ἡ μητέρα τῆς νέας Ἀγγλίδος ξηρότατα τῆς εἶπε ὅτι ὁ Λαμαρτίνος δὲν εἶχεν οὔτε περιουσίαν, οὔτε καμίαν θέσιν. Ὁ πατέρας του συγκατετέθη χάριν τῆς εὐτυχίας τοῦ υἱοῦ του ν' ἀποσπῇ μετὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας του εἰς ἕνα κτήμα των ἄλλ' ἦτο καὶ τὸ ζήτημα τῆς θεοσκείας. Καὶ ἡ Μίς Μπέρχ, ἡ ὁποία ἦτο διαμαρτυρομένη, ἐγενε καθολικὴ.

Ἡ γυναῖκα, γράφει ἡ κ. Ἰδα Ρ. Σαί εἰς τὴν «Revue Philanthropique», θὰ ἐπιτελέσῃ τὸ κρῶν-τερον ἔργον εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς καὶ ἀνυψώσιν τῆς ἠθικῆς των ἐργατῶν. Χωρὶς τὴν γυναῖκα ἀδύ-

νατον νὰ ὑπάρξῃ στέγη διὰ τὸν ἐργάτην. Διὰ τῆς γυναικὸς θὰ ἐκλείψῃ ὁ ἀλκολισμὸς καὶ ἡ φθίσις.

Ὁ βαρὼνος Σουεμάτσου γράφει εἰς τὴν «Independent Review» τοῦ Λονδίνου περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀπὸ ἑξῆς μέχρι δέκα ἐτῶν, παρέχεται δὲ δωρεάν. Τὰ σχολεῖα των, ὅπου φοιτοῦν μαζὶ ἄρρενα καὶ θήλεα, δὲν παρέχουν κανένα κίνδυνον ἀνηθικότητος, διότι μαζὶ μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν διδάσκειται καὶ ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ τιμιότης, καὶ οἱ καλοὶ τρόποι, καὶ ὁ πατριωτισμός, καὶ τὸ σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τὸ αἶσθημα τῆς φιλίας. Κάθε παιδί μανθάνει τί ἐστὶ καθήκον. Καὶ τὴν ἐννοιαν τοῦ καθήκοντος τὴν φυλάττει κατόπιν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν.

Ὁ κ. Ε. Legouis γράφει εἰς τὴν «Revue Germanique» περὶ τοῦ μυθιστορηματοῦ τοῦ Ἀγγλοσυγγραφέως Μέρεδιθ «Ὁ Ἑγωῖστής», λέγει ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ ὑπὲρ πάν ἄλλο ἔργον τοῦ Μέρεδιθ συνοψίζει καλλίτερον τὰς κοινωνικὰς του ἰδέας, τὴν ἐκπολιτιστικὴν του ἠθικὴν. Τὸ βιβλίον αὐτὸ μᾶς λέγει ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῶν φαίνων ἡ τοῦ τραγλοδύτου, ὁ ἀνθρωπος τὸ ἐνδυμα μόνον ἤλλαξε. Ὁ σημερινὸς ἐγωῖστής εἶναι ὁ πρῶτος ἀνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐπαναξῇ εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

Ἐφημερίδες:

Ὁ κ. Ι. Γεννάδιος, πρῶν πρεσβευτὴς εἰς τὸ Λονδίνον, γράφει εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» πῶς ἡμποροῦμεν νὰ προσελκύσωμεν τοὺς ξένους εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ θέμα εἶναι πρακτικώτατον. Ἡ Ἰταλία εἰσπράττει ἀπὸ τοὺς ξένους κατ' ἔτος περὶ τὰ εἰκοσιεξ ἑκατομμύρια λιρῶν στερελινῶν. Προτείνει λοιπὸν τὴν σύστασιν (ὅπως καὶ ἄλλοτε εἶχε ὑποβάλῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοιοῦτο σχέδιον) «Ἑλληνικῆς Φιλοξενίας καὶ Ξεναγοῦ Ἑταιρίας».

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἡ ὁ ἀγαπητὸς συνεργάτης των «Παναθηναίων» κ. Πέτρος Ζητουνιάτης, ὁ ὁποῖος ὡς κύριον σκοπὸν τῆς ἀνὰ τὸν Αἶμον περιουσίας του εἶχε τὴν μελέτην των Βαλκανικῶν Κρατῶν, ἀπηλάθη ὑπὸ τῆς Ρωμουνικῆς Κυβερνήσεως ὡς ἐργαζόμενος δῆθεν ὑπὲρ τοῦ ἐξοπλισμοῦ ἀνταρτικῶν σωμάτων. Ἀς περιμενῶμεν καλλίτερον ἐποχὴν πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ περιοδικοῦ μας.

Ἀπὸ τὴν Νεάπολιν ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Ἰωάννου Ἀποστόλου. Ὁ Ἕλλην τραγουδιστὴς ἀνεδείχθη πρῶτης τάξεως ὑψίφωνος καὶ ἀνευφημήθη εἰς τὰ καλλίτερα θέατρα τῆς Ἰταλίας. Ἡ θλίβερά εἰδησις φθάνει τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ μόλις προσφθάνομεν νὰ γράψωμεν εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο τὰς ὀλίγας αὐτῆς γραμμὰς διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐξέχοντος Ἑλλήνος καλλιτέχνη.

Συνιστάται νέος θίασος δραματικός ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν των κ. Ν. Ι. Λάσκαρη καὶ Σπ. Παππά. Εἰς τὸν θίασον μεταξὺ ἄλλων θὰ λάβουν μέρος ὁ κ. Διονύσιος Ταβουλάρης ἡ κυρία Θεώνη Παππά, τὸ ζεῦγος Λαμάσκου καὶ ἄλλοι.

Ὁ γενικὸς ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καρβαδίας ὑπέβαλε εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἐκθεσιν διὰ τῆς ὁποίας προτείνει νὰ κηρυχθῶσι ἐθνικὰ μνημεῖα ὁ ναὸς τῆς Παρηγορητείας εἰς τὴν Ἀρταν, ὁ ναὸς τῆς Κάτω Παναγίας, τῆς Ἀγίας Θεοδώρας, τοῦ Ἁγίου Βασί-

λείου και άλλα, διά να προληφθῇ οὕτω ἡ ἐπικειμένη καταστροφή των.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἐπιδαύρου ἀποκαλύπτουν ὁλοὺν σπουδαιότατα πράγματα.

Σκέψεις τοῦ Στένταλ :

Τὸ αἶσθημα εἶνε ἀνώτερον τῆς γνώσεως.

Ὁ ἔρωρ ὑπῆρξε πάντοτε ἡ σπουδαιότερα μου ἀπασχόλησις ἢ μᾶλλον ἡ μόνη.

Γίνεται κανεὶς μέγας νοῦς, ὅχι ἀποστηθίζων ἀλλὰ συγχρὶνον τὰ πράγματα· χρειάζεται μελέτη καὶ ἐπίγνωσις τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα βλέπομεν.

Τὸ μέτρον τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν παθῶν του.

Τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά υἱοῦ, ἔργον τοῦ Ρεμύ Σαὶν-Μαρσώ ἐτελείωσε. Τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνεβλήθησαν διὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος κατὰ τὴν ἐπετειὸν τῆς γεννήσεως τοῦ Γάλλου συγγραφέως.

Τὸ δημόσιον χρέος τῆς Ἰαπωνίας ἀνέρχεται σήμερον εἰς τέσσαρα δισεκατομμύρια ὀκτακόσια πενήντα ἑκατομμύρια φράγκα. Ἐντροπιασμένη δηλαδὴ ἐντὸς δεκαοκτῶ μηνῶν. Διὰ τὸν πόλεμον ἐδανείσθη ἡ Ἰαπωνία τρία δισεκατομμύρια καὶ τριακόσια ἑκατομμύρια. Τὸ δημόσιον χρέος τῆς ἀναλογεῖ ἑκατὸν φράγκα κατ' ἄτομον.

Ἐνας σοφὸς τοῦ Πορτορίκο διατείνεται ὅτι ἀνέκαλυνε τὸ μικρόβιον τῆς ὀκνηρίας καθὼς καὶ τὸν ὁρρὸν πρὸς θεραπείαν αὐτῆς. Ἔως τώρα ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν θεραπείαν του περὶ τοὺς πέντε χιλιάδες ὀκνηροὶ ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐθεραπεύθη. Οἱ ἀσθενεῖς του ἀπεναντίας πολλαπλασιάζονται καθ' ἑκάστην καὶ ὁ ὁρρὸς του ἤρχισε νὰ μὴ ἐπαρῇ.

Ἡ Σάρα Μπερνάρ ἐπιχειρεῖ νέαν καλλιτεχνικὴν περὶοδεῖαν εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Τὴν 21 Σεπτεμβρίου διεθνὲς καλλιτεχνικὸν συνέδριον εἰς τὴν Βενετίαν· θὰ διαρκέσῃ ἕνα μῆνα.

Ἡ ἐταιρία τῶν αὐστριακῶν ἀεροπλοίων Ἀλφὶν-ἔ-καμε δοκιμὰς εἰς τὴν διώρυγα τῆς Κορίνθου ἂν ἡμποροῦν νὰ περνοῦν τὰ πλοῖα τῆς διὰ τῆς διώρυγος.

Ὁ ἐν Αὐστρίᾳ κ. Λουὶ Κουντέλκα, γνωστὸς διὰ τὰς μεταφράσεις του ἑλληνικῶν ἔργων, ἐξήγησε τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὸν κ. Γρ. Ξενοπούλου νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν τσεχικὴν τὸν «Κόκκινον Βράχον».

Ὁ Ἀνὸν Οὐσσάι ὁ ὁποῖος ἔμεινε ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς συνέντευξιν μετ' Ἀθηναίων δημοσιογράφων, εἶπε ὅτι αἱ Ἀθῆναι προσδεύουν ἀμερικανιστάτα. Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς εἶχε ἔλθει εἰς τὰς Ἀθήνας πρῶτην φορὰν πρὸ τριανταδύο ἐτῶν.

Ὁ Ἀμερικανὸς δισεκατομμυριούχος Κάρνεζι προσέφερε τὰ ἀναγκαζόντα ἑκατομμύρια πρὸς ἀνοικοδόμησιν «Ἀνακτόρου τῆς Εἰρήνης εἰς τὴν Χάγην». Ἡ συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐπροκίνησε διαγωνισμὸν διεθνῆ ἀρχιτεκτονικόν.

Εἰς τὸ Παρίσι τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἤνοιξε τὰς πύλας του τὸ διεθνὲς συνέδριον τῶν «Libres

Penseurs» εἰς τὸ ὁποῖον συνεζητήθησαν σπουδαιότατα κοινωνικὰ προβλήματα. Τὰ κυριώτερα τούτων ἦσαν: Σχέδιον περὶ νέας Ἑγκυκλοπαιδείας. Ἡ ἀθεὸς ἠθική. Ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους. Ὅροι καὶ συνέπειαι τοῦ χωρισμοῦ τούτου. Ἑθνικὴ καὶ διεθνὴς διοργάνωσις προπαγάνδας πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ σκέψει.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΞΕΝΗΛΑΣΙΑ ἢ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑ; Μελέτη περὶ τῶν ξένων λέξεων τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ὑπὸ Μ. Α. Τριανταφυλλίδου Ἀθῆναι 1905, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου, σ. 160, σελ. 168, δρ. 5.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ὑπὸ Εὐγενίου Μ. Ἀντωνιάδου. Βιβλιοθήκη Μαρσλῆ. Παρά τῷ κ. Π. Δ. Σακελλαρίῳ.

Ἡ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΔΑΣΚΑΛΩΝ ΕΙΝΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ ὑπὸ Α. Σ. Ἀρβανιτοπούλου. Ἀθῆναι 1905 τυπογραφεῖον «Ἑστία» δρ. 1.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Oscar Weise. Κατὰ μετάφρασιν Γ. Κ. Γρατσιατόου, γυμνασιάρχου (Βιβλιοθήκη Μαρσλῆ) ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ὑπὸ Γ. Ν. Τσερέπη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903-1904 ὑπὸ Α. Κ. Χρηστομάνου καθηγητοῦ τῆς Χημείας καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Χημεῖου Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ὑπὸ Διομήδους Κυριακοῦ, ἐπιμελεία Α. Ν. Διομήδους δ. ν. δικηγόρου. Τόμος δευτέρος ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΡΩΣΣΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ὑπὸ Παύλου Λέφα. Τεύχος Βον Ν. Γόγολ, Μ. Λέμοντοβ, Ι. Τουργένιεβ, Ν. Λεσκόβ, μετὰ βιογραφικῶν καὶ κριτικῶν παρατηρήσεων. (Βιβλιοθήκη Μαρσλῆ) ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

UMSONST von Julius Konst. von Hoesslin. Leipzig G. Müller-Mann'sche Verlagsbuchhandlung.

Μουσική :

AVEU morceau lyrique pour violoncelle avec accompagnement de piano par L. Camilieri. Paris J. Hamelle éditeur 22 Boul. Malesherbes, fr. 1.75.

ORAIION mélodie pour une voix avec accompagnement de piano par L. Camilieri fr. 1.25. J. Hamelle éditeur.

CHANSON D'EXIL mélodie pour une voix avec accompagnement de piano par L. Camilieri fr. 1.25. J. Hamelle éditeur.

ΥΔΩΡ «ΣΑΡΙΖΑ» ΑΝΑΡΟΥ

ΚΑΪΡΗ, ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΙΣΤΗ, Ν. ΚΑΛΙΒΙΝΟΥ ΚΑΙ Α. ΜΕΝΔΡΙΝΟΥ

Δηλοῦν, ὅτι τὸ θαυμασίον καὶ παγκοσμίον φήμης ἱαματικὸν ὕδωρ «**Σάριζα**» ἄνδρον ἡγγυημένον, ὡς δις τῆς ἑβδομάδος κομίζόμενον, πωλεῖται παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν **Ἀδελφῶν Μπίστη, Σταδίου 33**, καὶ διασταύρωσις ὁδοῦ Παρθεναγωγείου, **Ν. Καλιβίνου, Ζωοδόχου Πηγῆς 17** καὶ **Λεωνίδα Μενδρινού, Ὁφθαλμιατρείου 2**.

Παράρτημα ἐν Πειραιεὶ ἐδωδεμοπωλείον **ΣΩΤ. ΒΟΡΡΙΑ—Κεντρικὴ Ἀγορά**. Οἱ θέλοντες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ νὰ προμηθεύωνται ὕδωρ χορδρικῶς δύνανται ν' ἀπευθύνωνται ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἰδιοκτῆτας κ. κ. **Ἀδελφοὺς Μπίστη καὶ Ν. Καλιβίνου**. Αἱ αἰτήσεις των θὰ ἐκτελῶνται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ἐν Ἀνδρῶ πηγῆς μετὰ τῆς μεγαλειότητος ἀκριβείας καὶ ταχύτητος.

— 1831 —

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ, ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ

(ASSICURAZIONI GENERALI)

ἐταιρικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποθεματικὰ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1904

Κορῶναι 247,497,914.42

ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑΙ — ΘΑΛΑΣΣΑΣΦΑΛΕΙΑΙ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ

ἐπὶ διαφόρων συνδυασμῶν.

Ἡ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΝΑΠΤΕΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΖΩΗΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Γεν. Πρακτορείου
Δ. ΒΡΥΖΑΚΗΣ

Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς διὰ τὴν Ἑλλάδα
καὶ Διευθυντὴς τοῦ Εἰδικοῦ Γραφείου Κλάδου Ζωῆς
Ι. ΚΟΥΖΙΝ

Γενικὸς Ἀντιπρόσωπος καὶ Τραπεζίτης ὁ Οἶκος **Γ. Π. ΣΚΟΥΖΕ**

Γραφεῖα: Ἀθῆναι, Ὁδὸς Σταδίου καὶ Ὁφθαλμιατρείου ἀριθμὸς 10.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΠΑΤΗΣΙΟΙΣ

MAISON DE SANTÉ

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Ἱατροῦ Νευρολόγου καὶ Φρενολόγου.

Ἰδρύται εἰς μαγευτικὴν θέσιν τῶν ὁλοδρόμων Πατησίων, τοῦ ὠραιότατου τούτου καὶ ὑγιεινοτάτου προαστείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μόλις ἀπέχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνούντος δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἀπείρων μυροβόλων κήπων καὶ ἴδιον κέντηται κήπον, ὡς καὶ ἀφθονον καὶ διανυέστατον ὕδωρ.

Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτῃ νοσηλεύονται ὀξεία καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικὰ καὶ Ἐγκεφαλικά. Μολυσματικὰ δὲ καὶ ἐπικίνδυνα ἐγκεφαλικά δὲν εἰσὶ δεκτά.

Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἐφαρμόζονται ὅλαι αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι μετὰ τῶν ὁποίων ἡ **Ψυχοθεραπεία**, ἡ **Ἠλεκτροθεραπεία**, ἡ **Υδροθεραπεία**, ἡ **Ἀνατριπθεραπεία (Massage)**, ἡ **Μουσικοθεραπεία**, ἡ **Ἰατρικὴ Γυμναστική**, ἡ διὰ κατακλίσεως (**alitement**) καὶ ἀπομονώσεως (**isolement**) θεραπεία, ἡ δι' Ὑπνωτισμοῦ καὶ ὑποβολῆς ἐν ἐργηρόσει (**suggestion à l'état de vielle**), αἱ ἐνέσεις ὁρῶν (**ὁρροθεραπεία**) καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πᾶσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδείξεων. Νοσοκομειακὴ ὑπηρεσία πλήρης· οἱ νοσοκόμοι ἐκ τῶν εἰδικῶν μόρφωσιν λαβόντων καὶ πεπειραμένοι περὶ τὴν νοσηλείαν τοιούτων ἀρρώστων.

Κλῖναι ἀπὸ δέκα δραχμῶν καὶ ἄνω δι' ἡμέρας, ἀναλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ προσωπικοῦ ὅπερ ἀπασχολεῖται, τῆς θεραπείας, τῆς τροφῆς καὶ τῶν ἱατρικῶν ἐπισκέψεων.

Ἡ Κλινικὴ συνδέεται διὰ τηλεφώνου μετὰ τὴν οἰκίαν καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ. Ἀρ. τηλεφ. 314.

Οἱ βουλούμενοι νὰ εἰσέλθωμεν ἢ νὰ εἰσαγάγωσι τοὺς ἀρρώστους των δέον ν' ἀπευθυνθῶσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἱατροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ του **16—Ὁδὸς Ζήνωνος—16**, ἔνθα δέχεται τοὺς πάσχοντας ἐκ

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ἢ ΦΡΕΝΙΚΩΝ

καθ' ἑκάστην 8-10 π. μ. καὶ 4-6 μ. μ. πλὴν τῆς Κυριακῆς. — Ἀριθ. τηλεφώνου 200

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1905

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 'Ιουλίου 1905	30 'Ιουνίου 1905
Ταμείον { εἰς μεταλλικόν Δρ. 2,965,973.44	4,912,840.15	
Τραπεζικὰ γραμμάτια 'Ιονικῆς Τραπεζῆς	115,505 —	174,145. —
Κερματικά	1,126,692. —	1,034,490. —
Εξωτερικοὶ λ/σμοί, 'Αντίτιμον μεταλλικὸν εἰς τὸ ἐξωτερικόν	27,346,985.47	26,733,349.04
Προϊόν ἐκδοθ. 'Εθν. Δανείου εἰς χρυσόν 'Ελλην. Σιδηροδρ. 4 1/2 0/0 1902	17,804,425.53	19,639,249.53
Δάνειον πρὸς τὴν 'Ελλην. Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορία τραπεζικῶν γραμματίων	68,278,575.42	68,278,575.42
Διδράχμων καὶ μονοδράχμων	10,875,000. —	10,875,000. —
Ὁμολογία 'Εθνικῶν Δανείων { Εἰς χρυσόν Δρ. 23,768,607.75	52,702,232.75	52,860,107.75
Ὁμολογία 'Εθνικῶν Δανείων { » τραπεζ. γραμμάτια » 28,933,625. —	3,267,500. —	4,292,500. —
Εντοκα γραμμάτια 'Ελληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	19,325,165.32	19,515,750.13
Προεξοφλήσεις	2,828,863.91	2,760,158.46
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	11,023,800.53	12,209,534.47
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ/σμοὶ ἐπ' ἐνεχυρῶν χρηματογρᾶφων	329,854.90	355,324.53
Δάνεια ἐπ' ἐνεχυρῶν ἐμπορευμάτων	2,039,186.18	2,192,174.08
Δάνειον πρὸς τὴν Σταθιδικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἐγγυήσει τοῦ Κράτους	55,730,326.10	55,678,865.71
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	42,811,385.93	43,496,277.26
Δάνεια εἰς δέμους, λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	11,759,003.14	11,981,013.24
Χορηγήσεις εἰς γεωργικὴν καὶ ἐκ γρᾶμ. Προνομ. Τραπεζ. Ἡπειροθεσσαλίας	4,871,560.07	4,698,213.49
Καθυστερ. χορηγήσεων εἰς γεωργικὴν καὶ ἐκ γρᾶμ. Προνομ. Τραπεζ. Ἡπειροθεσσαλίας	4,047,533.20	3,304,770. —
Μετοχαὶ εἰς ἐγγυήσεις 'Εταιρίας	1,500,000. —	1,500,000. —
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	1,835,200. —	1,835,200. —
Ὁμολογία λαχ. δανείου 'Εθν. Τραπεζ. τῆς 'Ελλάδος 2 1/2 0/0 (εἰς τρ. γρ.)	285,771.87	1,076,614.37
Τοκομερίδια ἐν γένει	8,372,825.46	8,211,080.72
Καταστήματα Τραπεζῆς καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων	2,459,189.73	2,445,791.10
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς	1,610,485.29	1,590,027.44
Εξόδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμματίων)	2,354,126.43	3,024,451.73
Διάφοροι λογαριασμοὶ	2,738,951.02	1,093,066.65
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ	1,648,640. —	1,648,640. —
Λογαριασμοὶ ἐξαγορᾶς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπεζικῶν γραμματίων	1,200,000. —	1,200,000. —
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας	450,000. —	450,000. —
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια)	289,078.11	509,891.48
Διάφορα Δρ.	363,994,336.80	366,577,101.75

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικόν Κεφάλαιον Δρ.	20,000,000. —	20,000,000. —
Αποθεματικά Κεφάλαια	13,500,000. —	13,500,000. —
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ : Δρ.	68,278,575.42	
I. διὰ λ/σμών τῆς Κυβερνήσεως	44,150,879.65	
II. » » » Τραπεζῆς	112,429,455.07	110,899,633.86
Κερματικά γραμμάτια διδράχμα καὶ μονοδράχμα	10,875,000. —	10,875,000. —
Καταθέσεις ἀνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	5,860,012.71	5,946,580.80
Καταθέσεις ἀνευ τόκου	16,763,688.30	15,035,467.60
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	741,192.74	593,923.04
Μερίσματα πληρωτέα	738,255. —	2,099,315. —
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ νόμον	283,749.94	283,749.94
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς χρυσόν Δρ.	140,454.35	
Δεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ. Λ/σμός καταθ. { Εἰς χρυσόν	2,022,026.78	
ἐκ Δημοσ. ὑπεγγύων προσόδων { » τραπεζ. γραμμ. »	2,162,481.13	5,916,025.56
Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν	36,941.10	206,495.90
Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	1,810,990.35	2,395,465.20
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν	525,089.53	7,586.32
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	6,510,701.48	210,701.48
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν διὰ τὴν καταστ. Σιδ. Πετρωδῶν - Δεμερλή - Συνόρων	17,804,425.53	19,639,249.53
Εντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν διὰ τὴν καταστ. Σιδ. Πετρωδῶν - Δεμερλή - Συνόρων	174,600.31	69,137.31
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια κατὰ τὸν νόμον ΒΦΕ	79,549,755.02	5,682,318.20
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ	45,459,810. —	78,947,784.34
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 3 0/0 εἰς χρυσόν	20,492,000. —	20,492,000. —
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 2 1/2 0/0 εἰς τραπεζ. γραμμάτια	1,932,286. —	2,267,330. —
Ἐπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 0/0 εἰς χρυσόν	18,000. —	140,000. —
Ἐπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 2 1/2 0/0 εἰς τραπεζ. γραμμάτια	4,582,574.04	4,451,706.44
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου	937,949.77	1,009,855.47
Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν Ἰονικῆς καὶ Ἀθηνῶν εἰς δαν. Σταθ. Τραπεζῆς	805,378.78	441,965.76
Διάφορα Δρ.	363,994,336.80	366,577,101.75

Ἰνκ. Ἀθήναις, τῇ 10 Αὐγούστου 1905.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Α. Α. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

Συσταθεῖσα τῷ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 315,510

ΕΔΡΑ ἐν Λονδίῳ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ἐν Ἀθήναις

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθῳ, Πάτραις, Πειραιεὶ, Τριπόλει.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ. Ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα Limited δέχεται μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως, καταθέσεις εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

2 0/0 εἰς ἀ' ζήτησιν μέχρι τοῦ ποσοῦ fr. 100,000. — 1 0/0 εἰς ἀ' ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν fr. 100,000 ποσά. — 2 1/2 0/0 μετὰ 3 μῆνας. — 3 0/0 μετὰ 6 μῆνας. — 1 1/2 0/0 μετὰ 1 μέχρι 3 ἐτῶν καὶ 4 0/0 ἐπέκεινα τῶν 3 ἐτῶν.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ Εἰς ΔΡΑΧΜΑΣ: 2 1/2 0/0 ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς ἀ' ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι Δρ. 100,000. — 1 0/0 εἰς ἀ' ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν Δρ. 100,000 ποσά. — 3 0/0 μετὰ 3 μῆνας. — 3 1/2 0/0 μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4 0/0 μετὰ 2 μέχρι 4 ἐτῶν καὶ 4 1/2 0/0 ἐπέκεινα τῶν 4 ἐτῶν.

ΑΠΟΘΗΚΗ
ΚΑΠΕΛΛΩΝ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ

ΑΛΕΞ. Φ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ & Σ'

157 — Ὁδὸς Αἰόλου. — 157.

(Ἐναντι Πρακτορείου τῶν Ἐφημερίδων)

ΤΙΜΑΙ ΩΡΙΣΜΕΝΑΙ.

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΗΜ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Μικροβιολόγος, μαθητοῦ τοῦ Institut Pasteur (1895)

16 — Ὁδὸς Αγίας Εἰρήνης — 16

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

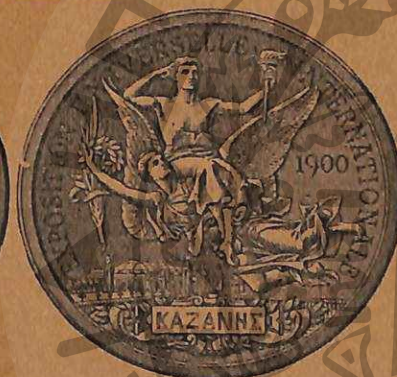
Ὁργανον τῆς Ἐταιρείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκαστον τεῦχος ἀποτελεῖται ἐκ 5 τυπογραφικῶν φύλλων 8ου σχήματος.

Διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀναλύονται καὶ συζητοῦνται ἐν ἄρθροις εἰδικῶν δημοσιολόγων ἅπαντα τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ζητήματα, ὡς καὶ πᾶν δημοσίευμα ἐθνικῆς ὑποθέσεως.

Συνδρομὴ: Ἐσωτερικοῦ Δραχμαὶ 8 Ἐξωτερικοῦ Φράγκα 8.

Τὰ μέλη τῆς Ἐταιρείας, καταβάλλοντα τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομὴν πληρόνουσι τὸ ἥμισυ τῆς συνδρομῆς. Πᾶσα αἴτησις ἀπευθυντέον:

Κον Πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ Εἰς Ἀθήνας

ΕΥΛΟΓΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΚΑΙ

ΦΩΤΟΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΔ. ΚΑΖΑΝΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ

Γ. Ι. ΡΑΖΗ

Ἀθῆναι — Ὁδὸς Σταδίου —

Ἀγορὰ, Πώλησις, Ἀνταλλαγή

TIMBRES-POSTE USÉS

G. I. RASIS
Athènes, Rue Stadiou, Arsakion

“ΑΤΛΑΝΤΙΣ”

Ἑλληνικὴ Ἐφημερίς Ἰδρυθεῖσα τῷ 1894

Ἡμερησία ἐν Νέᾳ-Υόρκῃ.

Ἐτησία Συνδρομὴ Φράγκα Χρ. 20.

THE “ATLANTIS”, 51 Vesey St. NEW-YORK, U. S. A

ΕΙΣ ΟΛΟΥΣ ΠΡΟΣΙΤΑ ΤΑ "ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ,"

Θέλοντες νὰ καταστήσωμεν τὰ «Παναθηναία» προσιτὰ εἰς ὅλους δεχόμεθα καὶ συνδρομητὰς πληρόνοντας κατὰ ὁσείς.

Ἡ ἑτησία συνδρομὴ Δρ. - Φρ. 25 θὰ πληρώνεται οὕτω : Δρ. 5 κατὰ τὴν ἐγγραφὴν, δρ. 5 μετὰ 2 μῆνας καὶ οὕτω καθεξῆς. Μὲ τὴν 5ην ὁσίν, ἥτοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ 8ου μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς, ὁλόκληρος ἡ συνδρομὴ θὰ εἶναι πληρωμένη, καὶ ὁ συνδρομητὴς θὰ λαμβάνῃ ἀκόμη ἐπὶ 4 μῆνας τὸ περιοδικόν.

Αἱ πληρωμαὶ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν θὰ γίνωνται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ διὰ χαρτονομίσματος ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς.

I. I. MINETTAS — ΑΘΗΝΑΙ — Τηλ. Διεύθ. MINETTAS

Τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου καὶ Παρθεναγωγείου τραπεζιτικὸν γραφεῖον **I. I. Μινέττα** προμηθεύει οἰονδήποτε ποσὸν ὁμολογιῶν τῶν κάτωθι Ἑλληνικῶν Ἐθνικῶν Δανείων εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς τῶν Χρηματιστηρίων Ἀθηνῶν, Λονδίνου καὶ Παρισίων τὰς ὁποίας θεωρεῖ ὡς τὰς ἀσφαλεστάτας, συμφερωτέρας καὶ εὐκολώτερον διαπραγματευσίμους.

Δάν. τῶν 120 ἑκατομ.	τοῦ 1881 ἀποδίδ.	τόκον 4 1/2 00
» 135	(Μονοπωλείων)	τοῦ 1887 » 4 1/2 00
» 125	(Πάγιον)	» 1889 » 4 1/2 00
» 76,350,000	(Ἑννοποιημένον)	» 1898 » 5 00
» 11,750,000	(Σιδ. Π.Κ. Μετγ.)	» 1900 » 5 00

Ἀναλαμβάνει ἐπίσης τὴν προμήθειαν καὶ τῶν ἐξῆς ἀρίστων Ἑλληνικῶν ἀξιῶν:

Ομολ. Λαχειοφόροι τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς	δίδουσαι τόκον 2 3/4 00
Μετοχαὶ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς	» 4 3/4 00
» Τραπεζῆς Ἀθηνῶν	» 7 00
» Τραπεζῆς Κρήτης	» 4 1/2 00
» Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως	» 6 1/2 00
» Ἐταιρ. Διαχειρίσεως Δημοσ. Προσόδων	» 6 00
» Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	» 6 00
» Θεσσαλίας	» 5 00
» Πανελληνίου Ἀτμοπλοΐας	» 6 1/2 00
» Σιδηρ. Πειρ.-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου	» 4 00

Καὶ προσφέρεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης Τραπεζιτικῆς καὶ Χρηματιστικῆς ἐργασίας δεχόμενον ἐντολὰς ἔκ τε τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

ΣΗΜ. Ὑπολογιζόμενων τῶν τόκων πρὸς τὰς τρεχούσας τιμὰς καὶ τὰ μερίσματα τοῦ τελευταίου ἔτους.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ Ὁδὸς Ἑρμοῦ Ἀθῆναι

Πλούτος γραφικῆς ὕλης.— Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλιτεχνικά.— Ἐργοστάσιον φακέλων τέλειον.— Χάρτης τυπογραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξωφύλλων παντὸς εἶδους καὶ ποιότητος.
Εὐθηνία, ταχύτης, ἀκρίβεια.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ Γ. Ι. ΓΟΥΔΕΑΜΟΥ & ΣΑΣ Ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ
ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ
ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ
ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

ΕΙΣΔΙΜΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ
ΑΡΙΘ.
ΟΙΚΙΑ ΘΟΥΡΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ

**ΤΑ
ΚΑΛΛΙΓΕΡΑ
ΚΑΙ
ΝΟΗΟΤΕΡΑ
ΕΙΔΗ**